



# Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA XVI

Broj 174

TUZLA, SVIBANJ 2008.

Cijena 1 KM, 4 Kn

ISSN 1840-1260

## ZAGREBAČKI FOLKLORNI ANSAMBL DR. IVANA IVANČANA







Dragi čitatelji, Devo nam još jedan Hrvatski glasnik – 174. broj. U njemu ćete naći mnogo članaka o događanjima u mjesecu svibnju, kao i

najavu vrlo značajne manifestacije TRAGOVI ŠOKACA (1688-2008) – od Gradovrha do Bača. U Tuzli su organizatori Franjevački samostan Tuzla i HKD Napredak Tuzla.

Iako se Glasnik tiska na 48 stranica nije bilo mjesta za dvadesetak tekstova koje su nam dostavili naši vrijedni suradnici. Neke ćemo objaviti u narednom broju, pa molimo naše suradnike, da se ne ljute.

U mjesecu svibnju bilo je više značajnih izvješća, analiza i vijesti, koje su nas zabrinule i o kojima ćemo pisati, jer zaslužuju veliku pažnju.

Komisija Iustitia et Pax BK BH predstavila je Izvješće o stanju ljudskih prava i konstantirala da postoji kriza društveno-političkog sustava, da demokratski izabrani predstavnici BH vlasti uopće ne mare za one koji su ih izabrali.

Rezultati istraživanja «Analiza položaja mladih u BiH» pokazali su da zbog toga što se ne mogu zaposliti 57 posto mladih napustilo bi BiH, jer je stopa nezaposlenosti mladih u BiH 58,5 posto i gotovo je četverostruko veća nego u zemljama EU, kao i da svaka četvrta osoba koja je započela visoko obrazovanje u BiH prekida školovanje zbog novca. Gotovo 95 posto mladih smatra da u BiH postoji praksa podmičivanja kako bi se dobio posao.

Trebali bi moćnici poslušati riječi Pape Ivana Pavla II: *Koliko li patnji, koliko li tjeskoba i bijede uzrokuje nezaposlenost! Stoga prva i osnovna briga svih i svakog pojedinca, ljudi iz vlasti, političara, sindikalnih vođa i poslodavaca, mora biti ova: dati posla svima.*

Pripremite se za listopadske lokalne izbore. Prijavljene su 84 stranke i 274 neovisna kandidata. Prijavu za sudjelovanje na izborima dostavilo je deset stranaka s hrvatskim predznakom.

Čitajte, pišite nam i surađujte u Glasniku, jer je to jedino naše glasilo koje kontinuirano izlazi već šesnaestu godinu.

Pozdravljam Vas

J. N.

## DRUGO KRUNJENJE MILOSNOG LIKA RADOSNE GOSPE GRADOVRŠKO-BAČKE U FRANJEVAČKOJ CRKVI U BAČU

Milosni lik Radosne Gospe prvi put je okrunio u Gradovrhu, u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, 1685. godine gradovrški gvardijan, podrijetlom iz Bača, fra Jure Bačvanin.

Pozadi krune od pleha napisao je na bosančici slijedeći tekst: „OGRADI JE U GRADOVRARIJU 1685. GODINE NA POŠTENJE GOSPI FRA JURE BAČVANIN“. Ta se slika časti i pred njom se moli i brižno čuva 320 godina u crkvi Franjevačkog samostana u Baču.

Gornji natpis otraga krune, pronađen je, nakon brojnih polemika o autentičnosti slike, prigodom njezine obnove 1984. godine, tako da više nema dvojbe, da su naši predci sa ovih prostora ponijeli sa sobom upravo taj milosni lik Radosne Gospe gradovrške u Bač i pohranili ga u franjevačkom samostanu, koji se je zvao sve do 1705. godine gradovrškim. U gradovrškoj crkvi se nalazila i slika Blažene Djevice Marije, koju su franjevci iz Zvonikara, preko Gornje Tuzle, donijeli u gradovršku crkvu i bila je izložena dugo na oltaru u sredini crkve. Na nemjerljivu žalost svih nas, ta je znamenita slika vjerojatno uništena prigodom devastiranja Franjevačkog samostana i crkve od strane osmanlija.

Drugo krunjenje milosnog lika Radosne Gospe bilo je u franjevačkoj crkvi u Baču 1985. godine, pod svetom misom, na tristotu obljetnicu prvog krunjenja na Gradovrhu. Gospi je po drugi put okrunio sa novom krunom od dvanaest zlatnih zvjezdica njegova ekscelencija mons. Francesco Colasuonno, apostolski pronuncij Svete Stolice u Beogradu, u nazočnosti mons. Matije Zvekanovića, biskupa subotičkog, okolnog svećenstva i brojnoga puka. Tom prigodom Papin nuncij je na hrvatskom jeziku održao nagovor u kojem je istaknuo: „Ja želim da Bač postane marijanskim svetištem“, naglasivši kako je, zbog svoje franjevačke crkve, Bač još u tursko doba bio povijesno mjesto, važno središte kršćanstva prednje Europe, ukrašen s nekoliko samostana, među njima i samostanom franjevac. „Sastasmo se da proslavimo Marijinu godinu i okrunimo lik Gospe gradovrške – bačke, koji govori o velikoj ljubavi vaših otaca i franjevac prema Mariji, kad se radilo o biti i ne biti pred navalom Turaka. Ponijeli su sliku. Pod tom slikom iznosili su Mariji svoje potrebe i nevolje, svoju vjeru. Diljem svijeta danas se slavi i odjekuje pjesma Mariji u čast. Ona je Kraljica i Neba i Zemlje, u njezinu liku mi poštujemo dostojanstvo svakoga čovjeka. Marija nas sve, biskupe, svećenike i vjernike, obvezuje da čuvamo vjeru naših pradjedova“.

Kao gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli, kraja iz kojega je donesen milosni lik Gospe gradovrško-bačke, pozdravio sam sve nazočne ovim riječima: „Preuzvišeni gospodine apostolski nuncije, preuzvišeni gospodine biskupe, prečasni gospodine dekanе, poštovani oče gvardijane Leopoldе, poštovana braćo svećenici i časne sestre, dragi vjernici ovog lijepog mjesta i njegove okolice.“

Zovem se fra Josip Zvonimir Bošnjaković. Pripadam Bosanskoj franjevačkoj provinciji. Došao sam k Vama sa svojim subratom fra Mirkom Bobašom iz postojbine vaših predaka, vaših otaca, iz Tuzle, kao nasljednik gradovrških gvardijana. Sretan sam i presretan i veoma počašćen, što sam pozvan da u ovom privilegiranom trenutku pozdravim tako eminentni zbor sabran prigodom proslave tristote obljetnice i drugog krunjenja gradovrške Gospe. Radostan sam jer dolazim iz kraja čiji su svećenici franjevci i vjernici gradovrške župne zajednice došli i ostali u Baču i njegovim okolnim mjestima. Povijesni dokumenti kažu da su se franjevci s narodom iselili i sklonili pred turskim progonima. Kroničar bačkog samostana je zabilježio da se samostan tim činom brojčano umnožio i da je, zbog čudotvorne Gospine slike, odličnijim postao. Kroničar fra Grgo Čevapović se služi i ovim izričajem: *adauctum in nobilitatem*. Međutim, osim svjedočanstava stavljenih na papir, treba ovdje imati u vidu prvenstveno Providnost Božju. Drugim riječima, ovdje su došli franjevci s tuzlanskog područja, sa svojim vjernicima na opustjela mjesta, da svojim kršćanskim životom nastave sijati sjeme kršćanstva. Sa sobom su donijeli i svoje najveće blago – blagovjernost Kristu, pobožnost njegovoj Svetoj Majci, i vjernost Kristovu namjesniku – Svetom Ocu i Svetoj Stolici. Stoga nije bez razloga isti narod uz crkve posvećene Blaženoj Djevici Mariji u Gornjoj Tuzli i Gradovrhu, sagradio i crkvu u čast sv. Petru u Tuzli i tako su ostvarili svojim životom poruku Pape Ivana VIII., upućenu 1879. godine svećenstvu i svemu hrvatskome narodu: „Budite vjerni Bogu i sv. Petru do smrti“. Stoga nam je posebno drago što se na ovoj, nama tako dragoj, proslavi nalazi i apostolski pronuncij Svete Stolice, preuzvišeni nadbiskup Francesco Colasuonno. U njemu ne gledamo samo diplomatskog predstavnika Svete Stolice, on nam predstavlja častu osobu Svetog Oca, koji predvodi našu Rimokatoličku crkvu u koju su naši pradjedovi počeli ulaziti krštenjem prije punih trinaest stoljeća. Ali ne samo to. Amanet, baština, koja je s rodne grude ovdje prenesena i do danas sačuvana, jest ljubav i prema Blaženoj Djevici Mariji. Čuvali su je vaši predci, vaši očevi i majke, i pazili su je kao zjenu svoga oka što su i na vanjski način pokazivali. Sagradili su joj crkvu u Gornjoj Tuzli. Danas je to poznata Bijela džamija. I na Gradovrhu su joj podigli crkvu, Mariji na nebo uzneseni. Hodočastili su toj crkvi ne samo okolni vjernici, nego i vjernici diljem Bosne, Srbije i Bugarske, gdje ih je gradovrški sin, provincijal Bosne Srebrene, biskup Sofijski, fra Petar Zlojutrić, sa svojim svećenstvom poticao na vjernost Mariji. Znali su gdje je Marija da je tu i njezin Sin. U vjernosti Mariji nalazili su najsigurniju zaštitu za očuvanje i napredak svoje vjere. Živjeli su pod brižnom pažnjom Marije i skrivali su brižno njezinu sliku kad joj je prijetilo oskrnuće i uništenje. I kao što je ova slika, čiji jubilej krunjenja slavimo, jačala vjeru tadašnjih vjernika ulijevajući im nadu i hrabrost, tako neka i dalje nastavi Radosna Gospa gradovrško – bačka hraniti kršćanski život nas današnjih vjernika i promicati duhovno jedinstvo crkvenog zajedništva. Stoga naša molitva danas i od danas treba biti upućena posebno gradovrškoj – bačkoj Gospi da nam izmoli od svoga SINA da ostanemo ujedinjeni u vjeri naših otaca, uvijek vjerni Bogu i Kristovoj crkvi i uvijek vjerni Majci Mariji. Zato zahvaljujem svima što su tu našu bogatu prošlost posadašnjili ovim velikim slavljem i u svima nama je posvijestili. Od srca vam zahvaljujem na pozivu na ovo slavlje želeći vam obilje Božjeg blagoslova i svakog istinskog dobra. HVALJEN ISUS I MARIJA!“

Ova proslava i krunjenje lika Radosne Gospe otima zaboravu jedan znatan i značajan dio crkveno – narodne povijesti Hrvata u Bosni i Bačkoj.

Fra Josip Zvonimir Bošnjaković



Radosna gospa Gradovrško-Bačka



# Tragovi Šokaca 1688-2008

## OD GRADOVRHA DO BAČA

### Program manifestacije



15.05.2008. Osijek / **URBANI ŠOKCI**  
Međunarodni okrugli stol / Ugledni Šokci i Bunjevci  
Cijelodnevni program  
Organizator KUD "Šokačka grana" Osijek

30.31.05 i 1.06.2008 Sarajevo / **MIKA ISUSOVA U POBOŽNOSTIMA I OBIČAJIMA ŠOKACA U BAČKOM MONOŠTORU**

31.05.2008. / Tuzla  
**MIGRACIJE KROZ STOLJEĆA**  
11.00h Okrugli stol KŠC "Sveti Franjo"

1.06.2008. Tuzla / **HODOČAŠĆE**  
10.30h Procesija  
11.00h Svečana sveta misa na Crkvištu  
Plato stare crkve Sv. Petra i Pavla  
Nakon svete mise, kulturno-umjetnički program.  
Sudionici - KUD-ovi iz Bačke, Slavonije, BiH

05.06.2008 Bački Monoštor / **III. FESTIVAL MARIJANSKIH PISAMA**

11.06.08 Osijek / **BAČU U ČAST**  
Šokačka književna večer  
Organizator KUD "Šokačka grana" Osijek

15.06.2008. Bački Breg / **MIKINI DANI**  
Festival tamburaške glazbe

28.06.2008. Sonta / **LIRA NAIVA**  
Književna večer

12.07.2008. Vajska / **SUSRET ŠARGIJE I TAMBURICE**  
Kulturno umjetnički program

19.07.2008. Plavna  
Etno izložba uz kulturno umjetnički program

09.08.2008. Bački Monoštor / **BODROGFEST**  
30.08.2008. Bač / **SUSRET ŠOKADIJE**  
Kulturno umjetnički program

14.09.2008. Vukovar / **HODOČAŠĆE**  
Znanstveni skup u organizaciji Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" Vukovar i Franjevačkog samostana Vukovar  
11.00h Svečana Sveta Misa u Franjevačkom samostanu Vukovar

27.09.2008. Sombor / **O JEZIKU ŠOKAČKOM**  
Književna večer

04.10.2008. Bač / **MIGRACIJE KROZ STOLJEĆA**  
11.00h Okrugli stol

05.10.2008. Bač / **HODOČAŠĆE**  
10.30h Procesija  
11.00h Svečana Sveta Misa  
Poslije svete mise kulturno umjetnički program

13.10.2008. Bački Monoštor / **ZAVITNI DAN**

22.11.2008. Sonta / **ŠOKAČKA VEČER**

Prema povijesnim podacima, jedna veća grupa Hrvata iz Bosne, iz okolice Tuzle, doselila je na područje Bačke, odnosno grada Bača, predvođena Franjevcima, povlačeći se ispred osmanskog zuluma. Sa sobom su doneli sliku Gospe Radosne iz samostana Gradovrh, koja je do danas sačuvana i nalazi se u Franjevačkom samostanu u Baču.

Ovom se manifestacijom obilježava uspomenu na ovaj događaj jer je on imao veliki značaj za naseljavanje šokaca u Bačku, s obzirom da su iz Bača, Šokci odlazili dalje u Sontu, Monoštor, Breg, Santovo u Mađarskoj itd. Projekt je zamišljen kao niz manifestacija koje bi se odvijale od svibnja do listopada 2008. godine.

Cilj projekta jest obilježavanje ove značajne obljetnice za hrvatski narod u Bačkoj i šire.

#### POKROVITELJ MANIFESTACIJE

Hrvatsko Nacionalno Vijeće

#### MEDIJSKI POKROVITELJ

NIU "Hrvatska Rijec" Subotica  
Slavonski dom  
Hrvatski Glasnik Tuzla

#### ORGANIZATOR

HKPUD "Mostonga" Bač  
Franjevački samostan Bač  
Franjevački samostan Tuzla  
Franjevački samostan Vukovar  
HKD "Napredak" Tuzla  
Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar", Vukovar  
HKZ "Šokadija" Sonta  
HKUPD "S.S. Kranjčević" Bački Breg  
KUDH "Bodrog" Bački Monoštor  
HU "Urbani šokci" Sombor  
HKUPD "Dukat" Vajska  
HKUPD "Matoš" Plavna



# sa nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim Vinkom kardinalom Puljićem



U zadnjih mjesec dana u Tuzlanskom dekanatu često je boravio nadbiskup i metropolita vrhbosanski Vinko kardinal Puljić koji je podijelio sakrament Krizme. Jedan od njegovih boravaka smo iskoristili i kako bismo s njim porazgovarali o mnogim temama koje se tiču katolika, ali i ostalih u Bosni i Hercegovini.

**HG:** U današnje vrijeme u BiH se krše mnoga ljudska prava, čak ona osnovna. Kako komentirate ovo sve naglašenije bezakonje i kriminal u BiH?

**KARDINAL:** To je u prvom redu posljedica rata gdje su mnoge vrednote srušene i gdje je u prvom redu izgubljeno poštivanje dostojanstva čovjeka i pravo na život, a onda su povrijeđene sve druge vrednote. Na poseban način to je i posljedica neustroja državnih zakona koji trebaju štiti čovjeka, njegova prava i njegovog dostojanstva. Upravo radi toga došlo je do jedne pozicije gdje se mogu itekako ne snoseći odgovornost kršiti ljudska prava. Dakle, nedostaje društvena odgovornost, a pogotovu nedostaje moralna obnova društva koja je u ratu srušena. Zato postoje takva oštećenja ljudskih prava i ljudskog dostojanstva jer moral je urušen, nema odgovornosti, a i ljudi premalo shvaćaju u čemu je veličina življenja i poštivanja ljudskih prava.

**Neopravdano traženje krivnje u različitim vjerskim uvjerenjima**

**HG:** Što je s pravom na slobodu vjere? U kojoj mjeri se ono krši?

**KARDINAL:** Sasma je različito pitanje slobode vjere u komunističkom vremenu, u ratu i sada. U načelu postoji sloboda vjere, postoji mogućnost da čovjek živi svoje uvjerenje. Međutim, postoji agresivni ateizam koji pomalo želi svaliti krivnju na razliku naših vjerskih uvjerenja. Oni koji su kreatori rata žele tražiti krivnju u našim različitim. Postoje i političanske igre gdje se više puta ometaju ljudska prava i slobode upravo radi političkih interesa. Također, više puta su i maloljetnici nagovarani da budu provokatori jer oni nisu obuhvaćeni zakonom i nemaju kome odgovarati. Kada se ta maloljetnička delikvencija proširila počeli smo kukati kako to ne možemo postaviti, a ona je bila ispolizirana da oni čine provokacije kada je u pitanju oštećenje vjerskih objekata, krađe, stvaranje nesigurnosti, pogotovu oskrnjavanje grobalja itd.

**HG:** Kakva je situacija kod drugih vjerskih zajednica?

**KARDINAL:** Zavisu gdje je tko većina. Manjina na području većine nije uvijek u potpunosti ostvarivati svoja vjerska prava posebno kada je u pitanju traženje slobode gradnje vjerskih objekata. Posebno želim reći da se jednako ne dodjeljuju sredstva za gradnju tih objekata svim vjerskim zajednicama itd.

**Roditelji imaju pravo odgajati svoju djecu u vjeri**

**HG:** U medijima je vjeronauk u školama odnosno predškolskim ustanovama vrlo česta tema. Ima li po Vama uopće smisla postavljati pitanje potrebe?



**KARDINAL:** Po pitanju vjeronauka u školama jasno je rečeno, sve četiri vjerske zajednice ili bolje rečeno svi smo zauzeli jasan stav – konfesionalni vjeronauk kao izborni predmet. To je i zakonski prošlo i zato nam je nerazumljivo da ljudi ne žele sprovesti zakon koji je usvojen. Na poseban način nas iznenađuje da neki uzimaju si za pravo oduzimati roditeljima pravo odgoja djece u svojoj vjeri. Roditelji su oni koji određuju hoće li dijete biti odgajano u vjeri, i kriv je pristup predškolskom vjeronauku. Činjenica je da se djeci ne smije nametati, pogotovu ne tuđa vjera, ali strukture predškolskog odgoja moraju poštivati odgoj u vjeri kako roditelji traže.

**HG:** Vrlo česti su napadi na vjerske službenike i objekte što utječe između ostalog i na narušavanje suživota. Smatrate li da nadležni dovoljno čine da bi ih spriječili?

**KARDINAL:** Nažalost toga uistinu ima jako puno. Nekada su to kriminalci, nekada oni koji traže koristoljublje jer danas ima jako puno onih koji su opterećeni raznim drogama pa žele doći do sredstava. Nažalost, ima i političkih intriga gdje se želi unijeti nesigurnost kod drugih i drukčijih. Premalo je struktura vlasti uspijevala to sankcionirati, posebno kada je u pitanju otkrivanje delikvenata i adekvatno kažnjavanje. Procedura kažnjavanja je jako duga, a posebno kada je u pitanju maloljetnička delikvencija. Mi smo u Međureligijskom vijeću napravili jedan monitoring praćenja kršenja vjerskih prava i sloboda, napada na vjerske objekte i službenike i podatke do kojih smo došli za 2007.-u godinu smo i obznani. Zato smo sada nastavili praćenje i u ovoj godini. Prikupljamo sa svih strana argument o kršenju ljudskih prava kako bismo mogli svi stati u obranu ljudskih prava bez obzira čija se narušavaju. Čim se krše jedna, automatski su i drugi nesigurni.

**Poštivanje i uvažavanje različitosti**

**HG:** Nedavno ste preuzeli predsjedavanje Međureligijskim vijećem u BiH. Zajedno sigurno možete više uraditi nego pojedinačno. Osim navedenog, na što se još bazira djelovanje članova Međureligijskog vijeća?

**KARDINAL:** Mi se ne baziramo samo na negativne nego imamo i pozitivne programe koji su temelj izgrađivanja međureligijskog dijaloga. Ima više programa, a na njima rade naša tijela poput Sekretarijata i Izvršnog odbora. Oni imaju razrađen cijeli program što na tome raditi, posebice kako provesti zakon koji je donesen o vjerskim pravima i slobodama i uvjeriti se na terenu postoji li taj zakon i kako se sprovodi. Posebno želimo u bazu spustiti dijalog da se i na terenu istinski poštuju različitosti i uvažava različitost. Traži se suživot i tolerancija.

**HG:** Jedan od problema koji se sporo ili nikako ne rješava jeste vraćanje crkvene imovine. Koliko je vlast zainteresirana za rješavanje ovog pitanja?

**KARDINAL:** Ne samo da su nezainteresirani, nego su donijeli i diskriminatorski zakon. Zaštitili su vakufske stanove, a naši su crkveni stanovi na prodaju. To je diskriminacija i začuđujuće je da se takvo što



Snimak na Krizmi u Par Selu

odvija pred očima Međunarodne zajednice koja je to tako dozvolila. Baš ovih dana su neki naši crkveni stanovi u Sarajevu prodani. Mi ne možemo zaštititi svoje stanove tako da povrat imovine je jedna politička igra i igra Međunarodne i domaće zajednice. Kada je u pitanju povrat vjerske imovine, to je svega sedam posto od nacionalizirane imovine, tako da je to krivo napuhavanje kako mi trčimo za materijalnim, a nažalost nitko ne razmišlja na način da je to izvor sredstava za održavanje naših programa. Mi želimo naći jedan način financiranja redovnih naših programa. Na poseban način smo žalosni što je domaća vlast upravo s PDV-om jednostavno dokinula donatore, jer oni ne žele plaćati PDV, te je na taj način izgubljena humanitarna pomoć i donatori, a samim tim naš rad na socijalnom programu jako opterećen. Ako nam ne vrate naša zdanja, bit ćemo još više oštećeni na tom socijalnom programu.

**Onemogućavanje kanala na hrvatskom jeziku predstavlja diskriminatorski stav**

**HG:** Hrvatski narod u BiH jasno je rekao da želi televizijski kanal na hrvatskom jeziku, no, nikako da krene. Klub Bošnjaka u Domu naroda Parlamenta BiH ovaj prijedlog ocijenio je štetnim po vitalne bošnjačke nacionalne interese. Zašto se po Vašem mišljenju Bošnjaci toliko protivite toj ideji?

**KARDINAL:** Ne znam zašto, ali to je diskriminatorski stav. Treba donijeti jednakopravnost u BiH. I zato je pomalo kriva Međunarodna zajednica koja je provodila Daytonski sporazum s dvostrukim mjerilima, tako širokogrudno prema jednom narodu i jednom entitetu i drugom narodu i drugom entitetu.

Hrvatski narod je bio zaklinut u svojim pravima i treba biti jasno svima, i domaćim i svjetskim političarima da je prevažna jednakopravnost u ovoj zemlji ako je želimo stabilnu i perspektivnu.

**HG:** Mislite li da je u redu da budemo optimistični?

**KARDINAL:** Mi se moramo ozbiljno zauzeti za to i strateški nastupati.

**HG:** Uskoro će lokalni izbori. Hrvati su raseljeni i više nego ikad podijeljeni. Što im poručujete?

**KARDINAL:** Komisija pri Biskupskoj konferenciji BiH upravo je spremila pismo da svi naši ljudi koji iole vole svoj kraj, svoj zavičaj i nose jednu odgovornost, da se svakako registriju. To znači, uzmu svoje dokumente u ovoj zemlji kako bi imali mogućnost da sudjeluju na izborima, a onda ćemo mi biskupi pozvati ljude na izbore. To je jedino što možemo učiniti.

**HG:** Svi pričaju o BiH kao sastavnom dijelu Europe. Nekako sporo prelazimo taj put. Slažete li se sa mnom?

**KARDINAL:** Puno je odgovornih što taj put tako sporo prelazimo jer se na neki način prema jačima ide vrlo diplomatski, prema slabijima pritiskom. Upravo ta nejednakost u pristupu traženja puta prema integraciji u Europu je zapravo to što usporava proces. Mislim da BiH mora biti zemlja koja je sastavni dio europske obitelji i na neki način biti član Europe u demokratskim načelima, a i Europa mora istinski poduprijeti investiranje u BiH kako bi se manje selilo. Tako će oni manje imati besposlenih kod sebe, a više ovdje zaposlenih.

Razgovarala: Ankica S. Č.



TUZLA



# KRIZMA

## U TUZLANSKOM DEKANATU

**P**roljeće je lijepo samo po sebi, no neki su događaji učinili ga još ljepšim. Riječ je svakako o Krizmi koja se u svibnju i lipnju događa u našim župama. Lijepo je bilo vidjeti mlade koji potvrđuju svoju opredjeljenost Bogu, ali i njihove kumove i roditelje koji potvrđuju da jesu i da će im biti dobar primjer.

U **Tuzli** gdje je krizmano 59 krizmanika u Šikari 37, u Lukavcu također s 37 krizmanika. U **Morančanima** je vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić podijelio sakrament svete Krizme za 38 krizmanika, u **Par-Selu** za 6, na **Husinu** za 16, a u **Živinicama** za 24 krizmanika. Posebno je lijepo bilo u **Dragunji** gdje je sakrament Krizme podijeljen za 7 krizmanika, a Krizma je upriličena na sam patron, blagdan **svetog Leopolda Bogdana Mandića**, zaštitnika župe. Misu je predvodio i sakrament Krizme podijelio kardinal Puljić.

Neposredno prije Krizme, kardinal Puljić je porazgovarao s krizmanicima, te ih kroz razgovor i propitao, a krizmanici su pokazali dobro znanje te samim tim i spremnost da budu krizmani.

Krizmanicima, njihovim kumovima i roditeljima uputio je i prigodne poruke koje govore o čovjeku, njegovom putu vjere i potrebi da što više otvori srce kako bi se u njega mogao nastaniti Bog. Govoreći o crkvama koje su u ratu porušene i opustošene što na čovjeka ostavlja jedan jeziv dojam, kazao je da daleko veća pustoš vlada u ljudskom srcu kada čovjek iz njega istjera Boga. "To je gora pustoš nego kada su sve crkve porušene. Zato dok govorim krizmanicima želim u svijesti svima nama probuditi dostojanstvo čovjeka u kojem se Bog nastanio. To je svetište Božje! Krštenjem smo postali taj hram, a Krizmom Duh sveti potvrđuje to što smo po krštenju postali." Kardinal je to pojasnio na primjeru apostola koji su zanimali Isusa Krista prije nego su primili Duha Svetoga. "Vi mladi krizmanici nalazite se na pragu života. Što će od vas biti to nitko ne zna. Mi lijepe želje želimo, ali što će od vas biti, to jedini Bog zna.

Siguran sam da ako budete ozbiljno shvatili to da Bog treba biti na prvom mjestu, da surađujete s Duhom svetim kog danas imate, u svom životu postići ćete uspjeh kao vjernici. Ako sami stvorite svetište od svoga srca da ne postane pustoš, oskvrnuto svetište, nego istinski mjesto gdje je Bog uvijek na prvom mjestu, snagom Duha svetoga to ćete moći ostvariti, svojom snagom ne možete. Ali, mi nismo sami na životnom putu. Na njemu su nam potrebni i drugi ljudi koji s nama zajedno putuju. Vi ste izabrali kumove i kume na Krizmu. Kumstvo je nešto sveto, to je obveza, zadaća, sveta zadaća. Onu vjeru koji krizmanici ispovijedaju treba im pomoći da ju i sačuvaju. Biti kum ili kuma znači preuzeti obvezu na sebe da pomognu svom kumčetu da taj zavjet vjere kojega obnavljaju, u životu ostvare." Danas ljudi ne vjeruju riječima nego primjerima, kazao je kardinal Puljić te naglasio kumovima i kumama da oni trebaju biti primjer mladim ljudima. "Ne samo u vama, oni primjer vjere žele vidjeti u svojim roditeljima jer oni su prvi odgovorni za vjeru svoje djece. Zato dragi kumovi i roditelji, preuzimate istu ulogu, da ovim mladim svjedočite primjerima vjere kako bi oni mogli ustrajati i biti prepoznatljivi da su Kristovi. Danas je puno toga lošega koje privlači, prije svega materijalizam, trka za užicom, relativizam kojima se nije lako oduprijeti. Zato imamo molitvu. Ona je put da se Bogu približimo i da nam Bog postane blizu a onda i jedni drugima da postanemo blizu, da otajstvo vjere zajednički živimo." Obitelj je odraz zajedništva i ljubavi. Ona treba biti gnijezdo gdje Bog boravi, gdje se odgaja ljubav. Zato nam molitva pomaže da se približimo Bogu i da to zajedništvo izgrađujemo među sobom jer čovjek najlakše i najljepše odrasta u gnijezdu obitelji. U gnijezdu obitelji doživljavamo prvo sigurnost, učimo ljubiti, moliti vjerovati. Obitelj je prva škola vjere, no svima nam je potreban Duh da sažmemo to ozračje svetoga u naše sredine, da nas ne razruši ovaj materijalizam koji se nameće. "Potičući krizmanike, kumove i roditelje, želim potaknuti i sve vas da živimo od svoje vjere bez obzira kakva sredina bila. Isus je poslao samo dvanaest učenika, a po cijelom svijetu je proširio istinu. Svi mi možemo biti dionici tog naviještanja, svjedočenja. Živimo svoju vjeru, svjedočimo je jer to će biti najbolja propovijed ovome svijetu. Neka Duh sveti koji silazi na ove krizmanike sve nas ojača u toj vjeri u kojoj ćemo svaki dan živjeti i svjedočiti svoju vjeru!"

Krizma će u mjesecu lipnju biti održana u **Breškama** i **Driječci** o čemu ćemo pisati u našem narednom broju. Nije moguće prenijeti detalje iz svih župa, te se nada-mo da će nekoliko poruka prenesenih u ovom tekstu kao i fotografija, barem dijelom ove divne događaje približiti vama dragi čitatelji.

Ankica S. Č.



Foto: M. Antunović



# OBILJEŽENA 16-ta OBLJETNICA OD OSNUTKA 115. BRIGADE "ZRINSKI" HVO

Koordinacija udruga proisteklih iz Domovinskog rata HVO Soli Tuzla u subotu, 10. svibnja upri-  
ličila je obilježavanje 16-te obljetnice od osnutka 115. brigade "Zrinski" HVO. U župnoj crkvi na  
Husinu služena je misa za poginule branitelje, a na centralnom spomen obilježju položeni vijen-  
ci i zapaljene svijeće.

Misu je predvodio župnik s Husina, vlč. **Marinko  
Mrkonjić** koji je kazao:

"Drago mi je da smo se okupili u ovolikom broju da  
se molitvom sjetimo svojih pokojnika, onih koji su dali  
živote za dom i domovinu. Koliko god obljetnice bile  
tužne, jer onih kojih se sjećamo nema više među nama, s  
druge strane one nas ispunjavaju ponosom, jer podsje-

**Bitan faktor stabilnosti na ovim prostorima**

Prisjećajući se početaka i osnivanja ove brigade,  
pomoćnik zapovjednika bojne Frankopan, **Rado Pe-  
jić** nam je kazao da je značaj 115. brigade kako na  
samim počecima tako i tijekom njezinog ratnog puta  
bio višestruk. "Ona je uplela u svom sastavu kako  
Hrvate ovoga kraja tako i pripadnike drugih naroda i

dvije brigade su bile u zoni iste odgovornosti. I ima još  
nešto što je značajno istaknuti, a što želimo da obuhva-  
ti ova analiza, a to je utjecaj ukidanja 115. brigade na  
veliko iseljavanje Hrvata s ovih prostora."



**Branitelji zaslužuju daleko više nego imaju**

Obljetnice predstavljaju i prigodu da se porazgovara o  
statusu branitelja, njihovom mjestu u društvu koje imaju  
i koje zaslužuju. Predsjednik Udruge dragovoljaca i vete-  
rana Domovinskog rata HVO Soli Tuzla, **Ivo Andrić  
Lužanski** smatra da branitelji u BiH danas nemaju mje-



sto koje zaslužuju. "Smatram da bi vlasti morale više vodi-  
ti računa ne samo o bivšim braniteljima iz 115. brigade,  
nego i iz svih brigada koje su branile BiH i koje su stvorile  
ovu današnju slobodu. Ove godine primjera radi, vlast u  
Republiki Hrvatskoj je izdvojila za branitelje gotovo onoliko  
sredstava koliko iznosi proračun Federacije BiH. I naše vla-  
sti moraju iznaći modele kako pomoći ovoj populaciji. Ne  
treba stvarati socijalne slučajeve, treba se pozabaviti stva-  
ranjem mjesta za radno sposobne osobe kao i pomoći lju-  
dima da sami otvaraju radna mjesta". Poznato je da o  
određenim kategorijama branitelja i njihovih obitelji iz  
BiH skrbi Republika Hrvatska. S obzirom da je gospodin  
Lužanski zastupnik u Saboru RH interesirao nas je bi li ta  
skrb mogla obuhvatiti i druge. "Točno je da kroz međudr-  
žavni sporazum koji je potpisan između Vlade RH i BiH o  
određenim kategorijama i dan danas skrbi Vlada RH. S  
obzirom da sam član odbora za branitelje u Saboru RH,  
inzistirat ćemo da i ostale udruge proistekle iz  
Domovinskog rata uđu u tu kvotu sredstava koja se dodje-

ću na posebne ljude, ljude koji su za sve nas činili puno,  
uložili vlastiti život za svoju obitelj, za svoj narod, za svoj  
dom. Taj ponos i to podsjećanje i nas navode na razmi-  
šljanje o činjenju za druge, jer sigurno i ovdje među nama  
ima onih koji bi uradili isto."

**Svi se s poštovanjem odnose prema  
115. brigadi**

Ispred centralnog spomen obilježja na Husinu,  
prigodnim riječima se obratio i **Zvonimir Kubinek**,  
predsjednik Udruge obitelji nestalih i poginulih hrvat-  
skih branitelja koji je izrazio zadovoljstvo što su osim  
predstavnik HVO komponente iz Tuzle i Ravne -  
Brčko, obilježavanju obljetnice bili nazočni i predsta-  
vnici drugih boračkih organizacija iz Općine Tuzla i  
Tuzlanske županije. "To što su na obilježavanju naših  
obljetnica nazočni predstavnici vlasti ali i udruga kako  
proisteklih iz HVO tako i Armije BiH, govori dovoljno u  
prilog činjenici da se ovi prostori s poštovanjem odnose  
prema 115. HVO brigadi. Ona će živjeti dok god mi živi-  
mo i održavamo ove obljetnice, a mi to moramo raditi  
ako ne zbog sebe, onda radi poginulih branitelja, njiho-  
ve djece i budućnosti te djece."

bila je jedan vrlo bitan faktor stabilnosti na ovim pro-  
storima. Narod je vjerovao u svoju vojsku i u svoju bri-  
gadu i na takav način ovaj narod je ostao na okupu."  
Pored onih vojnih aktivnosti koje je brigada činila, ona  
je okupljala narod i na druge načine poput sportskih i  
društvenih aktivnosti te na takav način bila okosnica  
svih događanja na ovim prostorima za vrijeme rata.  
"Pored svoje osnovne funkcije one vojne, imala je i niz  
sporednih koje su okupljale hrvatski narod tuzlanskog  
kraja" - kazao je Pejić. Od njega smo saznali i da ideja  
i inicijativa glede sagledavanja i preispitivanja poslje-  
dica nakon ukidanja 115. brigade nije zaboravljena te  
da će rezultati jedne opsežne analize obuhvaćajući i  
do sada neotvorena pitanja biti objavljeni prigodom  
nekih od narednih obljetnica. "Mi želimo nanovo otvo-  
riti pitanje gašenja 115. HVO brigade Zrinski i otvoriti  
neka pitanja o kojima se do sada nije govorilo. Poznato  
nam je da je odmah nakon ukidanja 115. brigade došlo  
do potpisivanja Washingtonskog i Daytonskog spora-  
zuma, što znači da nije bilo ni jednog valjanog razloga  
da se prije zaključivanja tih sporazuma ukida 115. bri-  
gada. Poznato je da nije ukinuta 108-a brigada, a te

➔ ljuje baš kao što su ušle i udruge iz Hrvatske," kazao je, te dodao da  
branitelji zaslužuju mnogo više nego što imaju!

**Hrvati dali puni doprinos u obrani slobode, mira i  
dostojanstva građana Tuzle i okolice**

Da podsjetimo, pripreme za osnivanje 115. brigade "Zrinski"  
HVO su počele 1991. godine s početkom ratnih događanja u  
susjednoj Republici Hrvatskoj. Organizirana skupina mladića  
hrvatske nacionalnosti u periodu 1991/92. godina prilazi jed-



nom veoma teškom i složenom poslu, a to je izvlačenje vojnika  
iz vojarne JNA, dojavljivanje o polijetanju aviona sa Zračne luke  
u Dubravama čime su na desetine ljudski života spašeni. Kako  
je poznato, sudjelovali su i u razbijanju mobilizacije čime je  
spriječen odlazak na stotine Hrvata i Bošnjaka na ratišta u  
Hrvatskoj. Prva postrojba formirana je u Živinicama -  
"ŽIVINIČKI SOKOLOVI". Bila je veličine jedne satnije. U to vrije-  
me činilo ju je stotinjak loše naoružanih, ali sigurno spremnih  
dragovoljaca koji su bili spremni ući u prve okršaje koji su se i  
dogodili 18. travnja 1992. godine na Sprečkom mostu. Druga  
postrojba koja niče na ovim prostorima je "PRO PATRIA" u  
Driječici 10. travnja 1992. godine i na taj način dolazi do spaja-  
nja hrvatskog istoka i zapada. U periodu početka osnivanja



115. brigade nije bilo prisilnih mobilizacija, sve su bili drago-  
voljci Domovinskog rata. 115. brigada nije poražena i nije poni-  
žena, često se može čuti od njezinih branitelja. Hrvati s ovih  
prostora dali su puni doprinos u obrani slobode, mira i dosto-  
janstva građana na području grada Tuzle i okolice. Ukidanje ove  
brigade imalo je između ostalog velike posljedice na demo-  
grafska kretanja na Tuzlanskom okrugu i veliki broj Hrvata  
nakon toga je napustio ova područja i svoje prebivalište našao  
negdje drugo.

Osim na centralnom spomen obilježju poginulim brani-  
teljima na Husinu, prigodom obilježavanja 16-te obljetnice  
115. brigade "Zrinski" HVO, vijenci su položeni i na spomen obi-  
lježjima u Driječici i Lugu kod Živinica. Vijence su pored navede-  
nih položili i generalni konzul RH u Tuzli, **mr. Josip Juras**, te  
predstavnici hrvatskih političkih stranaka iz TŽ.

Tekst i foto: Ankica S. Č.

## Iz kuta jednog hrvatskog vojnika iz Tuzle

Adolf Banović, desetenik 115. HVO Brigade Zrinski nakon skoro trinaest godina od potpisivanja  
Daytonskog mirovnog sporazuma nema gotovo ništa novo reći niti za svoj status kao branitelja.  
„Branitelji HVO-a su na margini, kao i sama implementacija zakona o braniteljskoj populaciji. Tu pose-  
bno mislim na branitelje 115. HVO brigade Zrinski, jer mi sudjelujemo u izradi zakona ali nas nema u  
implementaciji“ priča Banović za naš list. On dodaje da je i sam sudjelovao u izradi određenih zaka-  
na, tada im je obećavano svašta nešto, ali danas nemaju gotovo ništa od obećanog. S implementa-  
cijom tog zakona se ne nose ništa bolje niti branitelji Armije BiH. „Dovoljno je da spomenem samo  
stambenu problematiku gdje su branitelji HVO gotovo u potpunosti zaklinuti za ostvarivanje tog prava.  
Ako županija za braniteljsku populaciju izdvaja 7 milijuna KM onda bi jedan dio kolača trebao sljede-  
vati branitelje HVO brigade. Ne mora to sljedovati samo Adolfa Banovića, ali neka sljede branitelje koji  
su sudjelovali u obrani suvereniteta R BiH,“ kaže Banović. Vlada TŽ čiji su predstavnici iz različitih poli-  
tičkih stranaka ne pusti svake godine pravilnik o stambenoj problematiki branitelja, čime pokazuje  
svoju nezainteresiranost. „Mi nemamo niti jednog zastupnika iz reda Hrvatskog naroda koji bi mogao  
zastupati interese u Ministarstvu. Mi smo pokušali interventno djelovati preko HDZ BiH i nadamo se da  
će nam oni pomoći, još uvijek ne znamo hoće li to uroditi plodom,“ kaže branitelj Banović. Iako ne  
postoji adekvatno pojašnjenje zašto su hrvatski branitelji na margini, Banović ističe da ne vjeruje da  
se radi marginaliziranju po nacionalnoj osnovi. „Općina Tuzla traži ogromnu dokumentaciju za stam-  
beno zbrinjavanje. Da bi dobio građevinsku dozvolu mora imati urednu dokumentaciju koja podrazu-  
mijeva od 16 do 17 rješenja. To vam osobno potvrđujem svojom dokumentacijom, jer sam ja kao stra-  
dalnik rata konkurirao i bio sam odbijen. Pojašnjenje za moje odbijanje bilo je da 115. HVO brigada ušla  
u zakon o osnovnim pravima branitelja tek 1. siječnja 2006. godine. Do tada smo bili na margini, a od  
tada sam dva puta opet odbijen. Zašto, ne znam,“ priča Adolf Banović. Kao branitelji HVO-a u  
Tuzlanskoj županiji malo koje pravo mogu ostvariti, dok na Federalnoj razini su ravnopravni s brani-  
teljima Armije BiH. Sudjelovali su samo u jednoj komisiji i to vezanoj za stipendiranje učenika i stu-  
denata. Branitelji 115. HVO brigade Zrinski su u veoma dobrim odnosima s Ministarstvom za bora-  
čka pitanja u TŽ, ali ovo Ministarstvo je nemoćno, jer Vlada donosi uredbu i pravilnik, nakon čega se  
ne može više interventno djelovati.

Ipak treba naglasiti da Hrvatska Vlada izdvaja oko 500 milijuna KN za braniteljsku populaciju  
HVO-a u BiH. „Nije istina da izdvajaju 6 milijardi KN. Jedan dio imaju od toga i pripadnici 115. HVO bri-  
gade Zrinski. Hrvatska je potpisnica Daytonskog mirovnog sporazuma i ona je u obvezi skrbiti i štiti inte-  
rese Hrvatskog naroda na području BiH. Nama to neki prebacuju, jer misle da mi ako ostvarujemo tamo  
određena prava ne možemo ovdje. Pravo na mirovinu može ostvariti bilo tko, tko je bio stradalnik domo-  
vinskog rata,“ pojasnio je Banović. On dodaje na kraju razgovora da bi sada otišao iz BiH da je zdrav i  
da nije dao dio tijela za BiH. „Napustio bih sada ove prostore jer smo na margini, nemamo nikakve per-  
spektive. Uostalom svi su branitelji na margini, bilo kome da su pripadali. Nas ima u zakonu, ali se zakon  
ne provodi,“ rekao je na kraju Banović i dodao da nema komentara na ovakvu političku situaciju kakva  
je trenutno u BiH, jer dok oni raspravljaju o plaćama s 5 na 7 tisuća KM, branitelji razmišljaju kako  
svojoj djeci osigurati siguran krov nad glavom. Ovakve situacije svjesni su i hrvatski političari, tako je  
HDZ BiH iz Tuzlanske županije obećao braniteljima svesrdnu pomoć. Jedan od pripadnika bivše 115.  
HVO brigade Frankopan i zamjenik načelnika te brigade bio je i Rado Pejić, sadašnji predsjednik HDZ  
BiH. Značaj 115. HVO brigade u vrijeme osnivanja te i samog njenog djelovanja do rasformiranja je  
taj što je okupljala vojnike iz svih naroda. Ona je bila čimbenik stabilnosti kojoj su ljudi vjerovali.  
„Pored onih vojnih aktivnosti koje je brigada činila ona je okupljala narod i u kulturološkom te sport-  
skom smislu. Na takav način bila je okosnica događanja sve vrijeme,“ kazao je Rado Pejić, bivši pomoć-  
nik zapovjednika HVO brigade Frankopan. Ova brigada je ako ništa okupljala hrvatski narod tuzlan-  
skog kraja. Ipak, ni ove godine nije zanemarena činjenica da je potrebno formirati tim ljudi koji bi  
uradio analizu o tome što se dogodilo nakon ukidanja 115. HVO brigade Zrinski. „Analiza još uvijek  
nije završena. Valja svakako analizirati s pravnog, sociološkog, političkog i društvenog stajališta zbog  
čega je došlo do ukidanja 115. HVO brigade Zrinski. Obilježavanjem budućih obljetnica, a naročito kada  
budemo obilježavali značajnije obljetnice valja svestrano se posvetiti toj analizi zašto je ona ukinuta,“  
kazao je Pejić i dodao da treba zato otvoriti i neka druga pitanja. Naime, nakon ukidanja 115. HVO  
brigade Zrinski uskoro je došlo i do Washingtonskog, a poslije i Daytonskog mirovnog sporazuma. To  
bi značilo da nije bilo niti jednog valjanog razloga da se prije ovih sporazuma ukinu ova brigada, s  
obzirom da nije ukinuta 108. brigada koje su bile u zoni iste odgovornosti. Jedna od posljedica toga  
je raseljavanje s ovih područja. „Iako to netko želi negirati, reći da to nije uzrok, ipak je najznačajniji  
podatak da je veliki broj pripadnika ove brigade zauvijek napustio ove krajeve,“ dodao je Pejić.

Maja Nikolić



# TUZLA OBILJEŽILA 15. SVIBANJ

Prigodnim sadržajima u Tuzli je obilježen 15. svibanj, dan kada je počeo rat u našem gradu. Na spomen obilježjima na Brčanskoj Malti i Slanoj Banji izaslanstva Tuzlanske županije, Općine Tuzla, boračkih i drugih organizacija položili su cvijeće i odali poštovanje poginulima.

Prigodnim riječima na Slanoj Banji obratio se načelnik, Jasmin Imamović koji je podsjetio na ono što se događalo 1992. godine na našim prostorima i u okolici, pridodajući da je dobro znati istinu o onome što se dogo-

moću način organizacije obrane BiH i Tuzle, odnosno opće narodne obrane i društvene samozaštite. Zločini koji su se događali u okolnim gradovima u užujku i travnju 1992. godine bili su povod za održavanje izvanrednih

zadnjem i srednjem dijelu kolone. Iz nekoliko vozila je otvorena vatra koja je ubila i ranila nekoliko policajaca i civila. Prije nego je policija otvorila vatru pogođeno je deset policajaca, a onda su uslijedile strahovite eksplozije, pogibije, ranjavanja i požari u okolnim zgradama. Svi ranjeni s obje strane jednako su zbrinuti u bolnici. Poslije 15. svibnja još tri kolone su prošle kroz Tuzlu bez najmanjeg incidenta. «Da iz kolone nije otvorena vatra ne bi poginuo nitko, ni na jednoj strani. Da na kamione nije bio natovaren eksploziv, možda opet ne bi poginuo nitko ili bi broj poginulih i ranjenih bio neusporedivo manji na obje strane. Da se Dubajić ponašao onako kako su se ponašali i stotine drugih oficira koji su prije i poslije njegove kolone prošli kroz Tuzlu, sve bi tog dana prošlo mirno. I umjesto da pred sudom za svoja nedjela odgovara Mile Dubajić, glavni krivac za pogibije i ranjavanje ljudi obje strane, baš danas je u tijeku suđenje Iliji Jurišiću u Beogradu, a koje li ironije, u svojstvu svjedoka je isti taj Mile Dubajić» - kazao je načelnik Imamović, te dodao da Tužiteljstvo u Beogradu da bi zaštitilo Mileta Dubajića, istinskog krivca stavlja u poziciju svjedoka, a nevinog čovjeka hoće osuditi i time prevartiti roditelje i obitelji poginulih i ranjenih s obje strane. Načelnik je poručio da će se Tuzla i Tuzlaci nastaviti boriti za istinu i pravdu tražeći od nadležnih organa da učine sve da se Ilija Jurišić izruči BiH, jer kako je kazao, sudeći Iliji Jurišiću u Beogradu, oni sude svakom građaninu Tuzle.

Načelnik je podržao i krivičnu prijavu koju je podnijela Fondacija za istinu, pravdu i pomirenje Tuzla protiv Mileta Dubajića i njegovih pretpostavljenih oficira iz tog vremena. «Mi smo za kažnjavanje svih ratnih zločinaca, a posebno kažnjavanje organizatora napada na Tuzlu, troipolugodišnje teroriziranje Tuzle putem granatiranja i ubijanja velikog broja civila.



Inzistiramo i na ubrzanju, odnosno dovršetku suđenja za zločin na Kapiji. Duguemo vječnu zahvalnost braniteljima grada i BiH koji su dali svoje živote i zdravlje i spasili Tuzlu od napada zločinaca Karadžića, Mladića i dr. Duguemo i zahvalnost Međunarodnoj zajednici koja je utjecala na zaustavljanje agresije Srbije na BiH i druge zemlje. Žalimo zbog svih nedužnih žrtava ovog strašnog rata. Svaka majka jednako žali svoje dijete. Želimo da se rat nikada više i nikome ne ponovi!» kazao je Imamović.

Tekst i fotografije: Ankica S. Č.



OBLJETNICA 15. SVIBNJA: Šesnaest godina od početka rata u Tuzli

## TUZLA KAO PRODUKT JEDINSTVA RAZLIČITOSTI

Proteklo je već šesnaest godina od povijesnoga 15. svibnja 1992. godine, i početka rata u Tuzli. Toga dana na Brčanskoj Malti odvijali su se presudni momenti za opstanak Tuzle i svih njenih građana. Vojna kolona JNA prilikom napuštanja kasarne u Solini, na Brčanskoj Malti, otvorila je vatru na pripadnike tuzlanske Teritorijalne obrane i civile, s namjerom da napuštajući grad, Tuzli nanese ljudske žrtve i patnje. Na svu sreću pripadnici JNA u svojim nakanama nisu uspjeli, jer nisu mogli shvatiti jedan bitan podatak.

Toga dana 15. svibnja 1992. godine, Tuzlu i Tuzlake na Brčanskoj Malti su branili branioci Tuzle – tuzlanski Hrvati, Bošnjaci, Srbi i svi ostali koji su željeli sačuvati multietnički pečat grada na zrnu soli. Nisu dozvolili vojnoj koloni JNA da ubiju nadaleko poznatu tuzlansku multikulturalnost i toleranciju.

U presudnim satima petnaestog svibnja, prije točno šesnaest godina, Tuzla se obranila i još jednom dokazala svoj ključ uspjeha koji leži u njenim sugrađanima Hrvatima, Bošnjacima, Srbima i ostalima, kojima je antifašizam i želja da se očuva i obrani grad na prvom mjestu.

Branitelji Tuzle uspjeli su obraniti grad od velikosrpske agresije i samim tim spriječili da se ratno zlo iz drugih bosanskohercegovačkih gradova ne dogodi u Tuzli.

Tuzla i Tuzlaci su 15. svibnja dokazali zašto su grad jedinstva različitosti. Dokazali su zašto su povijesno prepoznatljiv grad multikulturalnosti i tolerancije.

Dokazali su da su se na Brčanskoj Malti branili od velikosrpske agresije, čiji svaki pojedinac i grupa ima svoje ime i prezime i nikako se ne može i ne smije poistovjetiti s jednim narodom, kao kolektivom. U Tuzli se nikada, a što je još značajnije tijekom rata nikada nije mrzio i diskriminirao netko samo zato što je Hrvat, Bošnjak, Srbin ili netko četvrti ili peti. U ovome gradu oduvijek je bilo jedino važno jesi li čovjek ili nisi. Sve takozvane razlike u vjeri, imenu i prezimenu shvaćali smo i shvaćat će ovaj grad zauvijek, kao JEDINSTVO RAZLIČITOSTI, kao nešto što je krajnje pozitivno i dobrodošlo Tuzli i Tuzlacima.

Da je tako najbolje svjedoči podatak da u Tuzli živi 25% miješanih brakova. Više nego i u jednom

drugom gradu u Bosni i Hercegovini. Da je tako govore nam i činjenice da ni jedna džamija u Tuzli, kao ni katolička ni pravoslavna crkva nisu pretrpjele ni najmanja oštećenja tijekom rata, kao što je bio slučaj u nekim drugim napaćenim i nesretnim gradovima. Ti nesretni gradovi nisu mogli shvatiti našu tuzlansku formulu uspjeha koja je bazirana na zajedništvu sa susjedima Hrvatima, Bošnjacima i Srbima.

U najteže vrijeme za Tuzlu i državu, u vrijeme agresije na Bosnu i Hercegovinu, Tuzla je dobila dva izuzetna europska priznanja za očuvanje multikulturalnosti i tolerancije.

Grad Barcelona 1993. go-dine u Tuzli je dodijelila svoju najprestižniju nagradu „ALFONSO COMIN“, za obranu i očuvanje tuzlanske multikulturalnosti i tolerancije u vrijeme rata u Bosni i Hercegovini. Iste ratne godine Rezolucija europskog Parlamenta odaje priznanje Tuzli za očuvanje multietičnosti i tolerancije grada, i potvrđuje trajni status Tuzle kao grada koji njeguje jedinstvo različitosti. U Tuzli su se i tijekom rata intenzivno družili i jedni drugima pomagali u teškoj ratnoj svakodnevici susjedi Hrvati, Bošnjaci, Srbi i ostali građani Tuzle.

Zato je Tuzla uspjela!!!

Nije dozvolila da se ljudi svrstavaju na prvu, drugu, treću, ili tko zna koju stranu samo zato što su nekog drugog imena i prezimena, neke druge vjere.

Danas nakon svih nesretnih godina rata i teškog poslijeratnog života Tuzla je grad od 175 000 stanovnika, grad koji iz dana u dan napreduje u svim sferama razvoja. Grad koji poprima konture urbanog europskog grada. Tuzla danas

više nije sinonim za visokoindustrijski zagađeni grad.

Parametri za percepciju Tuzle u javnosti više nisu dimnjaci termoelektrane, zagađenog zraka i mnogobrojnih rudarskih nesreća. Danas se o Tuzli govori kao o političkom, medicinskom, obrazovnom, turističkom centru ne samo Bosne i Hercegovine, već i šire regije i Europe.

Da je to tako najbolje svjedoči obaranje Ginisovog rekorda u najmnogobrojnijem poljupcu.

Da je tako najbolje svjedoči jak Univerzitetsko-klinički centar, Kardiovaskularna kirurgija, Donorska mreža.

Da je na sceni promjena imidža Tuzle iz visokoindustrijskog u urbani europski grad potvrđuje i Panonsko jezero, jedino slano jezero u centru grada u Europi. Zahvaljujući Panonskom jezeru Tuzla iz godine u godinu postaje jak turistički centar.

BIT centar dokazuje da je Tuzla danas centar biznis inovacija i novih suvremenih tehnologija.

Opet se postavlja pitanje: Zašto je Tuzla uspjela???

Odgovor je samo jedan?!

Zato što je još 15. svibnja 1992. godine znala da ukoliko na Brčanskoj Malti obrani grad i građane od velikosrpske agresije, a pri tome i tijekom rata još jednom potvrdi svoje multikulturalne i tolerantne konture, da će se nakon rata s vjerom u Grad jedinstva različitosti razvijati brže od ostalih gradova u državi. U grad po mjeri svakoga građanina Tuzle – Hrvata, Bošnjaka, Srbina i ostalih sugrađana.

U GRAD LJUBAVI, GRAD RAZLIČITOSTI.

Džanan Ribić



# SPOMEN 63. OBLJETNICE BLAJBURŠKE TRAGEDIJE

Središnja komemoracija u povodu 63. obljetnice blajburške tragedije održana je u subotu 17. svibnja na Blajburškom polju. Komemoracija je započela molitvom kod grobnice hrvatskih žrtava na mjesnom groblju u Unter-Loibachu, nakon koje su okupljeni u procesiji krenuli do Blajburškog polja. Misu pred desetak tisuća hodočasnika iz svih krajeva Hrvatske i BiH predvodio je hvarsko-bračko-viški biskup Slobodan Štambuk u koncelebraciji s generalnim tajnikom HBK Vjekoslavom Huzjakom, ravnateljem Ureda za inozemnu pastvu HBK i BK BiH don Antom Kutlešom i pedesetak svećenika.

Na početku mise, u ime biskupskih konferencija Hrvatske i BiH biskup Štambuk osobito je pozdravio one koji se sjećaju 19. svibnja 1945. i koji su sačuvali

drugima. Istaknuo je kako ne želi na tom mjestu sijati nasilje i mržnju, jer učitelj Isus Krist uči ljubavi, praštanju i milosrđu. Također ne želi biti sudac, a ni naj-

noga puta. Mnogi rovovi, svaka rijeka usputna, svaki most nepremošćen, osobito svaka jama to su bile sljedeće postaje, ali ona 14. se ne zna, rekao je biskup Štambuk te podsjetio da je Bleiburg i simbol svega onoga što je slijedilo i trajalo punih 45 godina. No, hrvatski put križa, nažalost, još uvijek traje. Traje drukčijim metodama i trajat će sve dok prava i cjelovita istina ne dođe na vidjelo. Narode Božji, narode putnički i patnički pođi svojim kućama odavde s ovog mjesta stradanja, pun nadanja i dobre volje, pođi moli i zavoli još više tvoje svoju Crkvu i svoj narod. Voli majku domovinu i nosi je u srcu gdje god podeš, poručio je biskup Štambuk.

Liturgijsko pjevanje predvodili su združeni zborovi iz Goričko-senjske biskupije kojima je ravnao Ivan Prpić, a na orguljama pratio Milan Dučić. Komemoraciju je organizirao Počasni bleiburški vod pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora. U pozdravu na početku spomena potpredsjednik Hrvatskog sabora Josip Friščić, između ostaloga je ustvrdio da preživjeli ne traže osvetu nego humano ljudsko zadovoljenje pravde. Civilizacijska je potreba da svaki zločin bude kažnjen i pravda bude zadovoljena jer se samo na pravdi može graditi pravedan mir, a teza da ratni zločin može imati opravdanje jednako je pogubna danas kao i u Bleiburgu 15. svibnja 1945. Istaknuo je kako je za oživljavanje spomena blajburške tragedije nemjerljiv doprinos dala Katolička Crkva koja je slijedila Božju istinu o pravu svakoga čovjeka na život, slobodu i domovinu, te uvijek bila uz hrvatski narod. Naveo je primjer kardinala Alojzija Stepinca koji je zaštitio mnoge u II. svjetskom ratu. U ime Počasnoga bleiburškog voda Rudolf Popović najavio je gradnju hrvatskog vojnog groblja na koje će biti preneseni posmrtni ostaci "sunarodnjaka s okolnih groblja" te pozvao da se prestane diskriminirati žrtve prema ideološkim kriterijima. U pozdravu u ime Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj Idriz Bešić istaknuo je da je Bleiburg najveća grobnica muslimana da dosadašnji podaci o broju ubijenih muslimana ne odgovaraju istini te ima istraživanja koja pokazuju da je on mnogo veći.

Nakon misnoga slavlja na kojem su između ostalih bili nazočni u ime Vlade RH ministar Berislav Rončević, u ime predsjednika Stjepana Mesića veleposlanik RH u Austriji Zoran Jašić, predsjednik Nove slovenske zveze Antun Drobnič, položeni su vijenci pred spomenikom blajburškim žrtvama.

(kta/ika)



tu uspomenu, a mlade iz domovine i inozemstva pozvao da im znak bude ljubav prema domovini te iskrena želja da žive u miru sa svima.

Predstavnike ostalih vjerskih zajednica, Vlade i zastupnike Hrvatskog sabora pozvao je da to bude iskreni susret pred Bogom "koji nas voli i koji bi želio da jedni druge volimo i da u svoj život unesemo molitvu kao hraniteljicu dobrog".

Dolazim ovdje na ovu prvu postaju hrvatskog križnog puta vjerujući u Boga, dolazim kao čovjek koji ima ljubav prema mojoj Crkvi koja me uči ljubiti, koju volim kao svoju majku i čije principe promišljam uvijek i nabrajam sebi i drugima svetih deset zapovijedi Božjih, uključujući i onu petu "ne ubij", istaknuo je biskup na početku propovijedi. Dovala ga je ljubav prema domovini, narodu, osobito onom dijelu koji je prešao ovom dolinom suza u pravom značenju riječi, koji je hodao križnim putem započetim ovdje u Bleiburgu. "Dovala me moja Crkva koja uz ovaj moj narod želi biti u dobru i zlu, u zdravlju i bolesti", rekao je biskup, te podsjetio kako dolazimo ovdje cijeneći bogoljublje, čovjekoljublje, bratoljublje, domoljublje i rodoljublje. Te prevažne poznate kvalitete, tako tražene, skoro kao ljudske stožerne kreposti a kreposti koje se malo po malo u nama gase, i kao da nismo prepoznatljivi u određenim momentima, nažalost, ni sebi ni

manje onaj koji će zauzeti ulogu Poncija Pilata i oprati ruke i na prečac osuditi ili označi nekoga zločincem ili ubojicom, jer u nama kao vjernicima nasilje ne postoji ali postoji vapaj za istinom, podsjetio je na riječi koje je protekle godine na Blajburškom polju izrekao zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić.

Biskup je potom uputio apel svima koji znaju gdje su grobnice, jame, "tko je naređivao, tko izvršavao". "Budite hrabri i učinite čin priznanja, učinite pokajanje, pomozite svi vi koji nešto znate, svi koji ste ovdje sudjelovali. Pomognite ovom narodu da konačno dođe do cjelovite istine koja oslobađa" pozvao je biskup Štambuk.

Istaknuo je kako ne želi uspoređivati Bleiburg i Jasenovac. Zločin je ubiti nevinoga bilo u Jasenovcu, bilo u Bleiburgu. Zbog Jasenovca mnogi su platili glavom, a žrtve su imale svoj svijet i pravom i prenese-nom smislu riječi, a žrtve Bleiburga nije se smjelo ni spominjati, jer bi i sam spomen na njih bio karakteriziran kao zločin. Iskreno želimo žaliti za svakom nevinom ubijeno žrtvom, nevinom ubijem osobito bez suda i dokazane krivice, rekao je biskup Štambuk te pozvao državu Hrvatsku da istraži sve logore bilo čiji bili, sve tvornice smrti, da istraži svih onih 1300 masovnih grobnica nastalih na kraju i nakon II. svjetskog rata. Pozvao je i povjesničare da istraže istinu o svima koji su pobijeni tijekom II. svjetskog rata, na kraju rata i osobito nakon rata. **Bleiburg je prva postaja križ-**

Hrvatski glasnik na Kapiji 25. svibnja 2008. godine - 13 godina od strašnog zločina

## Nitko nije kažnjen - Pamtimo i opominjemo

Ove godine, 25. svibnja navršilo se točno trinaest godina od strašne pogibije na Kapiji u središtu Tuzle, kada je 71 mlada osoba poginula, a više od 200 ih je ranjeno. Prosječna dob nastradalih bila je 23 godine, a najmlađa osoba imala je 3 godine.

Piše: Maja Nikolić



tu noć zauvijek napustili ovozemaljski život, ali dosta je i onih kojima je ta granata oduzela ljubav i životne saput-nike," pričala nam je Selma.

**Tužitelji veći političari od samih političara**  
Ni trinaest godina Tuzlaci gotovo nemaju ništa reći za Kapiju, s tugom je se sjećaju, gotovo nitko ništa ne priča taj dan. Svi dolaze, pale svijeće i odlaze sa suzama u očima. „Teško je, i to je sve što vam mogu reći," kazao je otac ubijenog Edhema Sarajlića. Željko Komšić, član predsjedništva BiH na pitanje novinara zašto još nema odgovornih za ovaj zločin, rekao je da ne želi to komentirati kao predsjednik ove države. „Ne želim da drugi komentiraju kako sebi dajem za pravo da govorim u ime pravosudnih institucija. Ali želim reći kao građanin BiH, mislim da se naši tužitelji i sudije u BiH prave veći političari od samih političara," rekao je Komšić. Gradonačelnik Tuzle istaknuo je jedini pozitivan pomak je to što se trenutno sudi Novaku Đukiću, te da i do moglo konačno dati Tuzlacima nadu da se o Kapiji počelo govoriti i tražiti odgovorne pravosudne institucije.

**Žene u crnom na Kapiji**

Svaki put kada dolaze u Tuzlu, žene u crnom iz Beograda dođu i na Kapiju, polože cvijeće i upale svijeće. Svakog 11. u mjesecu uz majke Srebrenice upozoravaju da su ratni zločinci još na slobodi i da treba veća volja

Međunarodne zajednice. Roditelji žrtava na ovu temu uopće ne žele razgovarati, njima je već sve dovoljno rečeno postupcima pravosudnih institucija. Ipak, postoji tračak nade da će za ovu lijepu, jedinstvenu, ali nesretnu BiH naići neka zraka sunca i da će građani Tuzle, ali i BiH zaista vjerovati da na kraju pravda sve stiže.

....Došao si ovdje

**Gdje je najnezahvalnije bilo doći  
Ovdje gdje je najluđe bilo stići  
Ovdje...gdje je ipak najjunačnije bilo nići**

**Jer ovdje se ne živi samo da bi se živjelo  
Ovdje se ne živi samo da bi se umrlo  
Ovdje se i umire  
Da bi se živjelo**

**Sada je kraj pjesme  
Sada je moje slovo cijelo  
Paji...baji**

**Nikada se nećemo rastati mili  
Nikada tijelu mog tijela  
Nikada dušu moje duše  
Nikada**

**Jer treba život da produžiš  
Život na zemlji valja  
Da produžiš**

(Mak Dizdār)





# Feliks Vidović, Ministar Pravde Federacije BiH u posjeti Tuzlanskoj županiji



Federalni ministar pravde Feliks Vidović 8. svibnja je boravio u službenoj posjeti Tuzlanskoj županiji i tuzlanskom HDZ-u BiH. Razlog posjete HDZ-u je zato što dva općinska vijećnika iz ove stranke nisu htjeli glasovati za odluku o izmjenama i dopunama statuta Općine Tuzla, jer su smatrali da takav statut nije u skladu sa zakonom o principima lokalne samouprave Federacije BiH. „Iz tih razloga smo pozvali ministra Vidovića i njegovog savjetnika Ivana Matešića koji su resorni i odgovorni da prate primjenu zakona lokalne samouprave. Ovoj stranci i vijećnicima se spočitavalo da na ovaj način traže podjelu grada Tuzle i da na način izražavanja svoga mišljenja remete sklad u Tuzli.“ kazao je predsjednik tuzlanskog HDZ-a

Rado Pejić. Na sastanku je iznesen zajednički stav da dva općinska vijećnika iz HDZ- BiH i Pejić kao predsjednik Komisije za statutarna pitanja općine Tuzla upute inicijativu Federalnom Ministarstvu Pravde i traže ocjenu usklađenosti statuta



Općine Tuzle i odluku izmjene o statutu općine Tuzla. Nakon te inicijative ovo Ministarstvo će dati i svoj stav i odgovor na pitanje je li statut Općine Tuzla i njene odluke o izmjenama i dopunama sukladno zakonu o principima lokalne samouprave. „Na ovakav način imat ćemo stav Ministarstva pravde i javnost Tuzle i svi subjekti zainteresirani za ustroj grada Tuzle imat će relevantan stav o ovom pitanju,“ kazao je Pejić. Budući da je ovaj stav tek jučer izašao na stol, ministar Pravde Feliks Vidović nije želio komentirati niti bilo što prejdiciirati. „Nakon obrade ovog zahtjeva dat ćemo stav, a za sad smo informirani o problemima oko statuta općine Tuzla.“ Na konferenciji za novinstvo upriličenoj nakon sastanka ministar se dotaknuo i pitanja davanja garancija umirovljenom generalu Rasimu Deliću da se brani sa slobode. Koliko je takav potez dobar. „To je uobičajena procedura za osobe kojima se sudi pred Haaškim Tribunalom. U ovom slučaju Vlada Federacije daje određene garancije da neće doći do povreda postupka Haškog suda dok osoba bude u zemlji garanta. Vlada Federacije je i do sada davala određene garancije,“ kazao je Vidović. On je dodao da svaki put kada Haški sud daje garancije da određena osoba ide u zemlju prebivališta, svaki put Haaški tribunal taksativno daje pravila kojih se netko treba pridržavati. „Deliću je bilo zabranjeno da komunicira o postupku koji se vodi. Budući da se uspostavilo da Silajdžić i Delić nisu razgovarali o postup-

ku, Haaški tribunal je pokazao da su opet spremni pustiti na slobodu, jer nisu prekršena pravila Haškog tribunala,“ pojasnio je Vidović. Na pitanje vjeruje li da Silajdžić i Delić nisu razgovarali o postupku, Vidović nije htio komentirati nešto što je već utvrdio Haaški tribunal.

**HDZ**  
Bosne i Hercegovine

Općinski odbor Tuzla  
Županijski odbor Soli

## Vidović i kod premijera Mujića

Premijer Tuzlanske županije mr. Enes Mujić također se susreo s federalnim ministrom za pravdu Feliksom Vidovićem.

Ministar Vidović je istaknuo da je započeo ciklus zvaničnih posjeta županijama i da je, s obzirom na vrlo dobre rezultate Ministarstva pravosuđa i uprave TŽ prvu posjetu upriličio ovoj županiji. Ministar Vidović i županijska ministrica Pravosuđa i uprave Jasminka Mijatović upoznali su premijera Mujića da su razgovarali o zakonskim propisima za oblasti u kojima su podijeljene nadležnosti Federacije i županija. Cilj su koordinirane pripreme ovih propisa kako bi prilikom njihove izrade na federalnoj razini bili maksimalno uvaženi stavovi i različita iskustva županija.



Također, prema riječima ministra Vidovića cilj je sagledati probleme s kojima se suočavaju pojedina područja, ali i prikupljanje pozitivnih iskustava. „Obradovani smo činjenicom da je TŽ pripremila Nacrt zakona o pružanju pravne pomoći, kao jedan od propisa koji maksimalno uvažava ono što propisuje Europska konvencija o ljudskim pravima. Sigurno će u drugim dijelovima Federacije prenijeti ovo što sam vidio u TŽ,“ istaknuo je ministar Vidović. Premijer Mujić je izrazio zadovoljstvo zbog posjete federalnog ministra pravde naglasivši da koordinirano djelovanje županijske i federalne vlade, daje dobre rezultate.

Također je izrazio nadu da će u tom smislu aktivnosti koje se vode sa sindikatima, u cilju uređenja međusobnih odnosa kroz kolektivne ugovore, vrlo brzo dati zadovoljavajuće rezultate.

Maja Nikolić

Letački bljesak za Hrvatsku

## RUDOLF PEREŠIN

„Hrvat sam i ne mogu i ne želim pucati po svojoj Hrvatskoj“

Jedanaesti susreti za Rudiju, posvećeni legendarnome pilotu Rudolfu Perešinu održani su 11. svibnja 2008. u Gornjoj Stubici. „Susreti“ su pravi dokaz da građani Hrvatske ne zaboravljaju one koji su nas svojom žrtvom zadužili.

U kolektivnom pamćenju hrvatskoga naroda trajnu prisutnost pilota Rudolfa Perešina posebice određuju dva detalja iz njegovog životopisa: činjenica da je bio prvi pilot koji je ratnim zrakoplovom prebjegao iz JNA 1991. godine i potom pristupio Hrvatskoj vojsci.

Perešin je bez dvojbe odlučio s MIG-om napustiti JNA i uključiti se u obranu svoje domovine Hrvatske. Svjestan riskantnosti planiranog pothvata jer je, poput mnogih Hrvata, bio pod stalnom prisilom, do pojedinosti je isplanirao varijantu bijega. Za vrijeme jednog od rutinskih letova, kad ga njegov pratilac nije mogao slijediti, nalazeći se u rajonu Kopra, kao vrstan izviđač-navigatorski uputio se na aerodrom pokraj Klagenfurta u Austriji, gdje je uspješno prizemljio MIG-21. Tim svojim domoljubnim činom nanio je težak moralni i politički udarac agresorskoj vojsci i njezinu zrakoplovstvu, a građanima Hrvatske neizmjeran



Spomen poprsje uz zrakoplov u Gornjoj Stubici

ponos, prkos i rast nacionalnog naboja i svijesti u najkritičnijim danima Domovinskog rata. Bilo je to 25. listopada 1991. godine, kad je cijeli svijet uz fotografiju hrvatskog pilota i zrakoplova MIG-21 na aerodromu u Klagenfurtu, prenio njegove riječi: danas najbolji mogući epitaf: „Hrvat sam i ne mogu i ne želim pucati po svojoj Hrvatskoj“.

Došavši u Zagreb, u GSHV, u svom prvom intervjuu nakon preleta, na pitanje novinara smatra li se herojem, kazao je: „Učinio sam samo ono što mislim da je dužnost svakoga građanina Hrvatske. Svatko tko Hrvatsku smatra svojom domovinom treba pridržavati borbi za slobodu. Pravi su heroji u Vukovaru i na drugim borbenim linijama, no za mnoge od njih nikada se neće ni čuti.“

Rudolf Perešin osobno i njegova prva lovačka eskadrila u svim akcijama i operacijama HV-a, izvršavaju brojne borbene zadatke te brane Zagreb i zračni prostor Hrvatske. Tako je bilo i 2. svibnja 1995. godine, drugog dana „Bljeska“. U ranim jutarnjim satima, kad njegov MIG, izvršavajući borbenu zadaću kod Stare Gradiške, biva pogođen zrnima neprijateljskih protuzrakoplovnih topova i ostaje neupravljiv. Pilot, na ekstremno maloj visini (ispod 50 metara) u nesigurnom nagibu, zrakoplov napušta katapultiranjem, prizemljuje se na neprijateljskom teritoriju, dok se zrakoplov inercijom brzine, prebacuje preko Save na Hrvatski „Bljeskom“ već oslobođeni prostor. Perešin je zarobljen 1995, kada mu se gubi svaki trag. Tri godine poslije njegovi posmrtni ostaci napokon su predani njegovoj obitelji.

Rudolf Perešin rođen je 25. ožujka 1958. u selu Jakšinec, općina Gornja Stubica. Pokopan je na Mirogoju, Zagreb.

J.N.

## Vlada Tuzlanskog kantona obilježila 9. svibanj - Dan pobjede nad fašizmom

U povodu 9. svibnja – Dana pobjede nad fašizmom delegacija Vlade Tuzlanskog kantona položila je cvijeće na Partizanskom spomen groblju, spomeniku poginulim braniteljima Tuzle i Bosne i Hercegovine 1992.-1995. godine, kao i na mezarju/groblju civilnih žrtava.



Delegaciju Vlade Tuzlanskog kantona, koju su činili Ministar unutarnjih poslova dr. Sead Omerbegović i Ministar za boračka pitanja Bahrija Mehurić, predvodio je premijer Tuzlanskog kantona mr. Enes Mujić.





# Srebrenica

## GRAD PO KOJEMU JE "BOSNA SREBRNA" DOBILA IME

Prostori BiH stoljećima su više puta razarani, osvajani, paljeni, uništavani i ponovno podizani iz pepela. Krajevi su nakon pustošenja često raseljavani, mnogi su utočišta pronalazili daleko od mjesta odakle su potekli. Različiti sustavi kroz stoljeća utjecali su i da mnoge institucije bivaju gašene, nakon izvjesnog vremena ponovno obnavljane, a neke su zbog nemogućnosti da nastave dalje djelovanje, zauvijek ugašene. Na prostorima Bosne ima jedno mjesto koje je specifično po svemu ovome navedenom. Riječ je o gradu koji je još od davnih vremena poznat kao rudnik zlata i srebra, koji su mnogi pohodili, osvajali, palili i raseljavali, a koji bez obzira na sve živi i danas. Osim navedenog, riječ je i o gradu po kojemu je dobila ime institucija koja na prostorima BiH ima svoj kontinuitet već 700. godina. Riječ je o gradu Srebrenica po kome je Franjevačka provincija "Bosna Srebrna" dobila ime. Srebrenica danas pripada župi Zvornik i za razliku od srednjeg vijeka kada je ovaj kraj bio poznat po podizanju nekoliko samostana i crkava, danas ima tek jedan sakralni objekt – kapelu sv. Marije za koju mnogi ni neznaju da tu postoji.

Godine 1291. franjevci su došli u Bosnu i za svoje sjedište izabrali Srebrenicu. Puno je značajnih godina i događanja koji se vezuju za franjevce i ove krajeve a mi ćemo izdvojiti samo neke. Župa i franjevački samostan posvećeni sv. Mariji u Zvorniku potječu iz 13. stoljeća. U crkvi se nalazila čudotvorna slika «Crne ili Radosne Gospe» koja je prenesena na Gradovrh 1533. godine, a kasnije u seobi katolika odnesena u franjevački samostan u Bač, gdje se i danas čuva. Samostan je te godine porušen i napušten, a franjevci su se preselili u samostan na Gradovrh iznad Tuzle. Uz samostan u Zvorniku u 14. stoljeću među značajnije se ubrajaju i franjevački samostani u Srebrenici, Ljuboviji i Teočaku. Najduže je opstao samostan u Srebrenici sve do 1690. kada je zapaljen, uništen i napušten. Župa u Zvorniku obnovljena je 1903. na temeljima samostana i crkve Sv. Marije, ali je na inzistiranje austrijskih časnika posvećena Srcu Isusovu, radi slike koju su u nju donijeli. Zbog slabe građe, stara crkva je srušena i preseljena u centar grada. Brigu o vjernicima u to vrijeme preuzeo je župnik iz Bijeljine. Godine 1990. na lokalitetu samostana Franjevačka provincija «Bosna Srebrna» podigla je spomen kapelu Sv. Marije koju je 2000. godine obnovila uz pomoć Vlade Federacije BiH.

Na Klisi u Srebrenici i danas se vide tragovi samostana i crkve Sv. Marije. Na mjestu gdje je nekada bio samostan i crkva sv. Marije, 1955. godine sagrađena je stambena zgrada pa su bilo kakva istraživanja onemogućena. Zgrada samostana, za oko 4 metra odmaknuta je od crkve prema jugu ili je međuprostor činio neki hodnik. Bila je nešto izdužena

prema jugu, sa osnovom u obliku ključa. Lokalitet na kojem se i danas nalaze temelji crkve i samostana naziva se Klisa, a potječe od latinsko-grčke riječi «ecclesia-ekklissi». Na lokalitetu samostana Franjevačka provincija «Bosna Srebrna» podigla je 1990. spomen kapelu sv. Marije. Kapela u Srebrenici za vrijeme proteklog rata sačuvana je zahvaljujući svijesti svih ljudi u ovom gradu za koje je ovo mjesto povijesno i sveto. Kada je u pitanju briga o kapeli sebično bi bilo ne spomenuti Izeta Imamovića, Bošnjaka iz Srebrenice kojemu su fratri dva puta predavali ključeve od kapele,



prvi put odmah nakon izgradnje 1991. godine i drugi put nakon njegovog povratka iz progonstva 2000-te godine. Druga crkva u Srebrenici bila je posvećena sv. Nikoli, zaštitniku putnika i trgovaca. Sagrađena je 1394. Kasnije je pretvorena u Bijelu džamiju u Srebrenici. Arheološka istraživanja su pokazala da se i danas vide dijelovi lađe jedne crkve, kojoj je odsječeno svetište i preinačeno zapadno pročelje. Dvorana, kako je danas sačuvana, pravokutnog je oblika sa po dva pilastra na dužim stranama koji prerastaju u oštro zasvođena pojačanja svoda. Sam svod je gotički oštro zasvođen. Okvir ulaza je izgrađen u tursko doba. U bočnim zidovima vide se tragovi oštro zasvođenih prozora koji su zazidani. Bijela džamija je 1935. godine proširena za još jednu dvoranu pa je tako njen vanjski izgled znatno izmijenjen, a minaret se našla u sredini pročelja. Džamija još nosi naziv «Hadži – Skenderova džamija».

Mnogi ne znaju da u Srebrenici postoji katolička kapela.

Broj katolika se iz godine u godinu u ovim krajevima smanjuje. Godine 1975. u Zvorniku je bilo 350, da bi potkraj 2007. spao na 31. Krajem prošle godine u Bratuncu broj katolika iznosi 21, a u Srebrenici 88. Zvornička župa kojoj pripada i Srebrenica, nema crkve ni župne kuće, ali ima župnika koji vodi brigu o vjernicima Zvornika, Bratunca i Srebrenice s privremenim sjedištem u Tuzli. Misa se slavi jedino u kapeli sv. Marije u Srebrenici svake prve nedjelje u mjesecu. Pastoralno i ekonomsko vijeće u župi nije formirano, a župniku fra Martinu Antunoviću u njegovom radu

→ pomažu članovi Udruge «Klisa». Krštenih, prvopričesnika, krizmanika i vjenčanih u zadnje dvije godine ni u jednom od ovih mjesta nema. «Medijski prateći zadnjih godina događanja u i oko Srebrenice te kompletnog zvorničkog područja, mnogima je teško uopće bilo i naslutiti da u ovim krajevima živi i jedan katolik. Isto tako danas nije rijedak slučaj da se mnogi vjernici iznenade kada čuju da postoji katolička kapela u Srebrenici, i da se u njoj slavi sv. misa,» kazao nam je fra



Martin. Kako saznajemo od vjernika, katolici u Srebrenici žive kao i ostali građani poslijeratne Srebrenice. Uglavnom se mogu podijeliti u dvije kategorije, i to starije osobe koje žive od svoje mirovine koja teško da može pokriti troškove njihovog skromnog života te višečlane obitelji koje također jedva sastavljaju kraj s krajem, jer je do posla u ovim krajevima jako teško doći. Ljudi da bi preživjeli prisiljeni su raditi sve i svašta te tako nikoga ne iznenađuje kada obrazovani ljudi čiste ulice da bi preživjeli. Taj posao u Srebrenici je dugo vremena radio nastavnik Milas, koji je tek nedavno meteorolog u novoosnovanoj meteorološkoj stanici. Katolici su ovdje manjina, nemaju svojih predstavnika u Općinskom vijeću i vlasti i nema ih tko zastupati. Kako saznajemo od fra Martina, jedinu pomoć i to povremenu im pruža Crkva preko Caritas ili Kruha sv. Ante, ali to nije dovoljno za život.

**Članovi Udruge «KLISA» pomažu stare i bolesne**

Iako ih je malo i žive u gradu u kome se jedino priča o genocidu, stradanju, nemogućem povratku i mnogim drugim stvarima zbog kojih bi većina jedino razmišljala o bijegu iz ovih krajeva, ovi ljudi daju sve od sebe kako bi nešto na tom polju promijenili. Tako

su prije godinu dana osnovali udrugu «KLISA» kojoj su dali naziv po lokalitetu na kojem se nalazi kapela sv. Marije i zidine starog franjevačkog samostana iz 13. stoljeća (ecclesia-klisa). Kako nam je kazala predsjednica Jelena Perković, preko ove udruge žele pomoći sebi, ali i svima drugima koji žive u ovim krajevima. «Sagledavajući situaciju, uvjete i mogućnosti koje nam pružaju mjesta u kojima živimo, organiziramo okrugle stolove i predavanja kako bismo iznosili proble-



nik fra Martin Antunović,» kazala nam je predsjednica Perković. Općinske vlasti ovoj udruzi dale su prostor za ured kako bi joj omogućili djelovanje kao i ostalim udrugama koje djeluju u Srebrenici.

**Srebrenica je danas mjesto koje mnogi posjećuju.**

Pored posjete Memorijalnom centru u Potočarima, posjetitelji redovito obilaze i samu Srebrenicu, kapelu sv. Marije, stari grad Srebrenik i izvore ljekovitih voda Malog i Velikog Gubera. Već nekoliko puta u Srebrenici su svoju rekolekciju imali svećenici Tuzlanskog dekanata ili časne sestre. Dva puta u proteklom periodu Srebrenicu je posjetio i uzoriti Vinko kardinal Puljić, nadbiskup vrhbosanski, koji je obišao Memorijalni centar u Potočarima, kapelu sv. Marije i susreo se s općinskim čelnicima. Srebrenicu je prošle godine posjetio i prof. mons. Marko Josipović u redovitoj vizitaciji Tuzlanskog dekanata i održao predavanje o Jurju Dragišiću, Srebreničaninu koji je poznatiji u Italiji i svijetu nego u Srebrenici i BiH. Brojne grupe svećenika i vjernika dolaze iz Italije i Austrije, a svoj Božić u Srebrenici provele su prošle godine novinarke ARD iz Berlina koje su organizirale prikupljanje božićnih paketića djeci Srebrenice.

**Ankica S. Č.**  
**Foto: M. Antunović**





# HODOČAŠĆE GOSPI OLOVSKOJ

Već dvanaestu godinu od svršetka rata, prvog svibnja započinju svibanjske pobožnosti u Marijinom (Gospinom) svetištu u Olovu. To je bila zahvala za završetak rata i molitva za mir, ali je do danas ostalo da prvog svibnja dolaze hodočasnici u Olovo skoro iz svih župa Vrhbosanske nadbiskupije. Ove godine bilo je hodočasnika i iz Hercegovine i Livna.

Misno slavlje predvodio je vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić, a koncelebrirali su dubrovački biskup mons. Želimir Puljić, provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan i oko pedeset svećenika.

pa mons. Vinka Puljića i biskupa dubrovačkog mons. Želimira Puljića te provincijala Bosne Srebrene fra Miju Džolana.

Zahvalio se Ekonomatu provincije BS na preuređenje kuće u svetištu u kojoj su sada bolji uvjeti za stanovanje i mogućnost prenočišta za hodočasnike. Ujedno je pozvao sve hodočasnike da pomognu obnovu oštećene Gospine crkve u Olovu.

U svom obraćanju Kardinal se obratio hodočascima, đakonu i njegovoj rodbini. Sve je pozvao da na ovaj veliki dan kada Crkva slavi svetkovinu Isusova Uzašašća na nebo i sv. Josipa radnika i prilikom podjele reda đakonata fra Ivanu Kasalu, da se odreknju grijeha i otvore srce Bogu kako bi ostvarili sreću za kojom svi ljudi teže. *«Temeljne vrednote kršćana su Isusovo Uskrsnuće i Uzašašće na nebo. Svaki čovjek želi ostvariti te vrednote kako bi postigao sreću i vječni život i povjerenje u Boga. Primjer svim vjernicima je Marija kako treba Boga čuti i otvoriti mu se i kako otkriti put u vječnost.»* Obraćajući se đakonu naglasio je da *«treba vjerovati Bogu poput sv. Franje u služenju Kristu, oltaru za spas duša»*.

U svom obraćanju hodočascima provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan zahvalio se biskupima i čuvaru svetišta, a zaređenom đakonu i njegovoj obitelji čestitao. Zaželio mu je da ponese najljepše želje iz Olovskog svetišta *«čovjek je najsretniji onda kad svoj život potroši u buđenju anđela u čovjeku, jer to je osjećaj da pripadamo nebu»*.

Mons. Želimir Puljić dubrovački biskup izrazio je zadovoljstvo što se nalazi u Olovskom svetištu i prisjetio se svojih 12 godina provedenih u Bosni kao odgojitelj i profesor. Naglasio je da su katolici u Bosni uvijek iskazivali pobožnost Majci Božjoj, pripadnost papi i sv. Petru.

Na završetku misnog slavlja kardinal je pozvao sve vjernike na moljenje krunice kroz mjesec svibanj, čitanje Svetog pisma, jer je ovo Godina Biblije.

Lijepo i sunčano vrijeme upotpunilo je svečarski ugođaj.

**Tekst i foto: Fra Martin Antunović**



Sudjelovali su sjemeništarci iz Visokog i Travnika, bogoslovi dviju bogoslovija i veliki broj časnih sestara. Nastupio je tamburaški orkestar i zbor iz Fojnice pod ravnanjem fra Mirka Majdandžića. Pod misom je nadbiskup podijelio red đakonata franjevačkom bogoslovu fra Ivanu. Kasalu iz livanjske župe Bila, a misi i obredu podjele đakonata nazočio je do sada najveći broj vjernika.

Sve prisutne hodočasnike pozdravio je čuvar i upravitelj Gospinog svetišta u Olovu fra Gabrijel Tomić. Zahvalio se hodočascima i svećenicima koji su organizirali dolazak tolikog broja hodočasnika iz raznih krajeva BiH, a na poseban način pozdravio je dvojicu biskupa, kardinala i vrhbosanskog nadbisku-



Časni sluga Božji

**Fra Šimun Filipović**

(Seona, župa Dubrave 1732. - Ripatransone u Italiji 1802.)

U subotu 10. svibnja proslavljeno je Šimunova u Dubravama kod Brčkog gdje se okupilo skoro dvije tisuće vjernika. To je hodočašće i okupljanje vjernika na molitvu za proglašenje svetim sluge Božjega fra Šimuna Filipovića koji je rodom iz ovih krajeva, koji je živio i umro na glasu svetosti u Italiji.



Bosni i Italiji, o dobrom i svetom čovjeku Fra Šimunu i pozivu svih kršćana na svetost i danas, bilo zgodno ili nezgodno vrijeme... *«Mnogi naši vjernici kroz stoljeća živjeli su u ovoj našoj Bosni sveto i plemenito, za svoju obitelj, vjeru i narod često uz velike žrtve. Upravo zahvaljujući njihovoj žrtvi mi smo opstali i ostali ono što danas jesmo. Svaki kršćanin danas pozvan je na svetost: «Sveti budite jer je svet Bog vaš».* Naglasio je da je teško danas živjeti prave vrijednosti ko što su dobrota, ljubav i svetost, jer nam se putem medija nameću potrošačke vrijednosti.

*«Uvijek je bilo teških vremena, možda i težih. Teško je bilo biti kršćanin i dobar i svet čovjek. Brojni kršćani poput fra Šimuna u svakodnevnom životu ostvarili su te vrijednosti.*

*Činili su dobro a ne zlo, zlo nije zavladao njihovim srcem i dušom, zlo se nije činilo u njihovoj kući niti su ga činili svojim bližnjim. Činili su dobro kroz svoj život poput Isusa Krista, koji je prošao zemljom čineći samo dobro. Po Isusovom primjeru mnogi su kršćani sveto živjeli kao što je živio i fra Šimun Filipović u dobroti i svetosti i postao nam*

*uzor i putokaz».* Na koncu je pozvao i preporučio vjernicima da se mole za njegov zagovor kod Boga kao njegovoga djeteta i sunarodnjaci i za njegovo proglašenje svetim.

Nakon misnog slavlja zaigralo je kolo, a za goste iz udaljenih krajeva domaćini su pripremili domjenak.

Primjetan je i ove godine broj vjernika u svečanim narodnim nošnjama.

Treba napomenuti da su u ratu uništeni crkva, toranj i crkvena zvona, a ove godine, nakon 18 godina nabavljena su i zazvonila nova crkvena zvona koja su blagoslovljena na Uskrs, a pri kraju su i radovi na novom prostoru Likovne galerije „Šimun“ čije se preseljenje očekuje na jesen. Radovi na uređenju interijera nove crkve i zavjetne kapele fra Šimuna također su u završnoj fazi. Očekivati je da će iduće godine za Šimunovo blagoslovljena kapela i novi kip fra Šimuna koji je izrađen u prirodnoj veličini, a misno slavlje predvodit će sam uzoriti Vinko kardinal Puljić, nadbiskup vrhbosanski.

**Tekst i foto: fra Martin Antunović**







## BLAGOSLOVLJENA KAPELA SV. APOSTOLA FILIPA I JAKOVA U BREŽKAMA

U subotu, 3. svibnja na groblju u Brežakama blagoslovljena je novosagrađena kapela koja nosi ime Sv. apostola Filipa i Jakova. Kapelu je blagoslovio fra Josip Ikić, gvardijan samostana u Visokom i profesor engleskog jezika u tamošnjoj Franjevačkoj gimnaziji koji je ujedno bio i predvoditelj svete Mise. Kapelu je znakom zvonjenja proglasio otvorenom kum kapele Mato Matičević, odnosno u njegovo ime sin Rado Matičević.

U ovom svečanom činu sudjelovali su i drugi svećenici Tuzlanskog dekanata, a na samom početku vjernike je pozdravio župnik iz Brežaka **fra Franjo Martinić**. On se zahvalio svima koji su došli proslaviti kako blagoslov kapele tako i blagoslov polja koji se tradicionalno pod proljetnom Misom obavlja na blagdan sv. apostola Filipa i Jakova. Na poseban način fra Franjo se zahvalio svojim župljanima koji su dali nemjerljiv doprinos za izgradnju kapele.



Propovijedajući, fra Josip je istaknuo da je dan blagoslova kapele poseban dan za sve žitelje Brežaka jer su dobili još jedno mjesto gdje se slavi i štuje Bog,

gdje mu se klanja. *"Kada smo kao djeca učili vjeronauk ako se sjećate, prvo pitanje je glasilo: zašto smo na svijetu? Odgovor na to pitanje kaže da smo na svijetu zbog toga kako bismo Boga upoznali, naučili da ga štujemo, ljubimo, da mu služimo i da tako jednog dana u nebo dođemo. To je svrha našeg života ali i svrha naših svetih mjesta, poglavito crkava i kapelica jer su to mjesta gdje slavimo Boga."* Fra Josip je iznio i neke pojedinosti iz života dvojice svetaca čije ime nosi kapela u Brežakama te kazao da je riječ o dvojici velikana koji su svojim primjerom pokazali da je Bog na prvom mjestu i da bi slijedeći njihov primjer, svi vjernici Boga trebali staviti na prvo mjesto. *"Filip je onaj koji traži Boga jer želi vidjeti oca i doći u njegov dom, a Jakov koji je od svog djetinjstva bio posvećen Bogu, postao je predstavnik svih redovnika, redovnica i monaha koji se cijelim svojim bićem posvećuju Bogu, koji Boga stavljaju na prvo mjesto u svom životu. Svi smo mi tražitelji Božji, svi želimo naći mir u svojoj duši, mir koji ne može dati ovaj svijet. I mi smo pozvani da na ovom mjestu, na ovaj sveti dan da stavimo Boga na prvo mjesto u svome životu, da imamo vremena za Boga, da Bogu ne dajemo samo mrvice svoga vremena i života. Bog je temelj našega života!"* Bog je dostojan svake hvale i slave i za nadati je se da će pouke koje su vjernici mogli da čuju prigodom otvorenja kapele sv. apostola Filipa i Jakova u Brežakama, doprinijeti da više vjeruju u Boga, da ga

više ljube, da mu se više klanjaju i da budu zadovoljniji i sretniji ljudi.

Župljani Brežaka su sigurno sretni i zadovoljni jer su zajedno sa svojim župnikom dokazali da se upornost, volja i vjera isplate jer su upravo na temelju tih vrijednosti uspjeli da nadvladaju probleme i nakon dugo vremena na temeljima stare izgrade novu kapelu od čvrstog materijala. Naime, inicijativa za izgradnju kapele pokrenuta je još prije petnaestak godina, no što zbog teške ekonomske situacije, tako i neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, njezina izgradnja započela je tek prošle godine. Projekt čija je vrijednost oko 27.000 KM načinio je ing. **Marko Joketović**. Sredstva za izgradnju uglavnom su prikupili građani a jednim malim dijelom, u izgradnji je sudjelovala i Općina Tuzla. Župa Breške u kojoj se nalazi groblje na kome je izgrađena kapela Sv. apostola Filipa i Jakova jedna je od najstarijih župa u Tuzlanskom dekanatu. Osnovana je 1839. godine. Iduća godina posebno je značajna za ovu župu jer je to godina u kojoj će biti proslavljena 170 obljetnica župe, 120 obljetnica župne crkve koja je danas jedna od najljepših crkava u BiH, te 125 godina od kako su sestre Kćeri Božje ljubavi otvorile osnovnu školu u Brežakama.

**Tekst i fotografije: Ankica S. Č.**



## LISTARI BLAGOSLOVILI POLJA U BREŽKAMA I OBODNICI

Žitelji Brežaka, Obodnice i Driječice već godinama tradicionalno štiju jedan vrlo rijedak i što se tiče prostora Tuzlanskog dekanata jedinstven običaj koji se naziva «listari» ili «križari». Riječ je o običaju koji se odvija uoči blagdana Spasovo kada vjernici moleći krunicu obilaze granična područja cjelokupnih seoskih imanja u svojoj župi. Kako bismo naše čitateljstvo upoznali s ovim običajem, otišli smo do zaseoka Dvor gdje su se listari iz Dragunje i Brežaka susreli, sudjelovali na misi, odakle su okrijepljeni nastavili put.



Na putu koji je dug oko 20-tak kilometara vjernici se zaustavljaju na devet postaja ili «križara» kako ih još nazivaju, gdje se mole, ali i odmaraju kako bi mogli nastaviti dalji obilazak polja koji se odvija isključivo pješice. Kako nam je kazao gospodin Božo

tada je to bila tradicija tako da je teško govoriti koliko dugo ovaj običaj datira u ovim krajevima. Sjećam se da su stari govorili kako u davna vremena na ovim prostorima nije bilo dovoljno svećenika koji su mogli blagosloviti sva polja pa su im u pomoć pritekali i vjernici koji su obilazili polja i molili se da ih Bog čuva od grada i drugih nepogoda. Od davnina postoji vjerovanje da će polja koja obidu «listari» biti zaštićena od prirodnih nepogoda i ima istine u tome» - kaže gospodin Božo.

**Grad uništio polje koje vlasnik nije dozvolio da blagoslove «listari»**

Iz razgovora s vjernicima saznali smo nekoliko zanimljivih detalja koje su obilježavale ovaj običaj ranijih godina, ali i jednu priču koju su nam iako nerado, ipak ispričali. Naime, kada su jedne godine «listari» obilazili polja uz granicu svoje župe, trebali su prijeći preko polja jednog od susjeda koji nije bio katolik. Obzirom da nije razumio suštinu običaja, nije dozvolio da mu se prelazi preko polja i moli. Iako im nije bilo pravo, «listari» su morali zaobići njegov posjed. Nedugo zatim župu je pogodio strašno nevrijeme, a na kompletnoj župi grad je pogodio samo njegov posjed i uništio kompletnu ljetinu. Sagledavajući što se dogodilo, čovjek je shvatio da je pogriješio te molio «listare» da naredne godine nikako ne zaobiđu njegov posjed. Od tada pa do dan danas, listari obilaze kompletnu svoju župu i mole Boga da im sačuva polja i ljetinu. Razlika je jedino u tome što je broj «listara» nekada bio znatno veći nego što je to danas slučaj. «Listari» su nekada bili svi oni koji su sposobni obići pješice svoju župu, a danas je to malo drukčije, dvije grupe od po desetak vjernika. No, bitno je da ih ima i da drže do tradicije. Krenuli su s groblja u Obodnici, preko Majevice jedni u jednom, drugi u dru-



Marić iz zaseoka Dvor u Obodnici, ovaj običaj je od davnina poznat u ovim krajevima, a predstavlja blagoslov polja. *«Ovaj običaj mi je poznat još od djetinjstva kada me je majka spremala da idem u obilazak polja. Još*

gom smjeru kako bi napravili krug oko Brežaka i Obodnice. Skupine su se na pola obilaska susrele ispred kapele Gospe Lurdske u naselju Dvor gdje je župnik iz Brežaka fra Franjo Martinić služio misu.

**Propovjednici Boga i Evanđelja**

U prigodnoj propovijedi fra Franjo je kazao da ovo izuzetno lijep običaj kojeg treba čuvati i prenositi na mlade jer je ovo jedan vid propovijedanja Boga i Evanđelja. *«Vi koji ste krenuli jutros rano od svojih kuća da zajedno obilazite imanja i njive svoga mjesta, okupili ste se i ovdje da zajedno slavimo i molimo Boga za sve što nam je u životu potrebno. Često mislimo da propovijedanje Boga i Evanđelja isključivo pada na svećenike i biskupe, no svi mi koji smo po krštenju postali učenici Isusovi, koji smo postali kršćani, možda nismo svjesni, ali smo prihvatili da svi budemo propovjednici. Ovaj vaš današnji obilazak oko njiva, naselja, kuća, ovo vaše hodanje s križem oko sela s molitvom na usnama, jeste*



*itekako propovijed. Od samog propovijedanja riječima, daleko je značajnije propovijedati svojim životom i svojim ponašanjem. Vi ste propovjednici!»* - kazao je fra Franjo te pozvao vjernike da budu otvoreni duhom i da dopuste da ih duh vodi, jer će na taj način imati potvrdu da je Isus s njima.

**Među «listarima» nema žena**

Nakon svete mise za sve «listare» obitelj Pavić je pripremila bogat objed. Tako okrijepljeni ponovno su načinili dvije povorke na čelu kojih su bili njihovi predvoditelji s križevima — Rafo Nikolić iz Brežaka i Ivan Pejić iz Obodnice i jedni u jednom, drugi u drugom smjeru nastavili dalji put obilaska i molitve. Dok su tako formirali male povorke, primijetili smo da u povorci «listara» nema žena, te nas je interesiralo zašto je to tako? «Listari» nisu baš imali adekvatno objašnjenje ili pak kao o još nekim dogovorštinama iz ranijih godina iz određenih razloga nisu željeli govoriti. Kratko su rekli da žene ne idu u obilazak mjesta nego da one imaju zadatak da na pojedinim postajama dočekaju listare i ponude im nešto za pojesti i popiti.

Narodni običaj «listara» osim u Brežakama i Obodnici, tradicionalno se obavlja i u njima susjednoj Driječici. U ostalim mjestima kako tuzlanskog dekanata tako i šire, ovakvo nešto nije poznato. Krajeve prepoznatljivima čine ljudi i običaji, te se nadamo da će tradicija «listara» u ovim krajevima biti nastavljena i dalje, i da će naravno u povorkama sudjelovati i oni nešto mlađi vjernici kako bi povorke bile brojnije, ali više kako ne bi morali streptiti od izumiranja ovog izuzetno zanimljivog običaja.

**Tekst i fotografije: Ankica S. Č.**



# OBILJEŽEN DAN MAJKI

Prigodnim programom, uz pjesmu, igru i recitacije koje su s puno ljubavi i mašte pripremali, najmlađi učenici Osnovne škole "Sveti Franjo" Tuzla učinili su da uistinu Dan majki za sve majke koje su se u ponedjeljak, 12. svibnja našle u dvorani Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo", bude poseban.



U dvorani se okupilo poprilično majki i baka koje su s vremena na vrijeme i zaplakale od radosti, svjesne da djeca umiju prepoznati ljubav, pažnju, toplinu koju one nesebično svakodnevno njima poklanjaju i da su onim što su izveli tijekom programa željeli da im se na neki način zahvale i oduže. Svaki od sadržaja na poseban način s puno divljenja govorio je o majkama, bičima koja su jedinstvena, posebna i nezamjenjiva. Program je trajao oko sat vremena, a sudjelovali su samo najmlađi učenici, te su samim tim i njihove poruke bile najslabije. Prigodnim riječima obratio se i ravnatelj Katoličkog školskog centra Sv. Franjo Tuzla, vlč. Vlatko Rosić koji je kazao da je to poseban dan, jer se sjećamo svih majki, kako onih koje su bile u dvorani, tako i onih koje nisu tu. Također je napomenuo i da je to dan kada slavimo najveću majku svih vremena, majku Mariju, Isusovu majku i majku Crkve koja nam može biti uzor u svakodnevnom životu.

"Ovom današnjom priredbom slavimo sve majke i danas njima na poseban način poklanjamo svoju pozor-



nost. Točke koje su spremili naši učenici i učenice zajedno sa svojim učiteljicama su posvećene upravo njima, ali i svim majkama. Međutim, ovo danas je samo vrhunac onog svakodnevnog nastojanja koje majke svakoga dana čine za svoju djecu" kazao je Rosić, te sa nazočnima podijelio priču "Zašto je Bog stvorio majke?", koja govori o veličini i žrtvi koju majke čine za svoju djecu.

Ankica S. Č.

## Zašto je Bog stvorio majke?

Šestoga je dana Bog stvarao majke toga je dana ostao raditi prekovremeno. Tada se pojavio anđeo i upitao: zašto toliko vremena trošiš da bi stvorio majku? Gospodin je uzvratilo: jesi li vidio karakteristike koje ona mora imati? Mora biti potpuno otporna, ali ne od željeza. Mora imati dvije stotine pokretnih elemenata za koje treba osigurati rezervne dijelove u slučaju preopterećenosti i kvara. Mora živjeti na crnoj kavi i ostacima hrane. Mora imati veliko udobno krilo u kome ima mjesta za troje djece odjednom, poljubac koji može izliječiti sve, od rane na koljenu do slomljenog srca. Mora imati šest pari ruku. Anđeo je bio šokiran ovim posljednjim. Šest pari ruku?! Kako ćeš to izvesti? Gospodin je zamišljeno odgovorio: Nije problem napraviti šest pari ruku, nego tri para očiju koje majke trebaju imati. Jedan par da vidi dušu svoje djece kako bi mogla znati sve njihove tajne i pomoći im na vrijeme ako bi to bilo potrebno, drugi par na leđima jer bi tako mogla vidjeti sve ono što misle da ne može, a treći par naprijed. Tim bi očima mogla uvijek paziti na svoje dijete, milovati ga pogledom koji će mu reći koliko ga voli ili ga samo milosrdno promatrati bez riječi. Anđeo je pokušao upozoriti Gospodina: Ovo je prenaporno za jedan dan. Pričaj do sutra pa onda dovrši posao. Ne mogu, rekao je Bog.

Ovaj zadatak mi je toliko prirastao srcu da ga jedino ovako mogu dovršiti. Usput, zadovoljstvo je stvarati nesebično biće koje nikada ne dopušta da se razboli, može svakodnevno nahraniti obitelj od pet članova raznovrsnim jelima, može se s ljubavlju posvetiti svakom djetetu i biti mu na raspolaganju u svakom trenutku. Anđeo se približio i dotaknuo ženu uzvikujući: Ali, učinio si je od tako meke građe! Ne čini li ti se da je previše ranjiva Gospodine? Ona je nježna slažem se, ali to je poseban materijal koji je istovremeno neuništiv. Ne možeš zamisliti koliko će joj to biti prednost, jer je njezina uloga zaista vrlo zahtjeva. Hoće li ona biti u stanju misliti s obzirom na sve te obveze? - nastavio je anđeo? Bog je spremno odgovorio: ne samo da će biti u stanju razmišljati, nego i pregovarati. Tada se anđeo još više približio ženi i dotaknuvši njezine obraze uskliknuo: Kažem ti, toliko se brineš za njezinu dušu da si skoro zanemario tijelo. Gle, ovaj model žene ima grešku na licu, te joj odneku-dan istječe voda. To nije greška - rekao je Bog, to su suze. A čemu one služe gospodine? - znatiželjno je čekao odgovor anđeo. Suze pokazuju je li radosna, tužna ili razočarana. Suze znače i da je osamljena. One su izraz bola, jada ili ponosa. Anđeo se oduševljavao i s poštovanjem poklonio. Gospodine ti si genije, na sve misliš dok stvaras.

## KAKO RAZVESELITI MAMU?

Najmlađi učenici Osnovne škole "Sveti Franjo" to dobro znaju, što su i pokazali na priredbi održanoj za Dan majki.

Mališani su sa svojim učiteljicama priredili lepršav, duhovit i zabavan program kojim su izmamili osmjehe na licima gledatelja, ali i pokoju suzu radosti na licima ponosnih i ganutih mama.

Bilo je tu mnogo darova srca za najbolje mame: smješko i pjesma prvaša učiteljica Jagode Ilić i Ivane Pejić, kitica cvijeća uz ples i recital naših drugaša učiteljica Marice Lazić i Danijele Vujadinović, razigrani i šareni nastup trećasa učiteljica Lidije Marjanović i Marine Dostica. Naravno osim zabave, smijeha i lepršavosti mi smo pokazali kako se trudom i zalaganjem može postići puno.

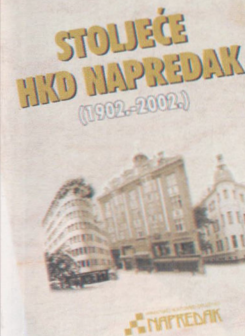
Recital, folklor i ritmička sekcija predstavili su se svojim pobjedničkim točkama. Djeca i učiteljice Ivana Mulić, Marica Lazić i Sanja Tomić znaju koliko je vremena, ljubavi i truda potrebno da se napravi nastup koji će izmamiti uzdah, treptaj, gromoglasan aplauz - ili prvo mjesto na kantonalnom natjecanju.

A zamislite samo oduševljenje koje su izazvali, ni više, ni manje, nego manekeni od metar i pol, koji su nedostatak u visini nadomjestili neodoljivim šarmom kakav se ne viđa čak ni na pistama Milana. A kako kažu - djeca sliče na svoje učiteljice, pa su se učiteljice Ivana i Sanja sigurno s razlogom zadovoljno smješkale.

I naravno, priredba u KŠC-u nikako se ne bi mogla zamisliti bez pjevanja i glazbe koja nadmašuje razinu osnovnoškolskih aktivnosti, sve nas iznova zadivljuje i za koju smo beskrajno zahvalni, zasigurno, po neiscrpojnoj energiji najmlađoj baki na svijetu - profesorici Ević Cerić.

Iako su nas voditelji uveli u program stihovima pjesme *Mama je glagol od glagola raditi*, mi smo našom malom priredbom postigli željeno: mame su, barem na kratko, bile glagol glagola smijati se, opustiti se, radovati se...

Priredila Ivana Pejić



## Promocija zbornika stoljeće HKD NAPREDAK (1902. – 2002.)

U Velikoj dvorani Općine Stari Grad u Sarajevu 16. svibnja 2008. godine održano je predstavljanje zbornika radova *Stoljeće HKD Napredak (1902. – 2002.)*.

Zbornik su predstavili mons. dr. Mato Zovkić, generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije; prof. dr. Šaćir Filandra, predsjednik Bošnjačke zajednice kulture Preporod i prof. dr. Miroslav Palameta, donedavni veleposlanik BiH u Vatikanu i bivši dopredsjednik HKD Napredak.

Mons. Zovkić je govorio o ulozi klera u osnivanju i radu Napretka s posebnim naglaskom na ulogu hercegovačkih franjevaca u vremenu osnivanja Napretka davne 1902, ali i drugih svećenika, redovnika i redovnica.

„Ova knjiga govori o svim segmentima rada ove središnje hrvatske kulturne institucije u Bosni i Hercegovini. Što to krase ovo kulturno društvo, što ga čini dostojnim najviših moralnih kvalifikacija? Dvije su najznačajnije odlike Napretka, usmjerenost na čovjeka i Napretkova sposobnost održavanja kolektivne osobitosti i življenje u različitosti“, kazao je prof. Filandra.



Predstavljanje Zbornika

Palameta je, analizirajući knjigu, kazao kako je vidno da su u zborniku bolje i obimnije obrađene teme do vremena ukidanja Napretka 1949, za razliku od tema koje obrađuju vrijeme od obnove Napretka 1990. Upravo su mu teme koje govore o razdoblju od obnove Napretka do 2002. bile izazovnije.

Nakon promocije u Napretkovom klubu Lira upriličen je i prijem povodom ove promocije i uručena Plakete Kantona Sarajevo koju je Napredak dobio za rad na području promicanja kulturnih, historijskih i društvenih vrijednosti Kantona Sarajevo i Bosne i Hercegovine.

Vanja Gavran

## Predstavljen zbornik radova u čast mons. dr. Mati Zovkiću

U čast mons. dr. Mati Zovkiću, u samostanu sv. Klare, u Dubrovniku, 23. travnja 2008. predstavljen je zbornik pod naslovom „U službi naroda i Riječi Božje“. Dr. Mato Zovkić je svjetski poznati hrvatski bibličar i poliglota, prelat i generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije. Zbornik je prigodom 70. godišnjice rođenja i 35. obljetnice profesorskog djelovanja mons. Zovkića objavila Vrhbosanska katolička teologija 2007. godine. Na promociji u Dubrovniku, uz autora, govorili su dr. Marko Josipović, rektor Vrhbosanske katoličke teologije, mr. Božo Odošević, profesor biblijske teologije, dr. Franjo Topić, predsjednik HKD Napredak, te dubrovački biskup Želimir Puljić. Moderator susreta bio je dr. Stanko Lasić, predsjednik dubrovačke podružnice HKD Napredak koja je, uz Družbu „Braća hrvatskog zmaja“, organizirala predstavljanje zbornika.

Zbornik radova „U službi naroda i Riječi Božje“ podijeljen je u tri cjeline: 1. Bog i čovjek u Bibliji Starog zavjeta, 2. Objava Božjeg kraljevstva u Novom zavjetu i 3. Crkva u dijalogu sa svijetom tako da predstavlja teološko remek djelo, kako je istaknuto na predstavljanju. Sadrži članke četrdesetak znanstvenika i teologa iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Njemačke, Švicarske, kao i iz Rima i Jeruzalema. Uvod je napisao kardinal Vinko Puljić.

Dosad je, dr. Mato Zovkić, objavio trinaest knjiga, stotinu i četrdeset znanstvenih članaka, dvjesto četrdeset različitih novinskih članaka, devedeset recenzija, te je preveo sedam knjiga. Glavne teme kojima se bavio su svetopisamske, ekleziološke, a u posljednje vrijeme one iz područja ekumenizma i međureligijskog dijaloga u kojem sam aktivno sudjeluje. Svojim djelovanjem pridonio je promociji studija Biblije u Hrvata.

Frano Milić, dipl. teolog

## Češki veleposlanik posjetio Napredak

Veleposlanik Republike Češke Jiří Kuděla sa suradnicima posjetio je 13. svibnja 2008. godine Središnju upravu Napretka. U Napretku ih je primio predsjednik prof. dr. Franjo Topić. Veleposlanik je i dosta upoznat s radom Napretka, a prof. Topić ga je upoznao s novim projektima.



Dr. Franjo Topić, Jiří Kuděla

Dogovoreno je kako će Napredak i Veleposlanstvo Češke Republike u idućem razdoblju intenzivnije surađivati, te će ovogodišnji Napretkov svečani božićni koncert biti plod te suradnje.

Vanja Gavran





# Koncert zagrebačkog folklornog ansambla Dr. Ivana Ljancana

U okviru već tradicionalnoga svibanjskog gostovanja po gradovima Bosne i Hercegovine Zagrebački folklorni ansambl se zaustavio i u Tuzli, točnije u velikoj sali Bosanskog kulturnog centra, gdje su posjetitelji imali prigodu vidjeti neponovljivu izvedbu hrvatskih narodnih običaja iz 18 različitih krajeva gdje Hrvati žive. Posebnost ove umjetničke skupine je u repertoaru koji u sebi nosi, a to je bogata riznica igara, pjesama i plesova hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

## Predvorje najznačajnijeg događaja

Večer podsjećanja na neiscrpnu baštinu našega naroda su organizatori ovog kulturnog događaja, **Franjevački samostan Svetih Petra i Pavla u Tuzli i HKD Napredak Tuzla** smjestili na sami početak obilježavanja 320. obljetnice odlaska vjernog hrvatskog katoličkog puka sa svojim franjevcima ispred osmanskog okupatora na područje današnje Vojvodine, u Bač i njegovu okolicu. Igranjem kola pjevanjem starih napjeva iz Posavine, Hercegovine, Rame, Zagorja i drugih hrvatskih krajeva, gosti iz Zagreba su napravili najbolji uvod u vjerojatno najznačajnije ljeto za Hrvate tuzlanskoga kraja. Na početku koncerta se posjetiteljima obratio gvardijan fra Zdravko Anđić i

izrazio zadovoljstvo što je u mogućnosti prisustvovati koncertu. Također je kazao da očekuje zauzimanje svih Hrvata katolika Tuzle u dočeku naših "rođaka".

## Tuzla grad očuvanja običaja

Na kraju je nazočne pozdravio Vladimir Kuraja kao organizator projekta obilaska BiH. On je posvjedočio da mu je zadovoljstvo nastupati u Tuzli, u gradu koji je uspio sačuvati višenacionalnu strukturu i zaštititi običaje svih naroda koji u njemu žive. Kuraja je kao posebno iznenađenje ostavljeno za kraj pozvao sve da poslušaju dvije pjesme posebno posvećene gostovanju u Tuzli. Tako se dvoranom BKC-a zaorila "Lijepa li si" i "Moja domovina". ...Vratit ću se, moram doći tu je moj dom, moje sunce moje nebo, novi dan se budi, kao sreća osvaja, ti si tu sa nama...

Članovi Ansambla posjetili su u Tuzli Franjevački samostan, Konzulat Republike Hrvatske i Katolički školski centar "Sv. Franjo".

M. Bosankić

Foto: M. Antunović

I. Kovačević



*Spektakl nošnji, boja i igara*



## PROGRAM KONCERTA

### 1. „Nema lipših u godini dana“

Pjesme i plesovi Rame

### 2. „Gajde su gadje“

Pjesme i plesovi bošnjačkih Hrvata iz okolice Pečuha

### 3. „Kolo igra, tamburica svira“

Pjesme i plesovi bunjevačkih Hrvata

### 4. „Oj, Dunave vodo ladna“

Bunjevačka budnica

### 5. „Lindo-hercegovačka poskoča“

### 6. „Ženina volja“

Pjesme i plesovi Posavine

### 7. „Ja malena“

Pjesme iz Posavine

### 8. „Nadigravanje“

(Prijateljsko glazbeno nadmetanje mađarskog i hrvatskog utjecaja)

### 9. „Mikor konje po polju zjahava“

Pjesme i plesovi Međimurja

- pauza -

### 11. „Izniknulo drvćece“

Pjesme i plesovi Bratine

(Fragment iz showa „Croatian Mystery“)

### 12. „Dva se dragi u livadi ljube“

Pjesme iz Donje Zeline

### 13. „Zagorski drmešari“

Pjesme i plesovi Hrvatskog zagorja

### 14. „Kolo iz Ražanca“

### 15. „Sjećanje na Drummondville“

Skladba za tamburaški orkestar

### 16. „Drava“

### 17. „Susedova Marica“

### 18. „Podravski svati“





# ZAGREBAČKI FOLKLORNI ANSAMBL DR. IVANA IVANČANA

*Stjepan Perko*



U crkvi Sv. Petra i Pavla u Tuzli



Pred Konzulatom Republike Hrvatske u Tuzli

Osnivač ansambla: **Dr. sc. Ivan Ivančan**  
Umjetnički voditelj: **Andrija Ivančan**  
Glazbeni voditelj: **Marijan Makar**  
Voditelj orkestra: **Marko First**  
Asistenti umjetničkog voditelja: **Stjepan Perko**  
i **Frano Riđan**  
Garderoba: **Iva Cvetko i Nikola Kotur**  
Organizacija: **Duško Janjatović**  
Organizator projekta obilaska BiH: **Vladimir Kuraja**  
*Ansambl je osnovan davne 1945. i do sada su nastupili na svim kontinentima. Dobitnici su velikog broja nagrada i priznanja i nema niti jednog svjetskog renomiranog festivala na kojem nisu nastupali. Programski je najveća snaga ansambla u cjelovečernjim, dvosatnim koncertima kada do punog izražaja dolaze koncepcije, ljepota i vrijednost koreografije, pjesma, lijepo sviranje, tehnička razina izvedbe, držanje na sceni kao i mladost ansambla.*

## PARTNERI PROJEKTA:



RAMSKA ZAJEDNICA ZAGREB



GRAD ZAGREB

## POKROVITELJ:



HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA  
BOSNE I HERCEGOVINE

## SUSRET LITURGIJSKIH ZBOROVA VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Sarajevska Katedrala Presvetoga srca Isusova bila je domaćinom VI. susreta liturgijskih zborova Vrhbosanske nadbiskupije. Susret je održan 10. svibnja 2008. godine na blagdan bl. Ivana Merza kojega je pokojni papa Ivan Pavao II. uzdigao na čast oltara prigodom svoga posjeta Bosni i Hercegovini, točnije Banja Luci.

Na ovogodišnjem je susretu sudjelovao dvadeset i jedan zbor Vrhbosanske nadbiskupije među kojima i „Iuventus Salinarum“, zbor mladih koji djeluje pri Franjevačkom samostanu u Tuzli i kojime ravna g. Zlatko Špoljarević. Program je započeo misnim slavljen koje je predvodio nadbiskup vrhbosanski **Vinko kardinal Puljić**. U svojoj je propovijedi kardinal pozvao prisutne pjevače da se nadahnjuju primjerom bl. Ivana Merza te im poručio: „Bitno je da uvijek imate u svijesti kako ste kao članovi zbora pozvani dati poruku odnosno pjevajući Boga slaviti i kod ljudi buditi osjećaj vjere da im se srca uzdignu k nebu.“

Nakon svete mise Kardinal je predstavnicima svih zborova uručio zahvalnice, a susret je i službeno mogao započeti. Zapažen, a i prema reakcijama svih sudionika susreta jako iščekivan

nastup, imali su mladi iz Tuzle. Zbor „Iuventus Salinarum“ se predstavio skladbama *Ovo je dan i Regina Coeli*, a za svoju je izvedbu bio nagrađen gromoglasnim pljeskom liturgijskih pjevača iz cijele Vrhbosanske nadbiskupije. Na taj su način Tuzlaci dostojno prezentirali svoju župu, ali i cijeli dekanat, budući su mladi iz Tuzle jedini liturgijski zbor koji djeluje na ovim prostorima. Ovo je samo jedan u nizu nastupa koje je ova vrijedna skupina mladih ljudi realizirala u posljednjem periodu i nadajmo se da će ih biti još jako mnogo.

Nakon svršetka programa svi su se sudionici Susreta uputili k Vrhbosanskoj bogosloviji gdje je za njih upriličen ručak. Bila je to prigoda zborovođama i pjevačima za međusobne susrete, razmjene notnih zapisa i iskustava. Kamo sreće da se svi oni tijekom godine češće susretnu i zajedno druže.

Ivica Kovačević

ZRELOST DONOSI PLODOVE

## Vinko Lamešić: IZLOŽBA SLIKA

HOL TUZLANSKE BANKE

06. 05. 2008.

Vinko Lamešić je slikar u punom razvoju. Nakon dužih i dosljednih istraživanja u području linije, oblika, formata, figuralnog, apstraktnog, likovnih tehnika i boje, pomjerao je granice osobnog likovnog doživljaja i izraza u različitim smjerovima, a sada vidimo i da pronalazi i svoju autentičnu sliku i to na primjerima urbanih i ruralnih motiva, prije svega grada Tuzle kojom je opsjednut. To mu se događa u tehnici ulja na platnu, pastelima, što su i najznačajniji dometi ove izložbene postavke.

Istovremeno, što prolazi skoro pa nezamjetno, događa se i da slikar Lamešić otkriva akt kao nagovještaj osobne i umjetničke zrelosti, mada je ova pojedinost za sada evidentna tek u nivou idejne naznake i rada u njegovom ateljeu.

Likovne projekcije i istraživanja Vinka Lamešića odvijale su se u dužem razdoblju i na nekoliko planova. Počelo je minucioznim radom u malom formatu i inzistiranjem na poetici i estetičkim doživljajima odabranog motiva, koji je daljim radom i uvećavanjem formata slikar nastojao oplemeniti za njegovo shvaćanje dodavanjem bitnih estetskih pojedinosti, pa sve do nivoa nadrealističkih i apstraktnih koncepata i zahvata.

Usporedo sa studijem na Akademiji likovnih umjetnosti Lamešić se sistematski bavi katalizmatičnim usudom Tuzle / tonjenjem grada u kojem živi i radi. Tijekom posvećenosti tuzlan-

Foto: Nikola Ivanović



Na izložbi...

skim motivima nastale su Lamešićeve brojne slike koje donose karakterističnu konfiguraciju i kolorit izlomljenog i raspucanog tla, slomljenih krovova, urušenih zidova i orometnica, pomjerenih vertikala. Ovaj niz slika realiziran je dominantno karakterističnom plavom bojom koja odaje snažan dojam nemilosrda podzemnih sila koje proždiru arhitekturu grada i okruženja. U središtu slika često stilizarni rasvjetni stub i sat bez kazaljki. Zaustavljeno vrijeme. Svoje nedoumice u pogledu kontroverzne sudbine grada slikar izražava simbolima koji bi trebali ljudima skrenuti pozornost na protjecanje vremena i potrebu rješavanja neizvjesnog ishoda.

\*\*\*

Interesantno je uočiti i kako usporedo spomenutim slikama mračnog i prijetećeg usuda Vinko Lamešić slika i serije toplih pejzaža, često tipično hercegovačkih i dalmatinskih, istarskih, s tlom koje znamo kao *crvenicu* ili *terra rosu* koju susrećemo u krečnjačkom krajoliku, sa starim stablima karakterističnog drveća, maslina i smokava, s kućama utonulim u zelenilo voćnjaka i vinograda ili kamenite pejzaže ograđenih imanja s ozidanim kapijama.

U kolorističko-estetskom nivou najveće domete imaju Lamešićeve slike rađene pastelom, to su slike dominantno ruralnih motiva iz kojih se probija toplota unutarnje ugođe i snage života, mira i spokoja domova iza bijelih zidova, ispod toplih crvenih krovova, iza solidnih ograda, u sjeni starih stabala i loza koje se prepliću, u pitomim krajolicima.

Koloristički vidimo kako je Lamešić slikar pozitivne, životne i tople game koja koja stremlje ljepoti i smislu življenja, ali je i slikar znatne osobne životne snage i energije tragalaštva.

Atif Kujundžić

## Renesansa Marina Držića Vidre (Dubrovnik, 1508. – Venecija, 1567.)

Vuković, Mladen: *Vedri Vidra* (500 godina Marina Držića): ur. Drago Maršić: 148 mm × 205 mm, tvrdi uvez, 192.str.: Hrvatsko kulturno društvo *Napredak Split* – Hrvatsko kulturno društvo *Napredak Dubrovnik*; Split – Dubrovnik, 2008.

Napustivši ovozemaljski život, u punoj snazi (59. godina), Držić je zadržao ključno mjesto renesansnih komediografa već pola milenijuma, ne samo u rodnom Dubrovniku, čija je kolijevka znala njihati ljepotu književnih uspješnica prenesenih u sjaj kazališta. Pustolovni duh i smisao za satiru s pravom su Držiću dali povlašteno mjesto koje traje kroz nebrojene izvedbe kazališnih družina, a koje je on ovjekovječio kroz aktualne likove u svojim djelima. Filozofija tih likova, uvijek i iznova svježa, nema trajnost, urezana je u vječnost, društvenog i političkog života Dubrovnika, kao i u književnu stvarnost hrvatske povijesti, pa i šire. Komedija *Pomet* je zagubljena, ali se pamte i izvode na sceni: *Tirena*, *Venera* i *Adon*, *Plakir*, *Novela od Stanca*, *Dundo Maroje*, *Skup*, *Mande*, *Arkuljin*, *Pjerin*, *Džuho K(e)rpeta*, *Hekuba*...

Godine 1562. odlazi u Mletke, gdje mu je živio i brat slikar Vlaho. Hrvatska javnost ga nije zaboravila. U spomen četiristote godišnjice smrti hrvatskog književnika Marina Držića, Matica hrvatska i Društvo prijatelja dubrovačke starine, podigli su spomen ploču 4. listopada 1967. godine. Pet godina kasnije, u kapeli sv. Magdalene, odmah uz glavni oltar u dominikanskoj crkvi svetih Ivana i Pavla (Zanipolo), najvećoj venecijanskoj bazilici i grobnici mletačkih duždeva, gdje je po legendi Držićev neobilježeni grob, 14. listopada 1972. godine akademik Grga Novak otkrio je spomen ploču na kojoj je uklesan dvojezični tekst (na zahtjev jedne kontese naknadno je preko riječi DUBROVNIK uklesano RAGUSA YU)....

Ništa nije pomutilo njegov književni sjaj. Bio je u renesansi i ostao renesansa izvan nje. Dokazuju to i znakoviti autori koji se bave Držićem, od početaka do danas.

Prilog takvom interesu je i knjiga Mladena Vukovića, koji je uz uvodni, biografsko-povijesno-književni prikaz načinio zanimljiv i kronološki uvodnik u život i djelo ovog književnog velikana. Prikupljeno pod okrilje knjige *Vedri Vidra*, otisnuto je stvaralaštvo 55. autora, od čega 40. prvotiskova: tri poeme, desetak epigrama, tri akrostiha, 15. soneta, čiji su autori: Mavro Vetranović, Antun Sasin Bratosajić, Sabo Bobaljević Glušac, Miho Monaldi, Vinko Vilić, Antun Masle, Stjepo Stražičić, Nikola Miličević, Vesna Parun, Tomislav Durbešić, Slavko Mihalić, Roko Dobra, Ante Sapunar, Tonči Petrasov Marović, Radoslav Dabo, Pavao Despot, Tin Kolumbić, Kate Jerinić, Zvonimir Mrkonjić, Mato Jerinić, Pajo Kanižaj, Andrija Vučemil, Rajko Glibo, Stjepo Mijović Kočan, Tonko Marojević, Josip Škerlj, Nevenka Nekić, Jozo Mršić, Luko Paljetak, Vlado Lončar, Borben Vladović, Ante Matić, Jakša Fiamengo, Željko Hasan Markov, Slavko Jendričko, Tahir Mujičić, Matko Sršen, Slobodan Šnajder, Lujo Medvidović, Daniel Načinović, Petar Opačić, Fabijan Lovrić, Vlatko Majić, Maja Tomas, Antun Lučić, Mladen Vuković, Nikola Šimić Tonin, Ivica Šušić, Mario Bilić, Ante Nadomir Tadić Šutra, Dragica Željko Selak, Neven Dužević, Ljiljana Tadić, Mila Pavičević, kao i pjesma skinuta s internetske stranice, a koja priliježe tematici.

Ova vrijedna knjiga, oslikana na prvoj korici (spomenik Marinu Držiću u Zagrebu, rad Antuna Augustinčića) dok je na zadnjoj korici (spomenik Marinu Držiću u dubrovačkom kazalištu, rad Ivana Meštrovića), ostaje kao svjedočanstvo o neprolaznom djelu Marina Držića Vidre.

Fabijan Lovrić



## „U tuđim ogledalima“ MIA LEŠIĆ

U amfiteatru KŠC „Sv. Franjo“ u Tuzli promovirana je 29. travnja 2008. godine knjiga „U TUĐIM OGLEDALIMA“, autorice Mije Lešić, učenice Gimnazije KŠC. Knjigu je promovirala prof. Mirjana Božić.

Iz recenzije prof. Ljiljane Tadić:

Slijediti potrebu za stihom, trajanjem („stih na kori drveta“) pred kojim nadolazi strah, dilema pred pakosću ili osudom ljudi! Ili rasplinuti se kao „pjesak u valovima“ koji će poroditi jednostavnu potrebu da iz bića iznjedri priča koja će ovjekovječiti autoricu priča drugačijih od onih koje smo do sada navikli čitati („Stih“)!! Veoma mlada, a uveliko zrela, autorica spoz-

na druge ne želi teretiti nego prebiva u ljušturi osamljenosti: „U sebe sam zatvorila napačenu, ostavljenu i povrijeđenu osobu.“ Provirili se jednom kroz to okno, nikad se više ne postaje onaj stari, isti, sličan. Nije li to zapravo dobrim dijelom i iskustvo svakoga čovjeka kad shvati prostor osame i osamljenosti?! Jer u svakome čovjeku potajno leži izdaja... („Čini ono čime ćeš biti dostojan biti sretan“).

Koliko je čista njezina duša možda najbolje govori priča, „Čovjek je pali Bog koji se sjeća nebesa“. Na razmeđu svjetla i zemnoga, ponosna na to što je čovjek! Njezinu religioznost potvrđuju i druge priče: „Nebo nam doista uskraćuje stanovita zadovoljstva, ali se čovjek i s njima može nagoditi“. Mia osebujno razotkriva svoju najdublju intimu kao i obiteljsku, društvenu, socijalnu... ne štedeći rječitost, ne dopuštajući niti jednoj barijeri da ju sputa u njezinu nadahnuću. Tuga i bol dotaknuli su spisateljicu u ranim godinama života, gdje alegorijom pupoljaka i proljeća bilježi vječni spomen na dragu, voljenu prijateljicu koja je zadnji put mahnula svojim voljenima u

naje kako sretan čovjek ne može pisati („Stih zrije“). Ovo mlado srce u potrazi za srećom, svjetlošću i ljepotom shvaća da je put k sreći zapravo prvenstveno potreba da se postane čovjekom pa tek onda sve ostalo. Priče su nastale u njezinim godinama rane mladosti kada se svijet još uvijek gleda bez naočala, kada su velike istine ideali pred kojima se kleči. Otuda čistota misli i želja, potreba da se s uplakanim podijeli suza, i



svibnju, mjesecu rađanja „Martina“). Ali za nekoga, mjesec svibanj je suza, tuga, bol...

Sve njezine ljubavne priče nemaju motive koje njeguju njezini vršnjaci u svojim svakodnevnim prepoznatljivim i stereotipnim pričama. Mia je daleko ispred. Nju prvenstveno ne zanima prvi poljubac, prvo držanje za ruke pod jeseni obojenom lipom, nego je u centru njezina zanimanja magija rastanka, oproštaja, bijela tuga („Boli me...“, „Boli što drugačije nije moglo biti...“, „Bez jedne jedine karte...“, „Ljubav...“). To je prognani vapaj za slobodom da ju voljeno biće oslobodi vlastita ropstva, da zavoli drugoga muškarca („Tebi i njemu...“). Često retrospektivno predočava fabulu svojih priča, tj. likovi iz priča nerijetko se otužno sjećaju minule prošlosti. Lešićka lagano brusi svoj stil pisanja lirsko-prozne rečenice. Toliko očajnih trenutaka kosi ovo mlado biće, katkad čitatelj ima osjećaj da je ove priče napisala uveliko starija osoba („Izmučeno biće“). Čekati da nastupi smrt... Strašni treni... iščekivanja... umna tišina posve stišana...

Na promociji je pjevao Školski zbor pod ravnanjem profesorice Evice Cerić.

## „Tri gracije“

Ugodno je u sjećanju se vratiti na početak proteklog desetljeća, kamo sežu počeci druženja Monike, Anje i Mije. Danas stasite i graciozne maturantice, a onda ljupke djevojčice s raznobojnim šnalama u kosi i članice „Dječje igraonice“, koju je, uz ostale aktivnosti, organizirala Udruga „Hrvatska žena“, Tuzla. Udruga je osjećala potrebu da se, kroz kreativno-rekreativne susrete igraoničkoga tipa, naša djeca zbliže, druže i zajedno njeguju etičke, etničke, socijalizacijske i druge vrednote. Kada je naš KŠC preselio u svoju zgradu, a pri tomu zaživjela i OŠ „Sv. Franjo“, igraoničari su se nastavili družiti ovdje — u školi. Monika, Anja i Mia bijahu tada polaznice šestoga razreda, svoje kreativne i glazbene kvalitete iskazale su već kroz igraonički rad, tako da je učenje u školski pjevački zbor bio samo logički slijed.

Sve tri su altistice i od prvoga radnog dana OŠ „Sv. Franjo“, kada je troglasi pjevački zbor i formiran, redovito dolaze na probe i uz ostale članove (a bilo je i mladih i starijih) rade na savladavanju vrlo zahtjevnog repertoara. Mi smo na samom početku postavili visoke zahtjeve i ciljeve. Nije uvijek išlo glatko. Radili smo puno i rezultati tih nastojanja ubrzo postaju evidentni, što nam je dalo poticaja za ustrajanje u radu. Kada je ponovno zaživjela praksa natjecanja u stvaralaštvu, u organizaciji PPZ-a i Ministarstva za školstvo, kulturu i sport iz Tuzle, pružila nam se mogućnost osvajanja (postizanja) najvišeg dometa, što smo i postigli i na toj poziciji smo kontinuirano i danas. Uspjesi se nižu, pjevačice i pjevači sazrijevaju, izgrađuju svoje kriterije vrednovanja interpretacija i odabira repertoara, u čemu su postali vrlo izbjirljivi i zahtjevni. Stižu i gimnazijski dani. Naše tri altistice samo su se preselile u susjedni objekt i opet zajedno obogaćuju altovsku liniju, sada gimnazijskoga zbora. Radimo predano i ozbiljno njegujući mješoviti i ženski zbor. „Altovski tercet“ svoja obzorja širi ne samo u Gimnaziji, nego i u „Srednjoj muzičkoj školi“. Pjesma je odavno postala sastavni dio njihova bića. Interpretatorski ukus im je već tako izoštren i prefinjen da na probe dolaze s prijedlozima kako naše izvedbe mogu postati još interesantnije i po „njihovoj mjeri“, a da dobijemo na kvaliteti. Iako se generacije pjevača smjenjuju, mi ovih dana po sedmi put potvrđismo da smo izrasli u vrlo respektabilno zborno tijelo, osvojivši na općinskom i županijskom natjecanju sam vrh, prvo mjesto (stotinu bodova), kao i naši osnovci. Radujemo se našim uspjesima, a u svojim ušima odzvanja, s prizvukom sjete izrečena konstatacija moje najstarije unuke Monike: „Bako, ovo je posljednje natjecanje u ovom sastavu. Mi odlazimo.“ Da, odlaze naše „tri gracije“, svaka svojim putem. Sve tri su odlične učenice. Odnose u sebi mnogo znanja, ali i izgrađenu glazbenu osobnost. Neka se nađe. Zlu ne trebalo.

U ljetopisima OŠ „Sv. Franjo“ i Opće gimnazije KŠC „Sv. Franjo“ iz Tuzle ostat će zabilježeno da su Monika Andrejaš, Anja Divković i Mia Lešić punih sedam godina zdušno radile i doprinosile izgrađivanju platforme visokih kulturnih vrijednosti ovih institucija.

Ispunjena ponosom, radošću i sjetom voditeljica „Igraonice“, nastavnica i profesorica

Evica Cerić



Promocija knjige šesnaestogodišnje Anite Josipović  
Lice čovjeka oduševilo i najstarije

## Izgleda da počinju puhati neki novi vjetrovi

Šesnaestogodišnja Anita Josipović iz Tuzle učenica II. razreda Gimnazije KŠC „Sv. Franjo“, objavila je knjigu „Lice čovjeka“ koja je čak i neke njezine profesore ostavila bez daha. Naime, rečenice koje su zastupljene u knjizi i koje je Anita s lakoćom pisala u svojim razmišljanjima dotiču se odnosa između Boga i čovjeka. Obraćajući se publici Anita je rekla da je ona zapravo željela progovoriti o licu svakoga čovjeka koji vrlo često ne zna što bi činio sa sobom, koji se vrlo često nalazi u kušnjama i rijetko zna koji je pravi put za njega. „Ja bih se dotakla jedino naslova knjige u kojem sam ja pokazala svoje lice i lice cijelog čovječanstva, ali i lice Svevišnjega. Ideja o pisanju nije došla sama od sebe, nego me na to potaknula inspiracija dok sam razmišljala da to sve prenesem na papir“, ispričala je Anita. Knjiga nije nastala odjednom ona je izrasla godinama, upravo onako kako je Anita i pojasnila onda kada se osjećala tužno, radosno ili sjetno. Bilo je trenutaka i kada je bila ljuta na cijeli svijet. „Mnoge teme su me doticale kao što je droga, kako se ljubav zloupotrebljava, a zlo upotrebljava. Gledam i mnoge obitelji, u obitelji ima mnogo nasilja i nepoštovanja“, kaže Anita. Sa samo šesnaest godina Anita je kritizirala tako zrelo, kao što ni mnogi stariji se ne znaju postaviti prema životu. „Roditi dijete ne znači donijeti samo jednog više čovjeka na svijet. Roditi dijete znači odgovarati ga i biti zajedno s njim i pratiti ga kroz njegovo odrastanje“, bila je kritična Anita. Nakon promocije mnogi su komentirali da je Anita u svom pisanju izrekla nešto što mnogi izbjegavaju reći. Kako se ona usudila sa svojih šesnaest godina to progovoriti nikome nije jasno. Ali za nju to nije toliko važno, koliko je važno da su je ljudi ipak ozbiljno shvatili. „Pitam sam se i pitam gdje su Anitine male šarene krpice, što je bilo s maminim i tatinim bajkama, je li ratno vrijeme u kojem je Anita rođena bilo pregrubo za Alisu u zemlji čudesa. Često se i sam poželim vratiti u svijet mliječnih staza djetinjstva i zaboraviti bar na trenutak teško vrijeme i dvojbe. Anita je svojom knjigom sa samo šesnaest godina odskrinula vrata svijeta odraslih“, kazao je profesor Ivica Ivanić, jedan od promotora. On je istaknuo da se iščitavajući knjigu našao pred preteškim riječima, ali da je bilo i onih rečenica koje su ga se itekako dojmile. „Čovjek treba biti ustrajan u svojim namjerama. Kao što pismo kaže molite i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se, jer samo uporni dolaze do pobjede. Put preko trnja vodi do zvijezda, a preko lomača do raja. Ne znam što me čeka u budućnosti, ali znam da neće biti lako. Želim vidjeti lice svjetla i lice čovjeka“, stoji u knjizi. Knjiga Anite Josipović mnoge je oduševila i baš kao što je jedna profesorica prokomentirala, izgleda da počinju puhati neki novi vjetrovi.



Iz recenzije don Vlatka Rosića, ravnatelja KŠC Sv. Franjo Tuzla.

„Lice je ono prvo što netko primijeti kod nas, lice čovjeka je karakteristični pečat koji svi mi nosimo i po kojemu nas drugi ljudi prepoznaju. No još je važniji čovjekov obraz po kojemu ga ljudi cijene. Danas je čini se izgled lica i vanjska šminka postala važnija od čovjekova obraza.... Stoga svako traganje čovjeka za malim idealima i pravim vrednotama, onog izvornog, čovječnog u nama u kome se krije iskra Božanskoga koja čini da kroz naše vanjsko isijava naš obraz, je upravo dokaz da ništa nije izgubljeno i da se iznova rađaju novi ljudi koji svojim unutarnjim bogatstvom žele obogatiti sve nas“, kazao je promotor don Vlatko Rosić, ravnatelj KŠC Sveti Franjo Tuzla. On je dodao da se divi mladim ljudima koji se ne boje pokazati svijetu dio svoje intime i čovječnosti, te tako drugima pokazati da je lice čovjeka zapravo ono što svatko od nas nosi u sebi. Na promociji je pjevao zbor IUVENTUS SALINARUM pod ravnanjem Zlatka Špoljarevića.

Maja Nikolić

## Antologijska zbirka: PJESMA JE NAŠA SVJETLOST, Tuzla 2007.

Poezija je ogledalo ljudske duše. Ona govori i pjeva jezikom najljepših misli i pretače se u san koji vječno traje. Tko ne osjeća pjesmu, taj ne osjeća ni život u njegovom izvornom obliku. Niti ljubav onakvom kakva ljubav u stvarnosti jeste.

Zato poeziju mogu pisati i osjećati samo oni koji vole lijepo i koji percipiraju svijet oko sebe. Svima drugima poezija je jednadžba s više nepoznatih. Nadomjestak za nešto čemu ne znaju suštinu niti smisao. Pjesma s radio valova čiju glazbu čuju, a čije riječi ne razabiru niti do njih dosežu.

Prije tri godine imao sam čast i zadovoljstvo čitati poetske radove dvadesetak pjesnikinja i pjesnika – slijepih i slabovidih osoba s prostora bivše Jugoslavije, koji su sudjelovali na natječaju što ga je raspisao Savez udruženja slijepih građana Tuzlanskog kantona. Priredio sam i uredio Drugu antologijsku zbirku pod naslovom Pjesma je naša svjetlost. Moram i u ovoj prigodi priznati kako sam tada proživljavao radosne trenutke poniranja u čarobni poetski svijet dragih mi kolegica i kolega pjesnika oštećenog vida, koji su mekoćom misli i toplinom duše ispisivali sjajne stihove na kakvim im mogu pozavidjeti i mnogi afirmirani pjesnici, ne samo s naših, već i sa širih europskih prostora.

Jednako me oduševljenje pratilo i pri čitanju poezije pristigle na treći natječaj slijepih i slabovidih pjesnika koga je raspisalo tuzlansko kantonalno udruženje slijepih građana. Moram priznati da je moje pjesničko i ljudsko oduševljenje ovoga puta bilo još veće, impresivnije i upečatljivije. U prvom redu, zbog činjenice što su na natječaj pristigli radovi nekoliko pjesnika koji se poetskom zrelošću i univerzalnom porukom mogu svrstati uz bok ponajboljih pjesnika koji danas stvaraju na našim prostorima.

Tu, prije svega, mislim na pjesme Simonide Banjeglav iz Beograda. Riječ je o poeziji koja se odlikuje aktualnom tematikom, impresivnom ozbiljnošću, nadahnutom lirikom, kristalnim stilom, bogatom leksikom i osebujnom umjetničkom estetikom. Dugo već nisam imao priliku čitati tako snažnu i izvorski čistu poeziju mladog i neafirmiranog pjesnika, uključivo i onu koja se prevodi sa stranih jezika. Utoliko je veća moja, a vjerujem i radost svih ljubitelja poezije koji će u ovoj lijepoj i nadahnutoj zbirci pročitati i doživjeti tu poeziju.

Uz tu, gotovo planetarnu poeziju, u zbirku su uvršteni i radovi nekoliko pjesnika koji se mogu svrstati u red boljih suvremenih pjesnika s južnoslavenskih područja. To posebno vrijedi za pjesnike Đuru Bakića iz Tuzle, Simu Jokića iz Osijeka i Budimku Tošić iz Užica.

Za svaku je pohvalu plemenita ideja Saveza udruženja slijepih građana Tuzlanskog kantona da na ovakav način promovira književno, glazbeno i kulturno-umjetničko stvaralaštvo slijepih i slabovidih osoba s prostora bivše SFR Jugoslavije. Vrijedno je istaknuti da su tu ideju podržali i njezinu realizaciju pomogli nadležni u Tuzlanskom kantonu, te veći broj društvenih i privrednih subjekata koji cijene napore organizatora i kulturno-umjetničke doseg sudionika ove značajne manifestacije.

Na području bivše nam zajedničke zemlje, na čijim je prostorima nastalo šest novih međunarodno priznatih država, živi oko 30.000 slijepih i slabovidih osoba. Među njima je veliki broj onih koji se bave kulturno-umjetničkim i drugim društvenim aktivnostima. Na taj način slijepe i slabovide osobe doprinose bogaćenju kulture i stvaralaštva, ne samo u sredinama gdje žive i djeluju, već i na širim područjima. To potvrđuje i ova jedinstvena manifestacija koja je stekla međunarodnu afirmaciju i zavidan ugled u toj populaciji ljudi, ali i kod većeg broja zainteresiranih građana za njihovo poetsko i glazbeno stvaralaštvo.

Ivo Mijo Andrić



# Mali princ

## ostaje u Tuzli

U Tuzli je u četvrtak 25. svibnja održana završna Manifestacija Susreta dječjih pisaca Vezeni most koji organiziraju Udruženje prijatelja knjige Mali princ, Dom mladih Tuzla i Izdavačka kuća Bosanska riječ iz Tuzle.

Nagrada mali princ po prvi put je pripala tuzlanskom dječjem književniku Zejčiru Hasiću. Njemu ova književna nagrada mnogo znači, mada kako ističe mnogi su oni koji dječje pisce doživljavaju u smislu „takvi nemaju pametnijeg posla“. „Neopravdano dječja književnost je na repu skale od onoga što se piše, a kada ljudi prepoznaju da je pisac za djecu nešto lijepo i plemenito napisao bez čega zapravo prave književnosti i nema onda je to nešto što ljude vezuje,“ kazao je književnik Zejčir Hasić i dodao da je ovo odlična prilika da nisu uvijek samo glavni gradovi oni u kojima se nešto događa.

Susreti dječjih pisaca BiH, Hrvatske, Srbije i Crne Gore pod nazivom Vezeni most organiziraju se u cilju afirmacije i daljeg poticanja dječjih književnih stvaratelja u BiH, poticanja navike čitanja, kao jedne od najbitnijih vrijednosti u razdoblju odrastanja i formiranja mlade osobe. Kako Hrvatska doživljava ovu čuvenu književnu nagradu Mali princ pojasnio je za naš list hrvatski književnik Hrvoje Hitrec koji je bio nominiran s knjigom Humandel. „U Hrvatskoj se veoma malo zna za ovu nagradu. Znaju oni koji trebaju znati, ali većina je tek samo čula. Mali princ se čuje ali ne dovoljno, a meni osobno znači dobra prilika da dođem u Tuzlu,“ ističe Hitrec. Dječja književnica iz Srbije Vesna Čorović-Butrić bila je nominirana s knjigom Unatraške. Ona ističe da se boji tehnologije koja sve više zamjenjuje knjigu. „Ja imam sina od osamnaest godina i po njemu vidim da je to generacija koja ima potpuno drukčiju svijest kako doživljavaju svijet. Oni imaju neke svoje male princeve, imaju neke svoje planete i to valjda tako i treba biti,“ ističe Čorović-Butrić.



J. Imamović, Z. Hasić, S. Ešić

Gdje živi more naziv je knjige Dušana Đurišića iz Crne Gore. Prema njegovim riječima dječja književnost je veoma važna, jer upravo iz nje izrastaju veliki čitatelji. „Ništa ne može zamijeniti knjigu u rukama, knjigu iz koje majka djetetu čita uspavanku, iz koje dijete uči pjesmu, iz koje dijete uči ilustraciju i u kojoj se utkiva u ljepotu pjesničkih poruka,“ kazao je Đurišić. Cilj književnih susreta Vezeni most je svakako da Tuzla postane jedno prepoznatljivo središte dječje literature u regiji i mjesto u kome se dječji pisci okupljaju s radošću, kako su to činili i ranije, punih 19 godina na književnim susretima Oktobarska poetska dugovanja. Nagrada za najljepše pismo Malom princu pripala je Uni Alić, učenici III. b razreda Osnovne škole Novi Grad iz Tuzle.

Susreti dječjih pisaca koji imaju međunarodni karakter, na ovaj način ispunjavaju svoju misiju i cilj, posjetiti i obradovati što više broj djece u što više sredina, predstaviti što više pisaca i novih knjiga iz drugih zemalja, uključiti što više djece i mladih da budu aktivni sudionici.

### Nagrađeno pismo

Dragi Mali Prince,

Molim te da nakratko prekineš svoje pustolovine, malo oboriš pogled i upoznaš nekog manjeg od sebe. Zovem se Una jer su tako odabrali moji roditelji. Moćna je tako kći. Da se ja pitam, svakog dana bi imala drugačije ime. Tako mi se više sviđa. Uopće lako, ona djeca bi trebala imati privremenu imena dok ne porastu i sama odluče kako će se zvati.

Ja sam dobila ime po rijeci Uni. Ona rijeka je daleko od tebe, u jednoj maloj zemlji koju niko ne voli. Rijeka je čista i lijepa i po njenim slapovima voze gumene čamce krabci i ljudi ljudi. Moji roditelji su jednom išli da plove niz Uni. Njihova vožnja ima nekakvo čudno strano ime, koje nikako ne mogu da zapamtim. To nije ni rečeno. Vjero je da su se oni prevrnuli i da se njima mama nagutala mnogo vode. Ja to nisam osjetila, mada sam već bila u njenom stomaku. Tata kaže da sam svakako bila u vodi i to u nekakvom maninom balonu. Tata su odabrali da mi daju ime Una. Sta, bi bilo da se njihov čamac prevrnu u rijeci Vrbas? Ili Jabor? Čitav razred bi se smijao mom imenu. Zapravo, ja pomalo sumnjam u njihov priču.

Prvo i prvo, još nisam imala priliku vidjeti čistu i lijepu rijeku. Gdje god sam išla susretala sam samo plastične kese zapletene u krupnije okolišne vrba, gume, stakla i lim. U mom gradu rijeka mirno miruje. U rijeci treba da stvaraju ribe, a ja ih nikada nisam vidjela. Voda iz česme ne smijemo piti, već samo onu skupa, iz flaše. Onda te prazne plastične flaše zavrpe u rijekama s ostalim smećem. Zato ne vjerujem da postoji ta čista rijeka koju se zove isto kao ja.

Drugo i drugo, kada sam tražila da me obvedu da vidim tu rijeku tata je šutio, a mama rekla: „Dragi xux“. Tata je mnogo tih od kad je ostao bez posla. Od tada manje putujemo, a mama se više smije. Ponekad mislim da je to zbog mene i tada sam strasno tužna. Voljela bi ih vidjeti nasmejane i pretne kao na onoj slici gdje tata vesla, a mama ima veliki stomak i žuti sjem na glavi.

Zato te molim Mali Prince da dođeš u zemlju koju niko ne voli i da me obvedeš daleko, daleko. Da vidim rijeku po kojoj sam dobila ime. Obori pogled jer sam mala i možda me nećeš vidjeti. Znam da se plivati u onom istom gumenom čamcu. Plazit će jezick, koluvati očima i praviti glupе grimase. Rebit će bilo šta samo da opomem ponovo vratim na lice mojih roditelja. Ponjerovat će čak i da postoji čista i lijepa rijeka po imenu Una.

Maja Nikolić

U REGIONALNOJ KONKURENCIJI I OCJENJIVANJU

## NAGRADA ZA NAJBOLJI DJEČJI ROMAN MALI PRINC ZEJČIRU HASIĆU IZ TUZLE

Atif Kujundžić

Zejčir Hasić: MJESEC, SAN I PAPIRNI AVIONI. Roman. "Bosanska riječ". Tuzla, 2007.

\*\*\*

U svome djelu Mjesec, san i papirni avioni, Zejčir Hasić se odaziva kao pisac neusporedivo suptilne i krajnje taktične mjere koja u psihološko-receptivnom nivou uspijeva do nezamjetljivosti prirodno održavati pripovijedanje u razini spontaniteta dječjeg mišljenja i njegove sposobnosti naraćije. Spomenuta Hasićeva mjera izgrađena je dugogodišnjim i brižljivim, rekli bismo, jednako odgovno-obrazovnim, čitateljskim i spisateljskim radom. Hasić je uvijek imao na umu dječju dušu, složenost ljudskih odnosa i psiholoških procesa u kojima je neophodno i odglumiti važne sekvence i brojne role kako bi čovjek svladao samoga sebe, zaustavio bol i nelagodu, postavio zaštitu prema bezobzirnom i neuviđavnom, do bolesno radoznom svijetu.

U stvari, Hasić je pisac suvremeno orijentirane spisateljske recepcije i dominantno okrenut kratkoj pripovjednoj formi koja ne dozvoljava šabloniziranje, izgradnju i ponavljanje pripovjednih modela i obrazaca. Hasić kratku formu, priču ili poglavlje u romanu kao naracijsku jedinicu ili sekvencu, još više skraćuje i svodi na funkcionalnu mjeru u cjelini, jer, savršeno vlada osjećanjem mjere kao odnosa osnovne zamisli i detalja koji će činiti ukupnu sliku i pripovjednu formu dovršiti.

Dakako, to je Hasićeva bitna spisateljska odlika koju smo u različitim djelima različito doživljavali, ali bez sumnje, uvijek kao izvanrednu i djelatnu doživljavali smo njegovu sposobnost da se u svome djelu suoči sa životom i suvremenosti. Ova sposobnost ima posebno značenje u književnom djelu za mlade ljude, jer se u čitatelju postvaruje kao osobna receptivna mjera svijeta, mjera osobne spoznaje, mjera sukobljenosti i sludnosti suvremenosti i životnim zahtjevima, traumama, frustracijama, obasjanjima i radostima, nelagodama i ljubavima. Ova sposobnost Hasićevu knjigu za djecu u jednakoj mjeri čini književnošću općenito, pa tako i književnošću za odrasle, prije svega zato što odrasle čitatelje upućuje u tajne dječjeg svijeta koje su očigledne samo posvećenima. Jer uglavnom, teško da bismo se baš smjeli pohvaliti svojim poznavanjem dječje duše i duševnih stanja, razumijevanjem dječje pozicije i ponašanja.

U Prologu romanu Mjesec, san i papirni avioni, a uvjetno, riječ je o romanu unutrašnjeg monologa u kojem pripovjedač pripada predočenoj zbilji koju donosi i predočava retrospektivno i dnevnički, monološki, samoosvješćivanje glavnog lika, dječaka, pripovjedača u prvom licu izvedeno je riječima: Oči mi dao Allah da gledam, / uši mi dao da slušam, pamet mi dao da utuvim, / ruke mi dao da zapisem, / srce i dušu mi dao da ne bude kao po vodi pisano.

Tekst je grafički sječen kao pjesma i biva ovaploćenje dječakovog poticaja, odnosno autorske poetike u ovoj knjizi. Potom, roman je isipan u osamnaest poglavlja koja imaju slijedeći Epilog: Prije dvanest godina

utihnuli su pucnjevi i granate. / Molim dragog Allaha da prestane i povremeno granatiranje moje duše i mojih snova u vremenu koje mi je još dato. // Lani se udala moja sestra Amina. Neka joj se ni za zehru vremena iz oka ne izgubi vraćena radost. // Prošle hefte završio sam studij Bosanskog jezika i književnosti. / Ovaj, upravo završeni roman, odložena olovka se otkotrljala preko stola i zaustavila na samoj ivici, hedija je babinjoj i majčinjoj duši, i jedna i druga će joj se obradovati.

Ovu knjigu piše talentirani dječak koji svoj dar usmjerava prema studiju Bosanskog jezika i književnosti, što potvrđuje istovremenim svršetkom studija i dovršavanjem romana koji potpisuje kao hediju roditeljima, koji su se preselili na ahiret.

Potom, u romanu, dominantno, riječ je o minulom ratu koji još uvijek puno ljudi nosi u sluhu i duši, što je zajedno s pogođenim leksikom, karakteristično intonirano rečenicom i stilom, autentičnošću dokumentarno-romaneskog i psihološko-ispovjednog narativnog diskursa – čitatelju neodoljiv izazov.

Prirodna vedrina Hasićevog duha dolazi do punog izražaja u oblikovanju dječakovog pogleda na svijet kao njegove mjere podnošljivosti u susretanju sa životnim nedaćama. Ta vedrina, upravo i čini dječaka mirnim sudionikom uistinu traumatičnih ratnih zbivanja, njihovim promatračem i pripovjedačem u stvarnosti i u snu. Dječak sanja ljepotu sabah-namaza koji klanja zajedno s majkom. Nakon što je i majka predala selam /jer, dječaci uvijek brže klanjaju!/, stoje zagrljeni ispred prozora i gledaju kako svjetlost osvaja grad. Ali, dječak majci ne priča o svome snu, prešućuje san, jer bez sumnje, priča bi mu mogla poremetiti ljepotu slike!

S istom rafiniranom mjerom Hasić ispisuje poglavlje romana naslovljeno kao Što nemam aparat da ga uslikam. Ispod prozora vidi i sluša dvije žene od kojih mlađa vodi dječaka odjevenog u maskirnu uniformu, a starija zastaje, spušta svoj tovar kesa i uzvikuje: Vidi ti junaka! E, što nemam aparat da ga uslikam! Dijete sisa palac i majka ga udari po ruci: Vadi prst iz usta! Ti si moj delija. Pljunuti otac! – kaže ženi s kojom je zastala. Dok žene razgovaraju, dijete se unervozio i premješta s noge na nogu. Mali moj četnik! – kaže njegova majka i pomi-luje ga po kapi. Dijete opet gurne palac u usta. Vadi prst iz usta! – vikne majka i nastavi – Sad će te krv zaliti! Potom mu zateže maskirnu bluzu ispod kožnog opasača i fišeklija. Zar nije sladak? Kako mu stoji maskirna? Sama sam je sašila. – kaže prijateljici. Milina ga je vidjeti! – kaže starija. Baš je šteta što ne mogu da ga uslikam. Dijete opet gurne palac u usta, a majka ga tako pljusne po licu da mu padne kapa s glave.

Sasvim u proužetku treba misliti priču Medvjed na haubi auta. Veliki plišani medo učvršćen je na haubi auta koje tamo-amo vozika mlad drzmonja u crnoj uniformi s desnom rukom na upravljaču i lijevom u otvorenom pro-

zoru, a s autorovim pitanjem: Šta li je s djetetom koje se s tim medvjedom igralo... i priču Biciklisti, u kojoj pet dječaka od dvanaest-trinaest godina voze bicikla raspoređeni širinom ulice, a pritom neprekidno zvončaju. Svi za pojasom imaju noževe koje neprekidno pogledavaju. Čitatelj se mora upitati: Što li je s tom djecom koja su sada tridesetogodišnjaci?! Uz ova pitanja, koja se uspravljaju na dokumentarnim prizorima u ovoj knjizi i jeste najbolje konstatirati, kako je Zejčir Hasić visoko-etičan pisac koji ima na umu odgovornost za budućnost svijeta oličenu u odgoju i životima naše djece. Osim toga, Zejčir Hasić je svjesno i djelatno na toj poziciji kao čovjek koji zna onaj stav Žan Pol Sartra o apsurdnom čovjeku koji se formira u revoltu, jer su iskustva ekvivalentna, a poslije isкупljenja nema. To je sramota prešutjeti, makar nam bilo i nelagodno pred nečovječnošću čovjeka.

Hasić lucidno poantira svoje prozne sekvence i cjeline, što se u psihološko-receptivnom nivou čitanja i svijesti čitatelja postvaruje kao intelektualni usklik i dodatno obasjanje ispričanog. Taj nivo kao prirodno izrastao iz teksta ima izvanredan vaspitno-odgojni, humanistički i antropološki efekat koji oblikuje psihi i konstituciju mladog čovjeka. Njegov dječak – pripovjedač /uvjetno, autorski dijelovi teksta su doneseni italicom, tj. istaknuti su, izdvojeni/ se budi i gleda u polumraku sobe tikve povezane kanapom odložene na ormar, a koje su mu poslužile da nauči plivati. On izvrsno zapaža i stvari dovodi u međusobnu vezu i svoj spoznanji nivo. On zna da njegova majka, uvijek, po koracima na stubištu prepozna oca i otvara mu vrata stana. Dječak zapaža kako majka teški kanister s vodom često prebacuje iz ruke u ruku. Njegov babo nikada ne priča o događajima na ratištu, ratište ostavlja pred pragom ulaznih vrata. Gledajući sjajni mjesec dječak ponekad vidi nasmiješeno babino lice. Zavolio sam čitanje knjiga – kaže Dječak pripovjedač i obrazlaže kako dan u čitanju prođe kao između dva treptaja oka. Dječak ostaje bez roditelja, ali ne mijenja recepciju i distancu prema svijetu, kao ni bilo što od onoga što je naučio u obiteljskom životu, što se posebno lijepo vidi u drugom dijelu romana koji se odnosi na život u drugoj obitelji. Nakon učenja Fatihе pored majčinog mezara, prelažeći šakama preko lica, obrisa sam suze – kaže dječak jednostavno i zrelo. On u šarama kamena vidi obris babinog lica. Čupo je njegov pas u čijem ponašanju primjećuje i prepoznaje događaje iz okruženja.

\*\*\*

Knjige Zejčira Hasića čitamo u trenu, a doživljavamo kao ono što u svome životu nismo uspjeli zapaziti, mada smo tome kao suvremenici prisustvovali. Djelo Zejčira Hasića u bh. književnosti, pouzdano, ima veće od doista značajnog mjesta, što je upravo potvrđeno regionalnom književnom nagradom za najbolji roman za djecu na prostoru Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske i Srbije – MALI PRINC.



## Kako pjevati, a ne patiti?

(Zbirka pjesama „Al' za ovdje biti nisi“, Marinko Banović-Bane (1969) Dokanj-Tuzla; Nakladnik „PrintCom“, Tuzla, 2008. godina)

Pjesme Marinka BANOVIĆA-Baneta (1969.) Dokanj-Tuzla, u zbirci „Al' za ovdje biti nisi“, bez dvojbe, čitatelja vraćaju u djetinjstvo, upozoravaju, savjetuju i pozornost skreću na minula vremena. To do izražaja najboje dolazi u pjesmi „Domoljublje“, u kojoj pjesnik poručuje: //Ja nisam o domoljublju// kazivao// ja sam ga dokazivao// Dok smo mi o slobodi// pričali// svoje su kolo igrali//.

Stihovi u ovoj zbirci, za nekoga mogu djelovati naino, ali se prije može reći da odišu nevinošću. Kako ih je većina posvećena i namijenjena djeci, nameće se pitanje što to od djece nevinosti znamo. Tko to više od njih zasluži je toplu riječ, duhovitu pjesmu i zgodnu rimu? A, sve to u ovoj knjizi imamo. Na originalan način ovdje je život u stihove pretočen, a on - život, svakoga od nas, svojevrsna je kvadratura kruga, kako glasi naslov jedne od pjesama. Može netko reći da Banetove pjesme i nisu neka poezija, jer pjesnik progovara i pjeva nam na način kako mnogi od nas misle, kako doživljavamo i proživljavamo razne pojave. Na našu žalost nismo poete pa naša sjećanja, uspomene, ljubavi i patnje ne umijemo pretvoriti u stih.

Bane na poseban, emotivan, topao i dopadljiv način pjeva o djeđu i unuku: //Krenuo je stari čiča// sa štapom u ruci// i poveo unuka// gore gdje su vuci...// Udarila oluja// munja nebo miješa// ispod starog hrasta// vuk s vučicom drijema//

Dade djeđu štap unuku// da otjera vuka// no lija se mudra// do djeđu privu-  
kla.// Naljuti se lisica// hoće ugrist djeđu// al' ne vide unuka// kako u nju gleda.// Ne plaši se djeđe// nisam više mali// pa djeđom štapom// lisicu opali.//

Pjesma pod naslovom „**Mati**“, također, zasluži posebnu pozornost. Poeta veli: //Moja mati budi zoru// da zamijesi kruha djeći// šestero su k'o pilići,// a sedmo je u kolijevci.// Kruha nikad ne bi dosta,// ali gladni bili nismo.// Uspomena lijepa osta,// na bezbrižno moj' djetinjstvo.//

Stihobirka „Al' za ovdje biti nisi“ svojim kvalitetom nadilazi naše svakodnevno sivilo prosječnosti, mada pjesnik Bane i dalje mora brusiti svoj poetsko-spisateljski stil i jezik.

**Alen MATOŠEVIĆ**, profesor hrvatskog i latinskog jezika u Općoj gimnaziji Katoličkog školskog centra „Sveti Franjo“ Tuzla o ovoj zbirci je, u svojstvu recenzenta, osim ostaloga, napisao: „Zbirku Marinka BANOVIĆA Baneta, „Al' za ovdje biti nisi“ tvore najviše dječje pjesme (*Higijena, Nepoznato ime, Tabla...*) i domljubne (*Domovina, Zavičaj, Bosanac...*) među koje se dobro uklapa i pokoji pjesaž (*Zov prirode*), idila i pastoralna (*Čobani*). One zajedno postavljene tvore jednu jedinstvenu cjelinu, posebno za određeno podneblje i jedno vrijeme, a naravno, opet, svestremenski. Domljubne mu, pak, pjesme imaju i ratne i mirnodopske motive, ali su uvijek pacifističke, čovjekoljubne i istinite. Formalno, što je za „veliku i malu djecu“ najprilagodljivije, ove pjesme odišu dobrom tradicijom usmenoknjiževne lirike“.

Profesor Matošević na kraju preporučuje kako bi ova zbirka, unatoč malobrojnim propustima, trebala imati svoje mjesto na policama knjižnica, naših škola i domova. Tim prije što je Banetovo pjevanje, tvrdi Matošević, eliptično, lišeno učene elokvencije i dosadne eliptičnosti.

Čitajući pjesme iz ove zbirke, pitao sam se, kako pjevati, a ne patiti? Kako biti sretan, veseo, mudar..., a sve to kroz stihove iskazati. A, poeta Bane je u tome uspio. Pjesme su rezultat njegovih nadahnuća, viđenja i doživljavanja, a čini mi se i hoću da vjerujem u to, i sjećanja na plemenito i nevino djetinjstvo, po kojemu se uhvatila patina godina i nataložilo iskustvo života kroz koje stihovima i nacionalno-politički Bane progovara.

**N. J. IVANOVIĆ**

Koncert nagrađenih učenika Osnovne muzičke škole iz Tuzle

## U znaku romantizma i impresionizma

Pred ispunjenom salom tuzlanskog pozorišta nastupilo ukupno 29 učenika s odsjeka za violinu, violončelo i glasovir

U Sarajevu je od 21. do 24. travnja ove godine održano I. Internacionalno i XI Federalno natjecanje učenika i studenata glazbe s prostora BiH i susjednih zemalja. Svoje mjesto je od 405 prijavljenih sudionika zauzela i Osnovna muzička škola u Tuzli, osvojivši ukupno 35 nagrada (jedna specijalna, pet prvih, dvadeset drugih, tri treće i šest pohvala) kategoriziranim po odsjecima za violinu, violončelo, glasovir i harmoniku. Prema riječima školskog direktora Šahbaza Jusufovića, uspjesi su očekivani jer je ansambl prošle godine domu donio 43 nagrade.

- S obzirom da je naša škola nastupila s 35 izvođača i odnijela isto toliko nagrada, te na taj način osvojila možda i najveći broj bodova, govori nam ustvari koliko zapravo ulaganje u individualnu i grupnu komunikaciju između naše djece i nastavnog osoblja iz godine u godinu odjekuje zapaženim rezultatima, prokomentirao je Jusufović.



Direktor uručuje diplome nagrađenim učenicima i nastavnicima

Povodom Dana škole učenicima uručene diplome

Ove godine, točnije 15. svibnja, Osnovna muzička škola slavi pedeset i devet godina svoga postojanja i rada. Stoga je na inicijativu školskog rukovodstva u petak, 16. svibnja na Velikoj sceni Narodnog pozorišta u Tuzli održan koncert 29 nagrađenih učenika sa sarajevskog natjecanja.

Prije samog koncerta, direktor je uručio sudionicima i njihovim nastavnicima diplome, te najavio specijalnu gošću Danijelu Mešanović, studenticu 2. godine Fakulteta umjetnosti, odsjeka za harmoniku u Kragujevcu, podrijetlom iz Tuzle.

**Diplome su uručene sljedećim učenicima: Emini Jusić, Aniti Mrkić, Bakiru Memišević, Lejli Hodžić, Ildi Ismaili, Eldinu Mujkanović, Amili Rančić, Eni Smajić, Džejlani Šestan, Mirni Gutić, Lamiji Begić, Meliki Imamović, Selmi Škripić, Berini Klis, Maidi Hadžimahović, Meliki Demirović, Merimi Karić, Fatimi Veladžić, Uni Bajrić, Aniti Zukić, Eni Ibralić, Osmanu Salkić, Zerini Silahić, Sarah Skopljak, Almi Demirović, Mariu Šaran, Asji Čolaković, Jasmini Šehanović i Nadiri Ajanović (za osvoje-nu specijalnu nagradu 100 bodova).**

Prema odabiru kompozicija iz glazbenih epoha romantizma i impresionizma, mališani s odsjeka za glasovir, violinu i violončelo izveli su po jednu sonatinu. Harmonika nije bila u opciji, ali kako saznajemo od direktora, sljedeće godine nastup će biti isključivo posvećen ovom instrumentu. Prvonagrađeni Nadira Ajanović i Alma Demirović na glasoviru (u klasi prof. Slađane Dedić) predstavili su se Chopinovom „Mazurkom“ i komadom Kabalevskog „Lake varijacije“, Jasmina Šehanović na violini (klasa prof. Ivane Arnold) Zajcovicim G moll-om, Mario Šaran Chopinovim „Valcerom u h-moll-u“, a zaslužene aplauze dobili su Sarah Skopljak i Asja Čolaković.

Nakon dvadesete točke, s V. Semjonovim kompozicijama „Donska rapsodija“ i „Kalina Krasnaja“ se predstavila i Mešanovića, nakon koje su ostali sudionici zaokružili nastup najjačim glazbenim djelima Bacha i Čajkovskog. Naredni koncert Osnovne muzičke škole je onaj Veliki, godišnji, koji bi se trebao održati koncem ove školske godine.

Foto i tekst: Ivana Tadić

U Bosanskom kulturnom centru Tuzla

## Manifestacija Tuzlansko proljeće

Kulturno ekološka manifestacija „**Tuzlansko proljeće**“ koja se ove godine obilježava pod motom „Zaštitimo našu djecu, zaštitimo našu budućnost“ otvorena je u Bosanskom kulturnom centru Tuzla.

U okviru dvodnevnice manifestacije osim upriličenog „**Sajma cvijeća, hortikulture i ekologije**“ mladi umjetnici, učenici osnovnih i srednjih škola s područja Tuzlanskog kantona predstavili su se glazbom, plesom, folklorom i glumom, zatim je bio upriličen okrugli sto na temu „Osveta prirode“, te dodjela priznanja sudionicima tradicionalne manifestacije „**Tuzlansko proljeće**.“

Prema riječima predsjednika „**Eko-zeleni**“ Tuzla Ratka Banovića u okviru ove manifestacije upriličena je ekološka akcija pod nazivom „**Ekološka obnova zelenih površina**“, gdje su zasadili 2500 sadnica bora i jele na području Slane banje, Kliničkog centra, jezera Šićki Brod, OŠ „Pasci“.

Organizator manifestacije je Ekološki pokret-pokret zelenih „Eko zeleni“ Tuzla.

A. D. S.

U Gornjoj Tuzli

## Prva smotra folklornog stvaralaštva

Kulturno umjetničko društvo Gornja Tuzla u suradnji s predstavnicima nevladinih organizacija, vladinih institucija i privrednika s ovog područja u prepunoj sali JU Dom mladih Tuzla organizaciona jedinica Društveni dom Gornja Tuzla organizirali su I. smotru folklornog stvaralaštva „Gornja Tuzla 2008“.

„Na I. smotri folklornog stvaralaštva „Gornja Tuzla 2008“ sudjelovalo je 15 folklornih ansambala kulturno-umjetničkih društava s područja Tuzlanskog kantona, Velike Kladuše, Donjeg Vakufa, Sarajeva, Jajca uz pratnju narodnih orkestara. Nakon defilea kroz Gornju Tuzlu prezentirali su prelijepe narodne igre i plesove naroda s područja BiH“, rekao nam je koreograf folklorne sekcije Emir Bašić.

Smotrom folklornog stvaralaštva, kako su saopćili organizatori žele stvoriti jaku mrežu kulturno-umjetničkih društava u cilju jačanja svijesti o važnosti i njegovanju bosanskohercegovačke tradicije i kulture.

A. D. S.



Detalji s I. smotre folkloru u Gornjoj Tuzli

## Petar Pan najbolji u Konjicu

Predstava „Petar Pan“ u produkciji Udruženja „Mladi Tuzle“ i Pozorišta mladih Tuzla u dramatičariji i režiji Adnana Mujkića, u izvođenju članova ovog Udruženja, mladih ljudi, glumaca, glazbenika, plesača... proglašena je za „Najbolju predstavu za 2007/2008. godinu“ na Festivalu stvaralaštva u Konjicu.



Detalji iz predstave „Petar Pan“

U konkurenciji 35 predstava iz 22 grada BiH i ukupno 600 sudionika Festivala, „Petar Pan“ je osvojio i još nekoliko nagrada: i nagrada Sari Matar, najbolja mlada glumica Festivala; i nagrada i diploma Mirni Sinanović, suradnici za koreografije za najbolju koreografiju; i nagrada i diploma Admiru Muharemagiću, suradniku za koreografije za najbolju koreografiju; i I. nagrada, I. diploma za izvedbu songova u predstavi; Adnan Mujkić I. nagrada za režijsko rješenje masovnih scena s gusarima, saopćio je u Udruženju „Mladi Tuzle“.

Uspjehom u Konjicu ostvaren je preduvjet za odlazak na Međunarodni festival „Majske igre“ Bečej - Srbija na kojem će predstaviti BiH.

A. D. S.

Na sceni Narodnog pozorišta Tuzla

## Hamzine ujdurme pred tuzlanskom publikom

Dječja predstava turskog pisca Ali Beja „**Hamzine ujdurme**“, u režiji tuzlanskog glumca Nenada Tomića, a u izvedbi ansambla Dječjeg pozorišta „Pinokio“ premijerno je izvedena na sceni Narodnog pozorišta Tuzla.

U ovoj predstavi koju je tuzlanska publika nagradila aplauzima glumi devet mladih glumaca, a glavna uloga povjerena je Maji Mešković. U predstavi igraju i Amer Jahić, Ivana Vujec, Jasna Dedić, Anita Josipović, Maja Djedić, Ervin Bajrić, Amar Hadžibegović, Adna Čosić, te plesna grupa Valentino.

Glumac Nenad Tomić, režirao je predstavu „Hamzine ujdurme“ koja je već bila izvedena u Narodnom pozorištu u vremenskim razmacima od 20 godina. Strogi očevi, ljubav, vragolan Hamza, kratki su opisi nekih scena ove komedije.

Osnivač i producent Dječjeg pozorišta „**Pinokio**“ je Dino Omazić koji je i producent i scenograf i ove predstave. Pozorište „Pinokio“ je osnovano 1996. godine, radi već 11 godina, iza sebe ima 16 premijera i festivala i 140-ero djece je prošlo kroz ovo pozorište.

A. D. S.



# Hrvatski književnik Milan Rakovac nam otvara oči

“Mislim da čak i nekritičkim prihvaćanjem EU i NATO-a pokazujemo da smo zapadnjaci. Nažalost, još se nije rodila ideja koja bi mogla parirati tom zapadnjačkom liberalnom kapitalističkom svjetonazoru. Socijalizam jedino je zbiljsko rješenje. Ideja socijalizma da, ali je realizacija socijalizma potirala ideju socijalizma. Barem do sada. Znači, kontrolirati, stimulirati i uskladiti razvitak, gospodarski i društveni, jedini je izlaz”, naglasio je u razgovoru za “Vijenac”, Milan RAKOVAC, hrvatski književnik

U novinama Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost “VIJENAC”, broj 370 od 8. svibnja 2008. godine, hrvatski književnik Milan RAKOVAC je na 46 pitanja Andrije TUNJIĆA, ponudio nesvakidašnje i vrlo intrigantne odgovore od kojih naglašavamo i izdvajamo samo neke. U naslovu teksta apostrofirana je misao “Prerano je uspoređivati Tita i Tuđmana”, a u podnaslovu realno-porazna misao “U liberalkapitalističkom žrvnju mali narodi su žrtva”.

Jedno od pitanja je glasilo: **Jako ste senzibilizirani na regionalizam zbog kojeg ste, ako se ne varam, svojedobno polemizirali s Peterom Handkeom?**

Rakovac je odgovorio: “To je bilo doba sedamdesetih, kada smo uz Čakavski sabor ustrajavali na regionalizmu, zavičajnosti, nacionalnosti, kontinentalnosti. Pokrenuli smo, talijanski časopis »La batana«, susret pisaca na granici, u Kopru Međunarodni susret pisaca... Na tim susretima došlo je do europskih prijedloga, od kojih je jedan bio Miteuropea kao kontekst. Ali ne samo kulturni, iskustveni i povijesni nego mogući politički, teritorijalno međudržavni, međunacionalni projekt s tezom da je Austro-Ugarska sa svojih, ako se ne varam, četrnaest jezika i zastava bila anticipacija EU, da je ona projekt. Handke, koji je tada paradiroao kao cijenjeni i hvaleljeni svjetski pisac, što je i bio, zasmetala je naša ideja. Izvrgao je ruglu nas zastupnike Miteurope pišući da je to fikcija, propast, sentimentalizam, što sam ja odbacio.

Handke je i danas jedan od rijetkih koji zastupa fantazmagorije poput onih koje su se na Drini pokazale u krvavoj grotesknosti. Tim povodom napisao sam mu: Poštujem što si došao na Drinu i preko Drine pogledao Bosnu, ali zašto nisi otišao u Bosnu i preko Drine pogledao Srbiju. Vidio bi kako u Andrićevu Višegradu, ili Foči, žrtve velikoga srpskog sna o srbizaciji Jugoslavije vade motore iz fića i veš-mašina i prave minicentrale da bi preživjeli...!”

U nastavku razgovora uslijedila su pitanja i odgovori: **Kada će doći do pomirbe potomaka protivnika u Drugom svjetskom ratu?**

– Bojim se da do povijesnoga pomirenja koje je zamišljao Tuđman neće doći. Jedan oficir JNA koji je prešao u HV rekao je: Vukovar je pomirio sinove ustaša i partizana, međutim...

**Ustaško prokletstvo i partizanska pobjeda dva pola iste priče.**

Pomirenje se nije dogodilo?

– Još ćemo biti na polarizacijskim pozicijama, što i nije najgore što nam se moglo dogoditi. Jer su i ustaško prokletstvo i partizanska pobjeda dva pola iste priče. Koliko se god upirali uravnotežiti Jasenovac

i Bleiburg, ostaju blajburške žrtve i njihovi potomci u svojoj boli i bijesu, a isto tako ostaju jasenovačke žrtve i pobjednici u svojoj boli i pobjedničkoj strasti. Pomirenje će, ipak, donijeti vrijeme i znanost. Samo skupno sažete dvije hrvatske istine i onaj svijet na sva stratišta mogu donijeti istinsku katarzu.

**Zašto u Hrvatskoj mnogi Tita još drže zaslužnijim političarem od Tuđmana?**

– Znači, vaše kontinentalne probleme ostavljam vama kontinentalcima, a ja si zadržavam ekskluzivno pravo da se bavim hrvatskim marginalnim problemima, jasno teritorijalno rubnim. Tito je, što se tiče hrvatskih rubnih problema, apsolutni div. Da nije bilo njegove upornosti i njegovih istarskih i dalmatinskih brigada, Istra nikad ne bi bila Hrvatska.

Istra je uveliko već bila dekratizirana fašističkim, genocidnim zakonima. Ja sam, molim lijepo, 1939. nakon sporazuma Stojadinović–Ciano kršten kao Emilio Luciano Racozi. Dakle, s te strane ja nemam više što govoriti o Titu. Tito je 1974. dao napisati Ustav SFRJ, bez kojega Franjo Tuđman ne bi mogao proglasiti Hrvatsku državom. Mogao bi, ali ne bi bila priznata ni kao Kosovo, a kamoli da bi bila suverena. Uspoređivati Tita i Tuđmana ne pada mi napamet, mislim da su stvarni uzročno-posljedično povezane i suprotstavljati te povijesne ličnosti danas je jako, jako rano.

**Jeste li protiv EU-a i NATO-a?**

– Ne. Mislim da čak i nekritičkim prihvaćanjem EU i NATO-a pokazujemo da smo zapadnjaci. Nažalost, još se nije rodila ideja koja bi mogla parirati tom zapadnjačkom liberalnom kapitalističkom svjetonazoru.

**A što je sa socijalizmom?**

– Socijalizam jedino je zbiljsko rješenje. Ideja socijalizma da, ali je realizacija socijalizma potirala ideju socijalizma. Barem do sada. Znači, kontrolirati, stimulirati i uskladiti razvitak, gospodarski i društveni, jedini je izlaz.

**Je li vas strah totalitarnoga liberalizma koji u ime navodnih ljudskih i osobnih sloboda manipulira današnjim svijetom?**

– Itekako me strah! Riječ je o postmoderni, što je bezazleno politički korektna doskočica koja se iz umjetnosti proširila na društvenost, na politiku, na svjetonazor. Danas smo svi postmoderni. Postmoderni, koja je zapravo mrtva u trenutku nastanka, imala je smisla u rušenju Berlinskog zida, ali to tobože postideološko društvo jedna je od najvećih zabluda i floskula liberalizma. To isprazno blebetanje koje literatura i umjetnost, pa čak ni filozofija, ne uočavaju golem je problem.

Sparivanje krušaka i jabuka, Hegela i Marxa i Heideggera i Lacana i Derridaa, nažalost, dominira i

politikom, kojoj su puna usta lažne slobode. Postmoderna je rodila groteskne oblike nekih postfašizama, koji se osobito očituju u raznim vrstama populizma... Ako jedan časnik UNPROFOR-a kaže za narode koje bi imao štiti da su *kapilani* i *podli kapilani*, a njega citira ta strašna Carla, onda to jako zabrinjava. Možda je i Haag još jedna groteskna paradigma postmoderne, jer ako svatko može sve, onda valjda i sud može sve, pa tako i postati politički tribunal, a ne *lex et justitia*; tako unaprijed odrediš krivce, jasno, u svim stranama u sukobu... Dopušteno je sve.

**Nema kriterija?**

– Postmoderna je antikriterijska tvorba sama po sebi, sve je dopušteno. Budi komunist, budi fašist, budi hedonist, troši kokain... Budi *tutto-fa-brodo*, rekli bi Talijani, iliti sve je dobro za juhu. Uostalom, u doba fašizma postojalo je nešto slično, *qualunquizam*, iliti *štogodizam*, a sve skupa to je naprosto eskapizam.

**Je li to priprema za nove revolucije?**

– Autori tog liberalizma nemaju u primisli nikakvu revoluciju, ali će je izazvati. Živimo u vremenu koje je neka vrsta utodestruktivnoga, bjelačkog, kršćanskog svjetonazora, koji jednako pogađa auto-kršćanske katolike kao i liberalne protestante ili etatokratske pravoslavce. Umjesto zdrava razuma, uz liberalizam, za sada u savezništvu s njime, kao da se uspostavlja bjelačkokršćanski fundamentalizam, užas!

**Povijesna koalicija socijalizma i kršćanstva?**

Ne treba li tu razlikovati nordijski i anglosaksonski protestantizam?

– Pitao sam Antu Ciligu, godinu dvije prije smrti:

Vi, kao nepopravljivi socijalist, u što i sebe svrstavam, što mislite o skandinavskom socijalizmu, gdje kralj vlada, a budžet je socijalistički. On mi je na to odgovorio: To je zanemariva kvantiteta. *Quantité négligeable!* Nitko se ne obazire na Skandinaviju, možda sad malo Angela Merkel. Nikako da se ostvari povijesna koalicija socijalizma i kršćanstva kakvu je, recimo, zagovarao Edvard Kocbek, ili Romano Prodi, i zato pao.

**Gdje je izlaz?**

– Ne znam. Bijeli je kršćanski svijet impotentan, inkompetentan. To sam i napisao u romanu *Snovid*. U tom romanu u Europi, koja je liberalna, građanska, srednje klase, bogati se zavlače u gradove u kojima ih čuvaju čopori plaćenika, dok se sve drugo raspada. To je jedna moguća, jeziva vizija.

**Valjda je u EU spas?**

– Srećom za nas ta babilonska Europa ili, kako bi rekao Caciari, gradonačelnik Venecije, ljevičar i filo-

zof, Europa zapada, dekadencije, zalaza, sutona, kadra je valjda pronaći neke mehanizme. No, ne vidim da na takvoj Europi itko radi osim **Angele Merkel**, koja kaže zagovara smanjenje budžeta, vlasnici tvornica neka smanje dobit, a sindikati plaće. Ako tako ne bude, Kina će nas pojesti. Biblijske traume o žutoj opasnosti veoma su očite. Ali iz Indije i Kine neće stići divizije, nego jeftinija i bolja roba.

**Južni Slaveni i Balkan su žuđena podsvijest civilizirane Europe**

**Zašto Europa bivši prostor Jugoslavije drži opasnim?**

– U Hrvata i južnih Slavena povijesni je naboj uvijek dramatičan, patetičan i, kako je netko rekao; Južni Slaveni i Balkan zapravo su žuđena podsvijest civilizirane, liberalne, demokratske Europe koja žudi biti nešto drugo. Pacificirajući nas, nudeći nam šansu da se uključimo, ona nas provocira da se suprotstavljamo. Mi smo barbarska inačica Europe koja žudi biti nešto drugo. Možda stvarnija, životnija, strastvenija? I možda Europa-kao-domovina ostvarivija na ovom krvavom Balkanu nego negdje drugdje. Nova Europa će nastati između Alpa i Jadrana, jer samo tu se preplećemo Germani, Romani i Slaveni, ili neće nastati nigdje.

**Koliko su mediji krivi za sadašnju totalitarno-liberalnu viziju društva?**

– Kako je industrija uz pomoć bankarstva posljednja dva stoljeća vladala svijetom, tako danas bankari vladaju uz pomoć trgovine i medija. Sprega bankara, trgovaca i medija prevladava. Kad to vidimo, jasno je zašto je Isus iz Božjega hrama istjerao lihva-re, trgovce i bankare. Ti su otišli tako daleko da je riječ o trenutku kada će MMF ili Hypo Alpe Adria banka Sanaderu ili Milanoviću javno preko novina i HRT-a reći: Kuš! To jest, *Kusch und Platz*, kako glasi zapovijed ukroćenim cirkuskim životinjama. A dobra komanda dobro zvuči samo na njemačkom, zar ne?

**Može li se itko tome oduprijeti?**

– Možda je Crkva taj potencijal, ali i ona se mora odreći vlastite moći kako bi postala društveni mehanizam kontrole.

**Koja je sudbina identiteta i nacije? Koliko će se moći ostvariti u EU?**

– U svojem životu ja si umišljam da sam stablo, da sam maslina. To ne znači vječnost, nego da jesam, ničanski ako hoćete. Iz sebe stabla dopuštam si reći nešto što uvijek nije razumno, razborito ni konstruktivno. Danas Europa građanina, kako je zapisano u Povelji iz Nice, nije realna i zato je ta povelja odbačena. Danas je Europa manje nego federacija, gdje se doduše slobodno putuje i trguje, a sve drugo je kaotična tvorba indirektnog ugovora o nekakvom hipotetičnom zajedništvu. Europska budućnost kolosalni je Duty Free u kojem imamo sve proizvode velikih industrija, ali i pedeset jezika u jednakom tretmanu. Ali tu je i Europa birokracije.

Priredio: N. J. IVANOVIĆ

## Tri ovčice, svinjske polovice i besplatni grah

Jedan okretni bosanski poduzetnik svojevremeno je rekao da je Stvoritelj svijeta Bosni podario svega u izobilju; – ruda, vode, sunca, šuma, planina, ali da je Bosancima dodijelio i “visok koeficijent kilavosti”, pa malo od tog Božjeg dara uspijevaju iskoristiti.

Očito, očividno i očigledno bili smo i ostali glupi Bosanci. Inače, pametni Bosanac glupog Bosanca zove mobitelom iz Njemačke.

\*\*\*

U rubrici jednih hrvatskih novina – “Glas naroda”, pisalo je: “U prapočecima sindikat su predstavljale tri ovčice, u socijalizmu svinjske polovice, a danas besplatni grah.” Autor poruke je izvjesni, medijski manje poznati, Branko NIKOLIĆ, iz Zagreba.

Nisam siguran jesu li ove sindikalne promjene rezultat tekuće i aktualne – prvobitne akumulacije kapitala, političkog višestranačja, ekonomske tranzicije, globalizacije ili svega toga zajedno. Što god da je, nije dobro i lošije je nego što nam je bilo. Bolnije od svega toga je što će nam biti još gore.

\*\*\*

Kao rezultat slabe komunikacije među agencijama koje se bave provođenjem zakona, decentraliziranosti države i političkog utjecaja na rad policije, Bosna i Hercegovina je ranjiva i može biti iskorištena kao zemlja iz koje bi teroristi mogli pokretati napade na europske zemlje, upozorio je neimenovani visoki dužnosnik međunarodne zajednice.

Vjerujem da bogate zapadno-europske države imaju dovoljno snaga, moći i umijeća da se od tih napada obrane ili ih spriječe. Ostaje pitanje bez odgovora; što je s eventualnim napadima na ciljeve u Bosni i Hercegovini i susjednim nam državama.

\*\*\*

Republika Srpska prestigla Federaciju, glasi jedan od novinskih naslova.

Nešto dumam i zaključujem kako to i nije neki uspjeh. Prije bi se reklo da je to tješjenje u poređenju s porajacima.

\*\*\*

Tajnik i glasnogovornik SNSD-a – Saveza neovisnih socijaldemokrata Republike Srpske, Rajko VASIĆ je u banjalučkim novinama Fokus objavio kolumnu pod naslovom “Ode Srbija”. Moram priznati da dobro piše Rajo Vasa, Vaso Raja, odnosno Rajko Vasić. Za novinarstvo u RS-u i BiH produktivnije bi bilo da se bavi ovim, svojim zanatom, nego što poslušno-stranački-SNSD-ovski istupa u javnosti.

Aaa, što je bolje, produktivnije i isplatinije za njega osobno, to je jasno; jer samo su se rijetki genijalci obogatili pisanjem.

\*\*\*

Iznenadujuća odluka talijanskog “Fijata” da u kragujevačku “Zastavu” uloži 700 milijuna eura, umjesto prvobitno planiranih 300 milijuna, donesena je zahvaljujući potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske Unije i Srbije.

Logičnim se nameće zaključak kako su politika i biznisi, koliko god bili privatni, vezani gotovo pupčanom vrpcom. U ovom fijatovsko – srbijansko – kragujevačkom slučaju Europska unija plaća Srbiji dio odštete za oteto Kosovo.

\*\*\*

Iz pouzdanih i strogo povjerljivih izvora sam saznao kako je gospon Juraj NOVOSEL, nedavno u stanu zaturio mobitel, a zaboravio je svoj broj, pa je zamolio jednu susjedu od povjerenja, da ga nazove na GSM i po zvuku otkrije gdje se nalazi taj čudnovati strojček.

P.S. Moj povjerljivi izvor u ovom slučaju je gospodin Zvonko BOSANKIĆ, generalni tajnik Društva “Hrvatski dom” Tuzla. Molim VAS nemojte to nikome kazati, jerrrrrr...povjerenje je povjerenje. Strašno teško se stječe, a tako lako i brzo gubi!

\*\*\*

Slikar Vinko LAMEŠIĆ je jednoj svojoj slici, postavljenoj na izložbi u šalter dvorani NLB-Tuzlanske banke, dao naziv “Tuzla s mrtvom prirodom”.

Ovo ulje na platnu zaista je vrlo kvalitetno urađeno, ali nam nije ništa novoga otkrilo, jer je stari dio tuzlanske čaršije odavno mrtav. Na svu sreću načelnik nam Jasmin IMAMOVIĆ obnavlja dio porušenog, ali je nemoguće oživjeti sve ono što je slana voda progutala.

\*\*\*

Gospodin Ćazim SARAJLIĆ, direktor Međunarodne galerije portreta Tuzla i vrsni slikar odlikovan je, nedavno, francuskim viteštvom za kulturu i umjetnost.

Tim povodom Nedim HRUSTAMBEGOVIĆ, umirovljeni novinar Radio Tuzle je rekao kako bi vitezu Sarajliću konja i štit trebao kupiti načelnik Općine Tuzla Jasmin IMAMOVIĆ. Novinar “Oslobođenja” Vehid JAHIĆ, inače samoproglašeni gospodin po genetici i institucija koja hoda, je Ćazetu dodao i titulu “Vitez od Gradovrha”. Glede Jahićeva dodjeljivanja titule njega bi trebali počastiti tuzlanski franjevci, a među prvima fra Zdravko ANDIĆ, gvardijan Franjevačkog samostana Tuzla.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ





# Virusi TURBO FOLKA

Večernji izlazak je uspio ako se dogodila neka tuča, ako se nazočilo prebijanju nekog čovjeka, kako bi se o tome sutradan pričalo kao što normalan svijet priča o kulturnom događaju. Nasilje je postalo žargon na kome se sporazumijevaju mlade generacije. Predanost ovom kultu je komunikacijska dominanta. Živjeti život danas, biti u trendu, ne biti otpadnik od raje, sve to znači prihvaćanje nametnutog jezika subkulturnih simbola. Toj agresiji trenda mogu se oduprijeti samo rijetki, oni koji nose duboku vjeru u Boga, i koji tim darom mogu razlučiti dobro od zla

Piše: **Fatmir Alispahić**

R.H. (16) je u siječnju sudjelovao u spaljivanju i ubojstvu starice Ljubice Spasojević-Đokić u Sarajevu, da bi nakon nedavnog puštanja na slobodu pod pojačanim nadzorom, 13. svibnja počinio novo krivično djelo, napao ženu u naselju Alipašino polje i strgnuo joj s vrata zlatnu ogrlicu. Tragedija spaljenja starice nije izazvala velike prosvjede kao ubojstvo mladića Denisa Mrnjavca, i možda je to razlog što su Denisove ubojice još uvijek u zatvoru. Ubojice Ljubice Spasojević, vidjeli smo, nastavljaju krvavi pohod. I tko zna koliko još svakovrsnih ubojica i siledžija krstari našim gradovima i traži nekoga od nas i naših bližnjih?

## Obojani i izbušeni

Ulicom hodaju momci čije su kose obojane u sve moguće boje, ili su pak izbijani, s naušnicama u ušima, u nosu, s tetovažama koje simboliziraju odanost kultu nasilništva, koje prikazuju noževe, očajake, lance... Kićenje ikonografijom podzemlja je fanatizam koji inspiraciju traži u zlu. Ne radi se, dakle, o iznimci, već o pravilu, jer je imidž nasilništva postao dominantno obilježje većine mladih ljudi. Svatko od nas se, metodom slučajnog uzorka, na ulici, može uvjeriti da barem polovica mladića koje susretnemo nose neki od znakova razvratne estetike zla. Nasilje je postalo žargon na kome se sporazumijevaju mlade generacije. Predanost ovom kultu je komunikacijska dominanta. Živjeti život danas, biti u trendu, ne biti otpadnik od raje, sve to znači prihvaćanje nametnutog jezika subkulturnih simbola. Toj agresiji trenda mogu se oduprijeti samo rijetki, oni koji nose duboku vjeru u Boga, i koji tim darom mogu razlučiti dobro od zla. To su ona djeca što uče i što su najčešće žrtve nasilja, a nasilju može biti izložen svako, na svakom mjestu, u svatko doba dana. Zapravo, ikonografija zla, kao u predhistorijsko vrijeme, kao u životinjskom carstvu, čini obrambeni sistem, jer ako izgledate dovoljno obojani i izbušeni, manje su šanse da na vas nasrnu ti obojani i izbušeni manijaci, koji su ovdje proizvedeni tuđom, a ne našom voljom. Otud se mnogi mladići kostonimaju u trendu nasilja, kako ne bi odudarali od domaninantnog stila, i kako ne bi svojom pristojnošću izazvali horde koje u besposlici, u predanosti kultu nasilja, vrebaju žrtve na kojima će iskazati svoju posvećenost zlu.

Teško je naći u povijesti, i u iskustvu, ma koji psihosocijalni prostor u Europi, poput našeg, koji je tako brzo promijenio svoje karakteristike. Do unazad

tri-četiri godine ovdje je živjelo jedno pristojno i sabrano društvo koje je umjelo da se nosi i s traumom žrtve. Ili se to samo takvim činilo? Možda je naslijeđe reda i tradicije u bosanskom društvu određivalo toleranciju i pristojnost. Možda se taj red polomio pod pritiscima tzv. reformi. Mora postojati uzrok ovog naglog transformaciji socijalne kulture, koja se čini tako vidljivom da bi se olovkom mogla opipati. Napose, uporedimo stupce crnih hronika od prije tri-četiri godine, a u njima oblike ispoljavanja nasilja, uporedimo imidž mlade generacije, pa ćemo osjetiti kakvom je strahovitom progresijom bosansko društvo povučeno u ambis unutarnjeg haosa i anarhije.

## Tortura besmisla

Naši su gradovi subotom navečer, kako kažu ljekari u Hitnoj pomoći — klanice. Tada se priređuju masovne tuče, u kojima je sve dozvoljeno. Tada se navečer izlazi s ciljem da se potuče, da se neko prebije, ili pak, da se prisustvuje prebijanju nekog čovjeka, kako bi se o tome sutradan pričalo kao što normalan svijet priča o kulturnom događaju. Tada je policija u stanju pripravnosti, iako tek statira i evidentira žrtve. U Tuzli, recimo, duž grada, subotom se nalazi desetak policijskih patrula, koje love pripite vozače. Jedino punom parom radi osoblje Hitne pomoći, kojima valja zbrinuti tolike ranjenike.

Rezultat ovog karnevala nasilja jeste da se veliki broj omladine, koja bježi od nevolja, sklanja u kuće, povlači u sebe, i jedini vid socijalne komunikacije ima po danjem svjetlu, iako ni ono nije garancija bezbjednosti. Svatko od nas je čuo s mnoštvo primjera o tome kako se u „po bijela dana“ dogodilo da netko bude iz čista mira pretučen, opljačkan, verbalno izvrijeđan. Kodeks viteštva je u ovoj pojavi izopćen i proganjan, kao i bilo što, što podsjeća na neki red. Kvalitet se ovdje mjeri količinom brutalnosti i bezobzirnosti.

... Noćas nije cilj tek pronaći žrtvu, tek je udariti ili oboriti na pod, cilj je žrtvu išutirati nogom u glavu, potpeticom joj gnječiti oči, nos, usta, polomiti zube, unakaziti joj lice, a za što je već ustoličena i jezična definicija; to se zove — iscipelariti. Cipelarenje je krešendo svakog premlaćivanja, poput poente u pjesmi. Po kvalitetu cipelarenja se prepoznaje punina prazne duše.

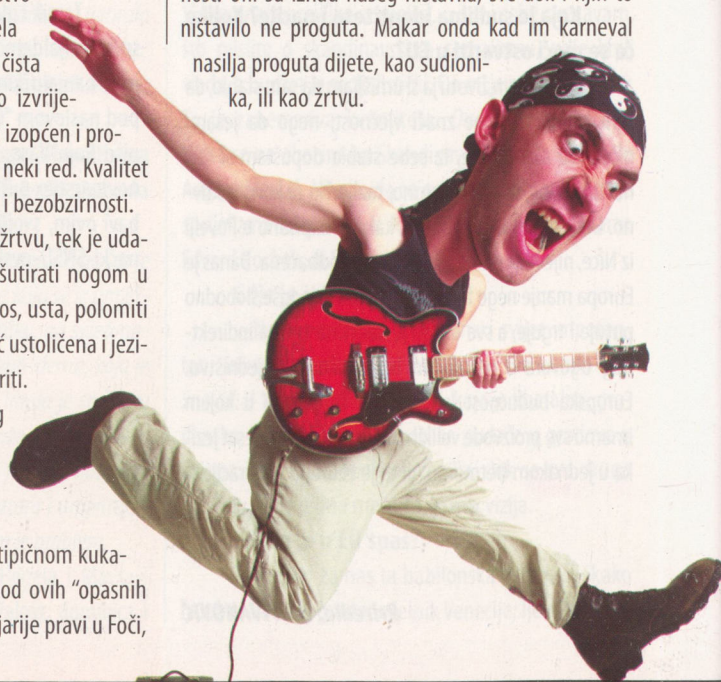
Da ne bude zabune, radi se o tipičnom kuvučluku, muškom jadu, jer se nitko od ovih „opasnih momaka“ ne bi usudio da takve svinjarije pravi u Foči,

Prijedoru ili Trebinju. Oni su „opasni“ tek u čoporu, kad naiđu na slabije. Ne radi se tu o izvornom adrenalinu, za kojim tragaju pravi avanturisti. U protivnom, namjerili bi se na izazov, kojeg preko Romanije ima na pretek.

Karakterologija nasilništva zasniva se na svemu što je suprotno ma kakvom osjećaju reda, pameti, osjećajnosti, morala. Sputana kreativna energija biva transformirana u bjesnilo, kao izraz ogorčenja prema društvenom ambijentu koji nam izuzev droge, alkohola, nasilja, srbijanskog folka, meksikanskih sapunica, glupavih i prodanih političara, općenito — torture besmisla — nije ostavio nikakav drugi smisao.

## Karneval nasilja

Naravno, oko nas su uzvisine smisla. Nepregled ljepote. Bog nam je nadohvat duše. Bosna i njeni izazovi, također. Ali, tko to vidi? Tko to osjeća? Manjina! E, ta manjina je odgovorna za pasivnost prema okrovljenom bosanskom društvu. Čije su ove zapuštene njive? Tko ima odgovornost za njihovo skončavanje? Što rade intelektualci? Institucije? Zar sve ovo što nam se događa treba se razvlačiti po uličnim protestima, predizbornim kampanjama ili novinskim tekstovima, umjesto da bude predmet alarmantnog angažmana najodgovornijih faktora koji čine ovo skapavajuće društvo? Što rade sociolozi, psiholozi, kulturolozi, naspram pojave koja svjedoči autodestrukciju? Znači što rade? Ma eno ih izučavaju „svjetske teme“, jer je za njih isuviše primitivno da svoje znanje primijene na ovu, za svakog istinskog intelektualca, izazovnu stvarnost. Oni su iznad našeg ništavila, sve dok i njih to ništavilo ne proguta. Makar onda kad im karneval nasilja proguta dijete, kao sudionika, ili kao žrtvu.



# „AFERIM“ ŠTO SI HRVAT

Je li moguće bespuće hrvatskog čovjeka u Bosni i Hercegovini umanjiti, katkada se sigurno pitaju mnogi. No, je li moguće tu, ponekad izgubljenost, izbrisati? Od državotvornog naroda srednjovjekovne Bosne do umanjivanja jednog cijelog nacionalnog bića do te mjere da se u našoj domovini bez nas i počesto razgovara, odlučuje, dogovara i radi. Kome je to u interesu i čija je to krivnja da se ovdje u Bosni jedan pošten Hrvat k tomu i katolik osjeća drukčije nego većina? Katolici su, to treba javno kazati oduvijek naseljavali Bosnu, dok se nacije još nisu izdiferencirale, a poslije kao Hrvati se za nju zalagali, preko franjevaštva i književnika sudbonosno je nazivali domovinom. Kako to da se danas prosječan Hrvat kod nas u Tuzli, u Bosni ne snalazi u svojoj „avliji“ kad je to sve tako? Tuzla se nekada kao i njezina okolica zvala župa Soli, dok je od toga danas ostao samo naziv jedne radiopostaje.

## Pravi i lažni nacionalizam

Ne mogu se potužiti nešto naročito da sam imao većih problema zato što sam Hrvat, ali mi se u posljednje vrijeme sve češće događa da u mom rodnom gradu bivam drukčije gledan i svrstavan zbog mog podrijetla. Kao po nekoj simboličnoj logici to mi se počelo dešavati u vremenu kada bih trebao razmišljati o obiteljskom životu, o braku djece itd. Prvi čin te tragedije je započeo kad sam preko jedne svoje susje-

- U Tuzli se potrebno boriti protiv nacionalne raslojenosti  
- Sebičnost i nekultura zavladaše gradom  
- „Trg ljubavi“ eho u ušima ljudi

de upoznao njezinu prijateljicu. Od samog početka smo počeli gajiti simpatije jedno prema drugom, očukati, jednostavno smo se povezali. U to vrijeme smo se često vidali po raznim tuzlanskim mjestima za izlask, dok nisam odlučio pozvati ju da izađemo sami. Tada sam shvatio da se u Tuzli, u gradu zaštićene multietničnosti, ispod površine krije nešto drugo, istinski je i realnije od onoga što se javno priča. Djevojka s kojom sam bio uvjeren da ću izći mi je hladno na telefon odgovorila da je „mislila da sam nešto, a nisam to“. Toliko o prvom iznenađenju. Sljedeća epizoda se desila s jednom kolegicom s fakulteta s kojom sam također bio u finim odnosima, dok je jednom nisam nazvao da dogovorim izlazak, na što mi je ona kazala da smo mi različite i vjere i nacije i da od svega nema ništa. I tako sve češće i češće. U ovom gradu licemjerja kojeg silno volim, ali ne zbog licemjerja, znali su me proglasiti i nacionalistom. Ali sam, možda zvuči prenaplašeno, kao blaženi Stepinac u sebi znao ponoviti da mi je savjest mirna i da se ne osjećam krivim ni za što. A u ovome je gradu „nacionalizam“ paradoksalno, sve što čovjeku ne smije biti opterećenje: vjera, nacija i podrijetlo. Međutim, upravo oni koji to toliko spominju kada te upoznaju i shvate da su te kategorije cigle od kojih ti se sastoji karakter, postaju time opterećeni i na to osjetljivi. Tako se oni neopterećeni nađu u poziciji da se moraju pravdati za nešto što posjeduju onima što taj osjećaj pri-

padnosti nečemu, ne žele naći. Drugim riječima, kada znaš da nečemu pripadaš onda time nisi opterećen nego ti je to dika, ponos. Vrhunac mogega iznenađenja sam čuo nedavno od mog prijatelja. Jednom se on poslije napornih predavanja uputio u kafić sa svojim kolegom na kavu. U međuvremenu se pojavio poznanik od njegova kolege i započeo s njima opuštenu razgovor, dok se u tom lokalu nisu čule melodije poznatog pjevača Olivera Dragojevića, na što je pridošlica rekla: „*Opet puštaju ove Hrvate!*“ Na to je kolega mog prijatelja energično reagirao i ukorio svog poznanika rekavši mu da mu je kolega Hrvat. Na to je ovaj mome prijatelju pružio ruku i rekao: „*Čestitam!*“ Eto tako je to u Tuzli, još malo će nam početi na cesti čestitati na nacionalnosti. Ali niti jedan od ovih događaja ne smije i ne mora biti pokazatelj stvarne svijesti susjeda koji stoljećima žive jedni uz druge. Stoga je neophodno zasukati rukave i zajedno zastupati pravu viziju Tuzle i Bosne i Hercegovine, doista kao domovine više vjera i više nacija.

## Puno znoja do grada ljubavi

Ali ni to možda nije najveći problem; stvar je u dvoličnosti pojedinaca koji Tuzli pripisuju epitete grada ljubavi, a malo, zbilja malo toga živi u ljudima. Ako se odmaknemo od hrvatskog naroda, niti srpski ne stoji baš najbolje u župi Soli. Njegov je povratak katastrofalno nizak. Nedavno sam razgovarao s jednim prijateljem o egoizmu ljudi koji u Tuzli žive i koji se može dokazati malim milijunom primjera. Moj mi je sugovornik na to kazao da je tako svugdje, da to nije posebnost našega grada. Ali što ja imam od toga ako na Marsu ima bakterija. Živim u svome gradu i to me zabrinjava. Prije tri godine jednoga su mojeg prijatelja trojica mladih muškaraca, kako crne kronike znaju pisati, u danu napali tražeći od njega novac, na što im je on odgovorio da nema. Navaljivali su, ali nisu dobili što su htjeli, te su ga na tuzlanskom Korzu počeli krvnički tući, premlaćivati i cipelariti. Građani „*grada ljubavi*“ su ljubazno prolazili pored te „*nesvakidašnje pojave*“, ali ništa strašno. To je „*normalno*“ i u drugim gradovima. Sve se više stječe dojam da u ovome gradu žive ljudi koji samo koriste prostor gdje stanuju, njima grad nije dom, nego samo poligon gdje oni žele uživati bez osjećaja uzajamne potrebe i ljubavi između njihova rodnog mjesta i njih samih. Kažu sve je za ljude. Kako je moguće ostavljati otpatke na svakom ćošku poslije večernjeg druženja i taj grad nazvati svojim? Nezamislivo! Ljudi jednostavno nemaju osjećaj kolektivne ljubavi da nešto zajednički vole, već vole samo ono što je strogo njihovo. **Zato ću se potpisati za ideju da se glavni naš tuzlanski trg koji je još u fazi izrade i za što se zdušno zalaže jedan od mojih prijatelja nazove „Trg ljubavi“; jer će makar tako u ušima Tuzlaka zvoniti ta najljepša riječ „LJUBAV“.**

M. Bosankić



## Ordinacija za fizioterapiju

„VITA“

Albina Herljevića 14(iza pošte na Slatini)  
75000 Tuzla

- bolovi u leđima
- bolovi u vratu i leđima
- sportske povrede
- deformiteti
- oduzetosti
- kućne posjete
- vježbe u grupi
- grijanje mineralnim blatom

- uzimanje mjera za ortopedske uloške i cipele
- kinezioterapija
- ru na masažu
- elektroterapija
- manualna terapija
- magnetoterapija
- kinesiotaping
- terapija laserom

Tel: +387 35 280-170  
Mob. + 387 62 234-017  
+ 387 61 879-217  
e-mail: vita.pzo@bih.net.ba

## AKCIJA PAVIĆ KOMERC TUZLA

do PAVIĆ KOMERC  
Ljepunice bb  
75 000 Tuzla  
Tel: 035/384 487



„KLJUČ U RUKE - UŠTEDA IZ SNOVA“

Budite brzi i sklopite Ugovor o kupovini vozila iz proizvodnog programa CITROËN.

Ne propustite ovu fantastičnu ponudu!

KREDIT BEZ ŽIRANATA DO 7 GODINA  
KAMATNA STOPA VEĆ OD 6,7%  
MOGUĆNOST KUPOVINE PO SISTEMU STARO ZA NOVO



## TKO ĆE ZAŠTITITI NOVINARA U POTRAZI ZA ISTINOM?!

U posljednje vrijeme sve su učestaliji napadi na novinare u Bosni i Hercegovini. Novinarstvo kao časno i društvu potrebno zanimanje (pogotovo bosanskohercegovačkom, op.a.), izuzev što nije dovoljno vrednovano i plaćeno, postalo je iz dana u dan i sve nesigurnije. Novinare napadaju po cijeloj državi. Od Unsko-Sanskog, Sarajevskog, pa sve do Tuzlanskog kantona. Iza glavnih napadača na pripadnike „sedme sile“, kriju se uglavnom javnosti dobro poznate osobe. Od poslanika u državnom Parlamentu, pa sve do lokalnih moćnika.

U samo nekoliko tjedana javnost je šokirala vijest da su dva novinara Federalne televizije i snimatelj napadnuti za vrijeme obavljanja svoga novinarskog posla. Nedugo nakon tog incidenta u Tuzlanskom kantonu napadnut je dopisnik Tuzlanskog lista, prvih tuzlanskih dnevnih novina u povijesti.

Sasvim logično postavlja se pitanje što se krije iza sve učestalijih napada na novinare?! Kako i tko će zaštititi novinare u potrazi za istinom?!

Da se ne lažemo svima je jasno da se baviti novinarstvom u Bosni i Hercegovini je postalo krajnje riskantno i po život opasno. Novinar nikada ne može biti siguran što ga čeka na press konferencijama, izjave, štavanju s raznih događaja i manifestacija. Više nije siguran mirno hodati gradom sa svojom obitelji i prijateljima nakon radnog vremena, jer možda upravo u tom trenutku netko iskoristi prigodu te ga fizički i verbalno napadne, zbog nečega što je objavio ili napisao.

Naša zemlja „savršena“ je lokacija za napade na novinare. Mnogim pojedincima i raznoraznim klanovima koji su iskoristili ratno, kao i poslijeratno razdoblje, da bi se u tranzicijskom periodu domogli velikog kapitala i novca stečenog na krajnje sumnjiv način, smetaju novinari i novinarska profesija. Takvim pojedincima i interesnim klanovima novinari su trn u oku, jer svojim istraživačkim radom javnosti otkrivaju sve pojedinosti i detalje u vezi njihovog kapitala i bogatstva, kao i sumnjivih radnji o propasti mnogih prijeratnih industrijskih giganta koji su nakon rata propali, a radnici ostali bez svojih radnih mjesta, kao i neuvezanog radnog staža, prepušteni ulici i preživljavanju od danas do sutra. Bojeći se otkrivanja istine jedino što im ostaje jeste da na sve moguće jasno nelegalne načine, zastrašuju, vrijeđaju i napadaju novinare. Da sve bude još tragičnije napadači na novinare uglavnom u pravilu prolaze nekažnjeno, jer su isuviše jake i moćne osobe, pa samim time država i državne institucije, neće ili ne smiju da ih na adekvatan način kazne. Sve se završi na prekršajnim prijavama, dok od krivičnih postupaka protiv napadača na novinare uglavnom ne bude ništa.

Jedino ohrabruje podatak da kolege novinari odmah staju u zaštitu svojih kolega kao i novinarske profesije.

Tako je u Sarajevu više od stotinu novinara iz cijele države ispred zgrade Parlamenta BiH, protestiralo povodom sve učestalijih napada na novinare. Na protestu su jasno naglasili da novinari okupljanjem ispred državnog Parlamenta štite svoje dostojanstvo i profesiju, te istodobno poručuju političarima i javnosti da bahato ponašanje političara i svih ostalih koji napadaju novinare više nema smisla.

Novinari su na sarajevskom protestu zaključili da u budućnosti moraju biti organizirani, kako bi se sve učestaliji napadi na novinare spriječili.

Političke partije iz kojih nerijetko dolaze napadači na novinare uglavnom i ne osude pismenim putem napade na novinare, jer očito iako ne bi mogli funkcionirati bez novinara i novinarskih izvještaja, smatraju da napadi na novinare ne zaslužuju pozornost političkih partija.

Socijaldemokratska partija BiH jedna je od rijetkih koja je osudila napade na novinare. U SDP BiH jasno su naglasili da se demokratizacija jednoga društva mjeri slobodom novinara u obavljanju svakodnevnih zadataka.

Dom naroda federalnog Parlamenta uskoro će razmatrati Deklaraciju o slobodnom novinarstvu, dokument koji je predložio delegat u ovom domu Saša Magazinović.

Deklaracijom se pozivaju delegati Doma naroda da osude sve pritiske na novinare dok izvršavaju profesionalne obveze, kao i svaki vid ograničavanja novinarskih sloboda, uključujući i slučajeve praćenja novinara te neopravdanog nadgledanja njihovog komuniciranja. Pozivaju organe vlasti na području cijele Bosne i Hercegovine da poštuju Deklaraciju o zaštiti i promociji istraživačkog novinarstva usvojenu u Komitetu ministara Vijeća Europe.

Novinari u BiH ne smiju dozvoliti da ih prijetnje, napadi, ponižavanja i vrijeđanja obeshrabe u traganju za istinom, jer javnost ima pravo saznati cjelovitu istinu o svemu sumnjivom što se dešava u državi. Bez obzira što će nerijetko u traganju za istinom nailaziti na jake političke, ekonomske, vjerske i sportske lobije kojima zasigurno neće biti u interesu otkrivanje istine i novinarska izvještavanja o mnogobrojnim bosanskohercegovačkim aferama i skandalima.

Džanan Ribić

## Milijuni potrošeni, a izbjeglice i dalje u kolektivnim centrima

Zvanični podaci o procesu povratka u BiH koje ima Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH nisu realni i ne daju pravu sliku o održivom povratku, predsjednica Saveza udruženja izbjeglih i raseljenih osoba BiH, Mirhunisa Zukić.

Prema službenim podacima u kolektivnim centrima u našoj zemlji živi 2550 obitelji, ali u Savezu udruženja izbjeglih i raseljenih osoba BiH navode da se radi o više od 4.000 obitelji. Stoga, smatraju u ovoj nevladinoj udruzi, prioritet treba biti ukidanje kolektivnih centara.

„Ni nama nije jasno zašto kolektivni centri postoje u BiH, ako su toliki milijuni uloženi u proces povratka. Žalostan je podatak da u Mostaru imate 700 obitelji koje su izbjeglice u svom gradu“ prokomentirala je Zukić.

Osim izbjeglica koji žive u kolektivnim centrima, značajan broj ih živi kao podstanari, jer im kuće nisu obnovljene, ali njihovi podaci ne prolaze kroz bazu o broju raseljenih osoba u BiH.

U Savezu navode da će nastojati pokrenuti monitoring u ovoj oblasti, koji će u naredne tri godine financirati švicarska vlada, i na osnovu stvarnih podataka o problemima prognaničke populacije, utjecali na raspodjelu 40 milijuna KM udruženih sredstava namijenjenih za održivi povratak.

Monitoring je do sada pokazao daleko veći broj ljudi koji nisu evidentirani, nisu aplicirali ili su izgubili status raseljenih osoba iz nekih formalnih razloga, a suštinski se nalaze u jako teškim uvjetima za življenje.

„Ljudi zbog složene administracije nisu bili u prilici dobiti krov nad glavom u mjestima povratka - navode u Savezu.

Neusklađenost entitetskih zakona povratnicima onemogućavaju ostvarivanje prava na zdravstvenu i socijalnu zaštitu, mirovinsko osiguranje, te obrazovanje zbog čega povratak u BiH i nije održiv, te u Savezu udruženja izbjeglih i raseljenih osoba BiH očekuju da će se Ministarstvo civilnih poslova BiH uključiti u rješavanje tog problema.

J. Š.

# Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina I - Broj 10 TUZLA, 2. lipanj 1993.

CIJENA: 10 000 BHD - 500 HRD

LOJALNI ĆEMO BITI SEBI, ONIMA S KOJIMA SMO  
I KOJI SU S NAMA

## Mi sviramo, mi pjevamo

Malo po malo, Hrvati Tuzle osvajaju jedan fragment slobode – kulturnu emancipaciju. Sviraju i pjevaju. Pjevaju u crkvi. Bore se da zasviraju i zapjevaju i u prostorima „Hrvatskog doma“ i „Napretka“. Njihova politička emancipacija prolazi kroz kompleksne, fino stratificirane i dobro odmjerene želje i mogućnosti. Njihovi političari koncentrirani u HDZ i HVO, prihvaćaju „Povelju“ Vance-Owenov plan, čine sve da do svojih prava u manjini, dođu nježno, taktično, s brigom da ne dođe do lomova. Govore i pjevaju zapadnom varijantom bosanskog jezika i budno paze što rade i što govore kada komuniciraju s onima „istočne varijante“. Mi ne odustajemo od naših ciljeva. Za naše ciljeve imamo vremena. Činimo sve što je u našu korist u okvirima prava. Lojalni ćemo biti sebi, onima s kojima smo i koji su s nama. Zajedno s njima se borimo za slobodu. Sve u mjeri i u granicama, ne u simbiozi već u konstituciji. Bilo je lijepo biti Hrvatima na koncertu ozbiljne glazbe u crkvi 26. svibnja ratne 1993.

Lj. A.

Koncert ozbiljne glazbe u RKT crkvi

## BILO, PONOVILO SE!

U srijedu, 26. svibnja, u crkvi Franjevačkog samostana, održan je koncert ozbiljne glazbe. Svojim muziciranjem veliku radost priredili su nam tuzlanski umjetnici. Na orguljama svirale su Zrinka Andrejaš i Nedžmija Omerčehajić. Izvele su Bachov Preludij u b molu i Preludij i fugu u g molu. Ugodan glazbeni doživljaj nazočnima su također priredili Muhamed i Emina Mazalović, izvođači Bachovu „Ave Maria“. Dejan Ivanović na gitari je izvodio djela Bacha (Lute Suzite NO BWV 1004 Prelude) i Bariosa (The Cathedrale). Izvedena su još i djela Brahmsa, Handela, Wajnera, Rahmanjinova, Paradisea i Chopina. Ženski pjevački zbor Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ pod ravnanjem maestra prof. Čestmira Duška izveo je dvije kompozicije iz ciklusa obrednih pjesama i to Bakulataw i Deo Gratis. Bio je to prvi javni nastup ovog pjevačkog zbora. Slušatelji su ovaj nastup popratili dugim pljeskom tražeći „bis“. Organizator ovog koncerta je Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“. Nadamo se da će ovakvih i sličnih koncerata ubuduće biti više. U programu rada „Napretka“ ima još mnogo toga što Tuzla, pogotovu u ovo ratno doba, itekako treba.



Deo Gracias: Bilo je izvrsno, bravo i bis!

Jedan od mogućih lirskih zapisa s koncerta

## KADA UTIHNJE BACH

Ništa ne kviri sklad i ljepotu ugođaja što ga stvaraju glazbenici izvođači na orguljama, flauti, gitari i za klavirrom Rahmanjinova, Chopina, Bacha. Zvuci se slijevaju u pozdrav „Ave Maria, gratia plena...“ S pogledom na Gospu Radosnu...

Tiho svibanjsko predvečerje. Rijetko lijep povod vodi nas u samostan. Sunce u zalasku. Ostavljajući ga da ugasne ulazimo u Franjevačku crkvu, ispunjenu do posljednjeg mjesta za sjedenje (i stajanje). „Trebalo je doći ranije“, slažemo se s ostalima što pristižu. Gužva na ulazu, doček uzvanika, nove stolice i slobodna mjesta u zadnji čas. Posljednje pripreme pred sami početak.

A onda šutnja i molitva za mir dušama onih čija se mladost i životi zaustaviše. Svjetlost vječna svijetlila njima... Potom gvardijanove riječi hvalje zaslužnima za organizaciju, pozdravljanje „prvih među jednakima“ i pljesak glazbenicima. I otisnu se akord s orgulja, razliju se tonovi Preludija. Lagano se potiskuje zbilja, zaustavlja vrijeme i dijele svjetovi; patnja od radosti, padovi od uzleta, klonača od zanosa. Tu je točku s koje iz zemaljskog praha pokušavamo u visine, granica što odvaja strpljenje, kad zazivamo: „Daj im po djelima njihovim i po zločin njihovih nedjela“, od ozračja u kojem smognemo snage da pronademo riječ molitve za neprijatelje naše i one koji nas progone. Uz skladbu, poput psalmiste upravljam misli svoje:

Ne daj da mi se srce zlu prikloni  
da bezbožno počinim djela opaka;  
i u društvu zlotvora  
da ne blagujem poslastica njihovih!

Ne umara stajanje, sparno je ali se podnosi, i gužva i znoj niz lice u kojem se krije i slije poneka suza. Ništa ne kviri sklad i ljepotu ugođaja što ga stvaraju glazbenici izvođači na orguljama, flauti, gitari i za klavirrom Rahmanjinova, Chopina, Bacha. Zvuci se slijevaju u pozdrav „Ave Maria, gratia plena...“ S pogledom na Gospu Radosnu nadovezujemo se moleći u mislima za poginule, ranjene i prognane; za one što trpe i stradaju da izdrže patnju i bol; za uplakane da nađu utjehu, za brojne o kojima glasa nema i njihove što im se nadaju, da ne potonu u beznade. Dakle, za sve one čiji je križ teži od mogega, pred kojima nemam prava pognuti se pred njim.

Dlanovi su se ipak štedjeli za kraj. Zadnji pljesak što se prolomio na koncertu ostavljen je za bodrenje, nagradu i hvalu „Napretkovim“ djevojkama. Maestro Dušek, sopranistica Ivana, Zrinka za klavirrom i cijeli zbor nije imao razloga za strepnju i strah. Oduševili su izvođenjem Brittena; kompozicija „Deo Gracias“ morala se ponoviti. Spontani poklici publike, vrhunac doživljaja, suze niz lice velečasnoga Šime, u očima mnogih koji već dugo izgaraju zajedno s kćerkama ili sestrama u želji i njihovim velikim nastojanjima da postignu najviše. Večeras su u tome uspjeli.

„Deo Gracias za ovu lijepu večer“, čujem na izlasku. „Tko kaže da Tuzlaci nisu kulturni?“ – pojednostavljuje drugi. Napolju noć, odzvanjaju koraci na asfaltu, vraćaju u zbilju. Kad utihnje Bach, opet smo zemaljski. Miriše svibanj.

M. B.



# Tjedan

**Z**a razdoblje od sedam dana rabe se tri naziva: *tjedan*, *nedjelja* i *sedmica*. Neki od ovih naziva u uporabi su češće, drugi rjeđe, no sva se tri mogu čuti. Koji je od ovih triju naziva pravilan?

U hrvatskome je književnome jeziku pravilan samo naziv *tjedan*, druga dva naziva, tijekom godina izjednačavanja hrvatskoga sa srpskim jezikom, bila sustavno nametana. Sedmica i nedjelja (u jeviziranom obliku nedjelja) srpski su nazivi za tjedan koji su u javnim govorima, pismu i priopćajnim sredstvima tijekom socijalizma imali prednost.



Zašto riječ *tjedan*? Ona u svome nazivu ima riječ *dan* pa u tome pronalazimo logičnost tvorbe. Osim toga, ova je riječ zabilježena u nizu glagolskih knjiga, njezinu potvrdu pronalazimo u starijim čakavskim i kajkavskim govorima. Nju su rabili i stariji hrvatski pisci (*Pavao Ritter Vitezović*), a zabilježena je i u pjesmama gradišćanskih Hrvata starim nekoliko stoljeća.

Riječi *sedmica* i *nedjelja* ne treba obilježiti kao srpske i izbaciti iz jezika jer one u hrvatskome jeziku imaju drukčije značenje. *Nedjelja* je dan u tjednu kada se ne radi (ili se bar ne bi trebalo raditi), to je sedmi dan kojega je Bog odredio za odmor i koji je posvećen Bogu. Riječ *sedmica* ima nekoliko značenja, npr. možete dobiti sedmicu na lotu, sedmica je oznaka za kartu u kartarskim igrama, negdje je ona ocjena na visokim učilištima ili je oznaka za autobuse ili tramvaje u gradskom prijevozu.

Stoga je pravilno reći:

- Ovoga tjedna, u nedjelju, putujem u Zagreb.
- Sljedećega tjedna pišemo treću školsku zadaću.
- Svakoga tjedna, nedjeljom, idemo na svetu misu.
- Marko je dobio sedmicu na lotu.
- Od Mihaljevca do Borongaja možeš stići sedmicom ili četnaesticom.

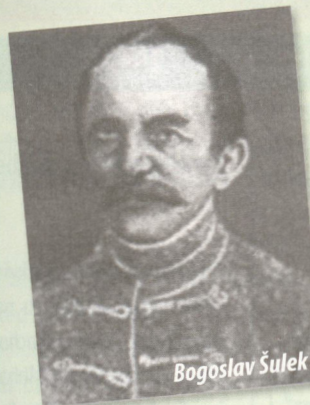
Miranda Glavaš-Kul

Kršćanski identitet sve više predstavlja stalan zahtjev za obrazovanjem, budući da je neznanje najopasniji neprijatelj naše vjere. Tko može reći da uistinu ljubi Krista, ako se ne trudi da ga bolje upozna?

papa Ivan Pavao II.

# Filološke škole

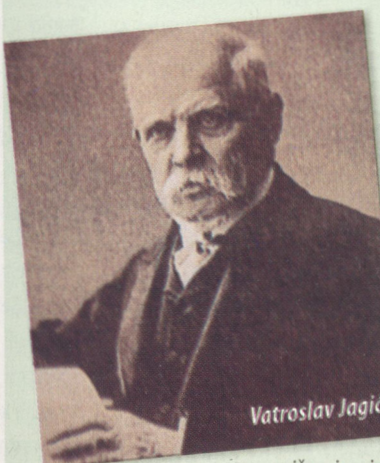
**Z**agrebačka filološka škola djeluje naslanjajući se na tradiciju ilirizma. Njezini su idejni začetnici *Ljudevit Gaj*, *Vjekoslav Babukić* i *Antun Mažuranić*. Posebno se ističe rad ove škole otkad joj se na čelu našao književnik i gramatičar *Adolfo Veber Tkalčević* (1825.-1889.). Tkalčević je sa suradnicima, leksikografom, *Bogoslavom Šulekom* i *Vatroslavom Jagićem*, zagovarao dotadašnji način pisanja: rogato ě, samoglasno r (kao ěr), korijenski prapovis i nastavak -ah. U njihovu je radu značajna i težnja za jezičnom čistoćom koja se očitovala u zamjenjivanju tuđica hrvatskim riječima. Zbog ustrajnog zalaganja za pisanje nastavka -ah u genitivu množine (žen-ah), pogrdno su ih zvali ahavcima. Zalaganjem za starije množinske oblike iskazali su neprihvatanje krajnje novoštokavštine.



Prvu znanstveno utemeljenu i u posebnoj knjizi tiskanu sintaksu hrvatskoga jezika napisao je *Adolfo Veber Tkalčević*. Svoju „Skladnju ilirskoga jezika za srednja učilišta“ izdao je u Belu 1859. godine. Autor je i „Slovnice hrvatske za srednja učilišta“ objavljene u zagrebu 1871. godine. Ova je Tkalčevićeva gramatika hrvatskoga jezika bila prihvaćena kao udžbenik za srednje škole.

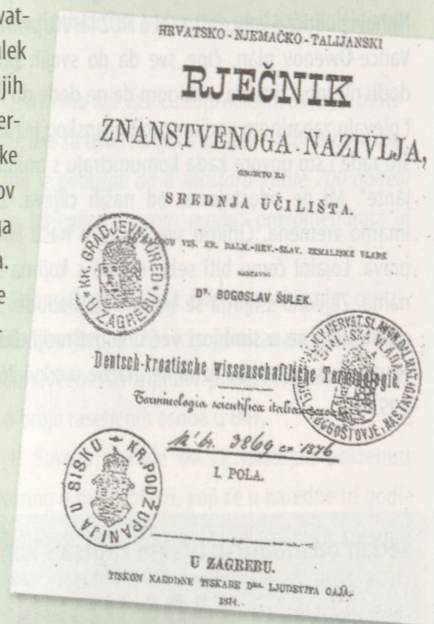
**ZNANSTVENO NAZIVLJE:** Otac hrvatskoga znanstvenoga nazivlja *Bogoslav Šulek* (1817.-1895.) jedan je od najistaknutijih leksikografa 19. stoljeća. Autor je prvoga terminološkoga rječnika i utemeljitelj hrvatske stručne i znanstvene terminologije. Njegov je Hrvatsko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja prava riznica stručnoga nazivlja. Nastojao je stvoriti hrvatsko nazivlje suprotstavljajući se germanizaciji i prevladavanju njemačkoga i latinskoga jezika. Ukoliko nije postojala domaća riječ, stvarao je nove ili ih je preuzimao iz češkog ili ruskog, te ih prilagođavao našem. Katkad je u tome nastojanju otišao pre-daleko. Zbog svoga nastojanja da hrvatski jezik očisti od nepotrebnih tuđica uz njegovo se ime često vezuje jezično čistunstvo (purizam).

**ISTAKNUTI SLAVIST:** Jedan od najistaknutijih slavista u povijesti hrvatskoga jezika zasigurno je *Vatroslav Jagić* (1838.-1923.). Ovaj je vrstan znanstvenik napisao mnogo jezičnih rasprava o oblikovanju hrvatskoga jezika. Sve do otvorene polemike s *Adolfom Veberom* Tkalčevićem bio je pristaša zagrebačke filološke škole. *Vatroslav* se *Jagić*, naime, protivio pisanju nastavka -ah u množini, rogatoga ě tj. za glas ě i ěr za samoglasno r (perst za prst).



Ovoj je školi protivnik bio *Vuk Stefanović Karadžić* koji je zastupao načelo „jedan narod – jedan jezik“. On je, naime, štokavske Hrvate smatrao Srbima. Držao je da Hrvati trebaju prihvatiti njegovu istočnohercegovačku ije-kavsku štokavštinu kao temelj svoga književnoga jezika. Na najveći otpor i negodovanje naišao je njegov članak „Srbi svi i svuda“ (1848.). Podršku je našao u skupini jezikoslovaca koji će u Hrvatskoj djelovati krajem 19. stoljeća kao četvrta škola. Sljedbenici *Vuka Stefanovića Karadžića* nazvani su hrvatskim vukovcima.

HRVATSKA RIJEČ



# Tko to u naše ime govori i odlučuje? Sitni politički komičari



Kada sam 2002. godine upisivala studij novinarstva u Sarajevu jedna od glavnih rasprava bila je i tada RTV kanal na hrvatskom jeziku u BiH. Budući da u našoj zemlji svaka inicijativa traje godinu, pokretanje ideje još jednu godinu, za rasprave u Parlamentu uzmemo još godinu i sabiranje dovoljnog broja onih koji će dignuti dva prsta još jednu, taman četiri godine. Tada sam mislila dok ja završim studij nakon četiri godine bit će posla i za mene. Međutim nakon četiri godine svi su ostali na onoj drugoj godini, a to je ideja. Danas, šest godina nakon toga, ja već imam i dobro radno iskustvo i obitelji, a od kanala ni traga ni glasa. Jedini pomak je taj što je došao do rasprave u Parlamentu. Možda ću opet za šest godina napisati nešto na ovu temu. Vjerujem da ću tada imati naslov *Podignuto dovoljno ručica i kanal će biti formiran*. Nedavno su sve dnevne novine i web portali u našoj zemlji objavili kako su neki parlamentarci rekli da to ugrožava njihov vitalni nacionalni interes. Odnosno ovako je to izgledalo na sam dan predlaganja: „*Klub Bošnjaka Doma naroda BiH pozvao se na vitalni nacionalni interes nakon što je u dnevni red uvrštena rasprava o Javnom RTV servisu BiH. Oni navode da je ta točka dnevnog reda predložena protiv Poslovnika, jer sjednici nije prisustvovao član Kolegija tog doma, Sulejman Tihitić. Osim toga, izrazili su sumnju da Klub hrvatskih delegata pokušava, zajedno sa srpskim delegatima, preglasavanjem usvojiti zaključke od kojih jedan predviđa pokretanje procedure za formiranje RTV kanala na hrvatskom jeziku.*“ (pbsbih.ba)

Ili ja ne znam što znači vitalni nacionalni interes ili oni stvarno ne znaju što blebeću, samo kako bi blebetali. Mislim da se ne radi o oformljivanju novog zraka na hrvatske dišne putove kojim bi jedan narod disao, a drugi ne bi smio, jednostavno se radi o jed-

nom novom RTV kanalu koji apsolutno nitko pa tako ni oni koji se protive ne moraju gledati. Naime, televizijska sprava koju već desetljećima zovu daljinski upravljač daje nam mogućnost da umjesto dva pritisnemo tri, ili ako nam se ne sviđa niti jedan od ta dva broja pritisnemo bilo koji drugi broj koji malo drukčije izgleda. Ne znam što se događa s našim ljudima, koja je to neman ušla u ljudske mozgove, ali znam da umjesto nas i protiv nas dižu ruke oni koji već trinaest godina djeluju na ovoj jednoj i besmislenoj političkoj sceni. Barem ja tako zamišljam ovu političku predstavu u BiH. Naime, jednom mom poznaniku na prijemnom ispitu u Sarajevu na Akademiji dramskih umjetnosti su rekli da glumi žutu boju. Pitam ja, *dobro što si ti radio*. Kaže on *pa ja sam se razlio*. Eh tako i meni ovi naši izgledaju - velike diplomate u političkim komedijama. Nedavno se nas nekoliko novinara našla na jednoj tiskovnoj konferenciji i predsjednik jedne političke stranke rekao je „Ja sam taj i taj i predsjednik sam stranke.“ On je to da je **predsjednik** ponovio nekoliko puta, hvalio se ispijanjem čašica kod jarana u kavani i još svakojakim glupostima. **Predsjednik** je ako ništa nasmijao novinare do suza. U razgovoru s jednim novinarom koji ga je svašta nešto pitao, a ovaj izbjegavao odgovoriti novinar mu je rekao da je diplomata. Kaže on „Kako ne bih bio kad imam tri diplome.“ Nevjerojatno, ali istinito. Nedavno je i jedan od premijera nakon što su djelatnici jedne nekada dobrostojeće tvornice prosvjedovali nakon tri dana rekao „Mi imamo jako lijepe mjere“.

Što je najgore takvi će sutra otići u taj isti parlament i dizati ruku protiv nečega što je od izuzetne važnosti za nečiji interes.

Zbog takvih proslavljenih demagoga ispaštaju oni koji već godinama žude pogledati neke zanimljive sadržaje. Zamislite kada dođe onaj mališan iz škole s torbom u kojoj ima 8 kg knjiga i umjesto da se opusti njega na televiziji zatekne mnoštvo političkih emisija koje nam uvijek uskrate zaključak. Je li itko razmišljao o tome što dobivamo novim kanalom. Dovoljna je samo još jedna nova šarolikost programa gdje ću moći izabrati što ću gledati. Imam pravo izabrati i Dušku Jurišić, i Danijelu Domazet, Bakira

Hadžimerovića, ali isto tako više volim Gorana Milića koji me sve do europskog nogometnog prvenstva uči o ljepotama domaćina prvenstva. Ni za što ne bih propustila subotom uvečer emisiju *Branke Šeparović Škrinja* koja mi je pokazala kako se voli i onaj najmanji kamen svoje zemlje. Uživam u kvizovima *Tarika Filipovića* i *Danijele Trbović*, kojih nažalost sve manje ima ili nema nikako na našim televizijama. Ne trebam niti spominjati izbor *Džele Hadžise-limovića*. Latinica je vrijeme kada ne dam nikome blizu daljinskog. Nedavno sam nakon što sam bila na predivnom koncertu renomiranog zagrebačkog folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana u Tuzli, sat vremena mami u Travniku pričavala kako je bilo predivno, opisivala haljine, maštu, prelijepa lica djevojaka i mladića koji su plesom i pjesmom progovorili o svojim i našim običajima. Osim Kantonalne televizije, niti jedna druga nije došla. Možda da smo imali ovaj kanal *pet* o kojemu godinama pričaju možda bi moja mama u Travniku mogla i vidjeti kako je bilo lijepo. Je li ovo neki križ koji treba u ovoj zemlji iznijeti do kraja ili tek neki prolazni crni oblak, ne znam. Znam samo da je sve gore i gore, za mnoge nepodnošljivo. Zato i odlaze. Bosna im postane tek ugodno mjesto za odmor u kojemu opet samo uživaju u kablovskoj televiziji, a svaka druga zemlja ugodni topli dom. Zar je jedan kanal postao toliki problem, zar stvaranje jednog kanala traje godinama? Zar je za sve potrebno poznavati rad na kompjutoru, engleski jezik i ravnatelj? Ne bih željela nikoga prepadati, ali o ovom tek raspravljaju naši sitni parlamentarci i **predsjednici**. Do Lajčaka još nije došlo

Maja Nikolić

Ljubi ljubavi, čovjek je žrtvom podmukle zamke koja sve više sužava vidokrug bratstva te istovremeno pojedinca tjera na to da sebe smog, vlastito ja i vlastita zadovoljstva pretvara u jedinu mjeru prosudbe. Sebično gledanje, uzrok osiromašenja istinske ljubavi vodi do najgorih zamki kakve su danas prisutne u svijetu mladih.

papa Ivan Pavao II.

GRAĐEVINARSTVO  
PROIZVODNJA  
TRGOVINA

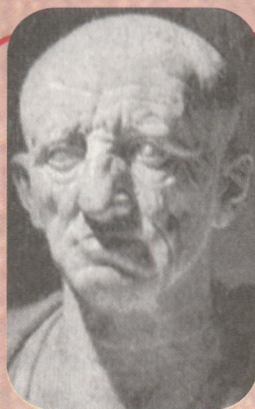
LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH  
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba  
www.luciana.ba



# Iz života poznatih



## Spomenik

Kada je netko rimskom političaru Katonu zvanom Censor (95. do 46. prije Krista), jer je oštro osuđivao raskoš i svoju cenzorsku službu vršio vrlo strogo, ukazao na to da svaki ione slavniji Rimljanin ima spomenik, a da se njegov nigdje ne vidi, on je odgovorio:

„Više volim da me pitaju zbog čega mi nisu podigli spomenik, nego da me pitaju zbog čega su mi ga podigli.“



## Beznačajni život

Na sahrani jednog sebičnog trgovca iz Firence, koji u svom životu nije učinio ništa dobro, zatekao se i firentinski humanist i povjesničar Leonardo Bruni (Aretino) (1370.-1444.). Plaćeni govornik održao je kičen i isprazan govor, a kada je sve bilo gotovo, Bruni je rekao:

„Što može biti beznačajnije od jednog pogreba na kojem se govori o životu koji je šutio.“

## (Ne)povjerenje

Došavši jednoga dana u posjet svom prijatelju Friedrichu Maximilianu Klingeru, njemački književnik Johann Wolfgang Goethe (1749.-1832.) je pričeka da ga domaćica najavi. Kroz odškrinuta vrata čuo je Klingerov glas. Uto se pojavila domaćica i obavijestila Goethea da gospodin nije kod kuće. Nedugo iz toga došao je Klinger Goetheu u posjet. Čuvši mu glas na ulaznim vratima, Goethe je otvorio prozor i viknuo:

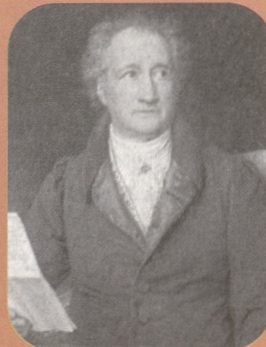
„Gospodin nije kod kuće!“

Klinger ga je pogledao začuđeno:

„Prijatelju, misliš da ti nisam čuo glas?“

Glasno se smijući, Goethe mu je odgovorio:

„Vidiš, Klingeru, ti si doista nepristojan čovjek. Ja sam povjerovao tvojoj domaćici da nisi kod kuće, a ti ne vjeruješ ni meni samom!“



## Strast

Hrvatskom pjesniku Tinu Ujeviću (1891.-1955.) često su prijatelji i poznanici predbacivali kako ne valja previše piti. U jednom većem društvu, u parku na Zrinjcu, javio se i jedan od mnogih dušebrižnika:

„Znate li vi, pjesniče, kamo vas može odvesti strast za alkoholom?“

„Znam“, odgovorio mu je mirno Tin, „do prve gostionice.“



## Cenzura

U društvu u kojem se raspravljalo u cenzuri, političar i novinar iz Francuske Charles Benoist je rekao:

„Ona bi bila podnošljiva kad ne bi bilo cenzora. Istina, i cenzorima bi novine bile mnogo podnošljivije kad ne bi bilo novinara.“



## Tri razloga

Uvijek veseo i nasmijan, popularni francuski komičar specifična izgleda i izraza, Fernandel (1903.-1971.), nije znao što je to loše raspoloženje. Stoga bi često govorio:

„Čovjek ima samo tri razloga da bude loše volje: kad ga boli zub, kad mu stanu na kurje oko i kad ide u posjet punici.“

## Kapital i rad

„Objasni mi pojmove kapital i rad“, zamolio je francuskog književnika i komedio-grafa Tristana Bernarda (1866.-1947.) njegov prijatelj.

„Pozajmi mi tisuću franaka“, reče mu Bernard.

„To je kapital!“

„A što je rad?“

„To ti je sve ono što ćeš morati učiniti da ih dobiješ natrag!“, objasn timer Tristan.

114 godina tradicije

projektiranje i proizvodnja  
remont i održavanje  
usluge

www.tzv-gredelj.hr

FENIKS

# Zdravlje

## PRIJATELJSTVO –

Druženje nas štiti od tjeskobe i bolesti!

**Drvo se drži korijenjem, a čovjek – prijateljima!**

### Ljekoviti klorofil

Riznica vitamina u zelenom povrću uistinu je dojmlija: A, B, C, D, E, F, H, K... Udruženi su s obiljem minerala: kalij, kalcij, željezo, magnezij, fosfor, natrij, cink, selen, mangan, krom... Zeleno povrće sadrži iznimno vrijedne bjelanjčevine, a točka na ljekoviti je zeleni pigment klorofil koji daje energiju, pročišćuje tijelo, poboljšava vid, smiruje upale, a neka su istraživanja pokazala da štiti od raka.

### Vitamin D protiv raka dojke

Njemački institut za istraživanje raka i Sveučilišna bolnica u Hamburgu objavili su rezultate studije kojom je dokazano da visoka razina D vitamina u organizmu štiti od raka dojke. Prema tom istraživanju vitamin D ima preventivni učinak za rak dojke, jer poništava poticajno djelovanje estrogena na razvoj tumorskih stanica. Tome u prilog govori i činjenica da je zaštitni učinak D vitamina jači u žena koje nisu uzimale hormone za ublažavanje simptoma menopauze.

**Mrkva** štiti od raka, srčanih oboljenja i od visokog krvnog tlaka. Ona je izvanredan izvor beta-karotina, koji pomaže organizmu u borbi protiv raka. Jedna mrkva ima 10,3 mg ove supstance. Više studija je pokazalo da zrela mrkva je bolja od mlade. Ali, i jedna i druga su korisnije kada su kuvane. Mogu se jesti kao salata ili se dodaju s drugim povrćem kao garnir. Kupuju se preko cijele godine, svježe ili zamrznute. Uzimanje beta-karotina kao dodatak u ishrani nekoliko godina, mogu se zaštititi neke funkcije mozga kao što je pamćenje i učenje, čije gubljenje dovodi do Alchajmerove bolesti, kažu znanstvenici.

### HIDRATACIJA – Opskrbite organizam s dovoljno tekućine

**Pijte pomalo i redovito, prije nego što ožednite.**

Kad osjetite žeđ, nije to samo prirodna potreba za tekućinom nego i alarm koji najavljuje da je u organizmu pet do dvanaest.

### Voda je najbolji lijek

Tjelesni sustavi za regulaciju vode preopterećeni su, jer pokušavaju uspostaviti narušenu ravnotežu i spriječiti iscrpljujuću dehidraciju. Uzimanje veće količine tekućine doslovce je gašenje požara: naglo se punimo vodom, što ponovno opterećuje organizam.

### Osvježujuća prehrana

Naime, manji dio tekućine dobivamo iz namirnica, pa je najbolje uzimati mnogo svježeg voća i povrća koje opskrbljuje organizam kvalitetnom tekućinom u kojoj je obilje prirodno usklađenih vitamina, minerala i drugih blagotvornih sastojaka.

### Umjereno piti alkoholna pića

Oni koji umjereno uživaju u alkoholu rjeđe nego ostali pate od srčanih i moždanih udara, visokog krvnog tlaka i ostalih bolesti krvnih žila Alzheimerove, te brojnih drugih bolesti, čak uključujući i običnu gripu i prehladu, lošeg općeg stanja u starosti, te Parkinsonove bolesti.

### Recept za bolji san

Istraživanja su pokazala da je zeleno povrće idealna hrana za mozak. Izvršno je za imunitet, probavu, detoksikaciju i mršavljenje, djeluje protuupalno pa se preporučuje za ublažavanje infekcija dišnog i mokraćnog sustava, olakšava reumu i giht. Manje je znano da djeluje umirujuće – blitva, brokula, kupus i salata preporučuju se za opuštanje i bolji san!

### Smanjite utjecaj stresa

Niz je savjeta čijom se primjenom pokušava doskočiti utjecaju stresa na život. Najučinkovitije savjete saželi smo u sedam točaka.

Svjesno se i ciljano opuštajte. To može biti 20-minutna šetnja u šumi, meditacija, autogeni trening ili slušanje glazbe. Jedino je važno da vam ta aktivnost potpuno zasjeni sve ostale misli.

Prestanite biti stalno dostupni. Ne možete bez mobitela? Pa ipak, jedan dan u tjednu trebali biste ga isključiti, kako biste dobili vrijeme i prostor za mir i svoje potrebe.

Najmanje se dva puta tjedno po 30 minuta bavite sportom. Svejedno je vozite li bicikl, trčite ili šetate: tjelesna aktivnost pomaže u očuvanju kontakta sa samim sobom.

Jedite u miru i s užitkom. Tako ćete izbjeći probleme sa želucom i crijevima, te imati osjećaj da ste si priuštiti nešto lijepo i korisno. Jedete li pred kompjutorom, to je isto kao da odmah u koš za smeće bacite dobivenu energiju.

Dovoljno spavajte. San nas čini odmornima i poletnima, te podiže raspoloženje. Prije odlaska u krevet radije se malo razgibajte nego da drijemate pred televizorom.

Priušite si tjelesni kontakt. Ili u obliku redovnog masiranja s partnerom ili rezervirajte masažu kod profesionalca. Fizički dodir umiruje i normalizira brojne tjelesne funkcije.

Jednu večer tjedno posvetite samo partneru. Istraživanja pokazuju da su žene koje žive s partnerom manje opterećene stresom od onih koje žive same. S partnerom se dijele svakodnevne frustracije, što pomaže u prevladavanju stresa. Veza je neka vrsta ranog alarmnog sustava, što oni koji žive sami nemaju. Zato je važno da pravovremeno potraže pomoć u krugu prijatelja. Tako se gradi povjerenje koje olakšava prebrođivanje problema.

## IN MEMORIAM

### OBAVIJEST O SMRTI



Tužnim i žalosnim srcem javljamo svim rođacima, prijateljima i poznanicima da je naš dragi i nikad prežaljeni

**MAZIĆ (MATE) PEJO**

nakon kraće bolesti preminuo dana, 10. 05. 2008. godine u 82. godini života.

Ispraćaj i sahrana pokojnika obavljena je 12. 05. 2008. godine na mjesnom groblju LJEPUNICE.

OŽALOŠČENI: supruga Manda, sinovi: Rafo i Ivica, kćerka Lucija, snajke: Mira i Slavica, zet Boro, unučad: Ivan, Nevenka, Igor, Vlado, Dunja, Marija i Boris, braća: Stijepo i Šiman s obiteljima, sestra Ljubanka s obitelji i ostala mnogobrojna rodbina, prijatelji i poznanici.

**POČIVAO U MIRU BOŽJEM.**

### SJEĆANJE



na naše drag i voljene roditelje  
**SEPPE EMIL** **SEPPI (rođ. ČAČIĆ) DRAGICA**  
**1976.-2008.** **1968.-2008.**

Počivali u miru Božjem.

Nosimo Vas uvijek u našim mislima i srcima.

Vaša djeca: Vlado i Anna, te Emma i Ivana s obiteljima.

### SJEĆANJE



**Lajčo Vojnić Zelić**  
**(1939.-2008.)**

Jedan od osnivača Likovnog odjela HKK „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, koji je jedno vrijeme obnašao i dužnosti predsjednika i dopredsjednika Odjela, Lajčo Vojnić Zelić, umro je 21. travnja u 69. godini života. Rad ovoga slikara amatera odlikovali su realizam i posvećenost tematici pejzaža. Bio je poznat i po tomu što je veliku većinu od preko 500 naslikanih djela darovao, te je malo toga ostalo u vlasništvu njegove obitelji ili Likovnog odjela. Bio je aktivan i pri pokretanju te organiziranju Likovne kolonije „Bunarić“, koja se održava u okviru „Dužijance“ u Subotici.

Sudjelovao je na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Breške“ u Tuzli.



## FRANJO KOVAČEVIĆ



U Tuzli je 5. svibnja 2008. godine u 56. godini, iznenada preminuo Franjo Kovačević, zamjenik načelnika općine Tuzla i dugogodišnji sportski radnik. Vijest je šokirala rodbinu, sve prijatelje, suradnike i njegove poznavatelje.

Koliko je Franjo Kovačević bio poznat, uvažen i cijenjen govori i prepuna dvorana Narodnog pozorišta Tuzla gdje je veliki broj njegovih poznavatelja došao kako bi bio nazočan komemoraciji te kako bi se upisali u Knjigu žalosti. Prigodnim govorima na komemoraciji, nazočnima su se obratile Nada Mladina, predsjedavajuća Općinskog vijeća Tuzla, te njegova najbliža suradnica i velika prijateljica Ernesa Mešić. «Danas imam najteži životni zadatak, jer se moram zauvijek oprostiti od tebe dragi moj prijatelju Franjo. Nisam mogla ni sanjati da ću morati govoriti o tomu kako je bilo raditi i družiti se s tobom. U svakom trenutku, na svakom mjestu i za svakog čovjeka imao si spremno rješenje ma o čemu se god radilo. Sudbina mi je omogućila da te upoznam, i da mi je netko pokušao ispričati ovakvu priču o nekom drugom ne bi mu vjerovala. Iako sam, kako si znao, bila uvjerena da se ja jedna od rijetkih osoba koja je usprkos svemu spremna da voli ljude, ti si ipak za mene i duboko vjerujem i za sve one koji te znaju, pa čak i one koji te nisu upoznali, bio netko od koga se jednostavno moralo naučiti boriti. Sve tvoje kolege i kolegice su vrlo često od tebe crpili ljubav» - kazala je Mešić. U ime sportskih radnika i organizacija, od Franje Kovačevića se oprostio **prof. dr. Mirsad Đonlagić**, predsjednik Sportskog saveza Općine Tuzla i prorektor tuzlanskog univerziteta. «Teško je pojmiti da je iz naših života, iz našeg vidokruga preselio u naše sjećanje i uspomene dragi naš Franjo. Ne postoje riječi ni misli niti išta što bi imalo snagu iskazati breme boli koje se nadvilo nad obitelj i radne kolege. Odlazak je neminovnost koja dolazi po sve nas, ali danas mi je teško prihvatiti

sve to, jer je smrt isuviše rano došla po našega Franju kojemu dugujemo neizmjeru zahvalnost za sve što je ugradio u tuzlanski sport, kulturu, obrazovanje, informiranje, politiku i društveni život u cjelini.» Mnogo je i onih koji nisu mogli doći u Narodno pozorište Tuzla, a koji su poslali brzoglasne sućuti. Između ostalih spomenimo federalnog ministra za kulturu **Gavrila Grahovca**, predsjednika CLK-a **Suada Arnautovića**, mnogih sportskih i kulturnih organizacija i pojedinaca. Izrazi sućuti stigli su i iz bratskih gradova Osijeka, Pečuha i Općine Tuzla iz Istambula, te provincije Ravena. U ime svih javnih kulturnih radnika kojima je Franjo Kovačević bio ne samo suradnik nego i prijatelj, oprostio se **Šimo Ešić**. «Život nam neprekidno priređuje iznenađenja na koja ponekad ne znamo odgovoriti. Tako i ova vijest da tebe više nema među nama, da se više nećemo susretati i da se više nećemo zajedno radovati Vezenom mostu i da ćemo dočekati bez tebe Čum grano salis, da će tvoje mjesto na narednim pozorišnim susretima ostati prazno, je nešto s čime ne znam kako ćemo se nositi».

Franjo Kovačević rođen je u Tuzli 3. ožujka 1953. godine. U rodnom gradu završio je osnovnu školu i Gimnaziju. Kao jedan od najboljih studenata 1978. godine završava Pravni fakultet u Novom Sadu. Još za vrijeme školovanja isticao se u znanju i samoprijetorju, te je bio omiljen među svojim kolegama. U studenom 1976. godine bio je izabran za predsjednika Omladinske organizacije Pravnog fakulteta u Novom Sadu. Za vrijeme studiranja, obnašao je i dužnost člana Znanstveno nastavnog vijeća Pravnog fakulteta, a na četvrtoj godini studija izabran je za studenta prodekana u navedenoj znanstveno nastavnoj ustanovi. U prosincu 1978. godine dobiva svoj prvi posao u Općinskom javnom tužiteljstvu u Tuzli, a nakon godinu dana rada položio je pravosudni ispit u Sarajevu. Potom biva imenovan na dužnost zamjenika Općinskog javnog tužitelja, koju obnaša sve do rujna 1980. godine. U listopadu 1980. godine prelazi na rad u Skupštinu općine Tuzla na dužnost tajnika, a zatim biva imenovan i na dužnost dopredsjednika Izvršnog odbora Općine Tuzla. Nakon šest godina provedenih u Skupštini općine Tuzla, Franjo Kovačević kao poznat i priznat pravni stručnjak, dana 16. kolovoza 1986. biva imenovan na dužnost Međuopćinskog javnog pravobranitelja i navedenu dužnost obnaša sve do 1988. godine. U prosincu 1989. godine biva imenovan na dužnost Općinskog javnog tužitelja u Općinskom javnom tužiteljstvu Tuzla i navedenu dužnost obnaša sve do 1991. godine. Nakon prvih višestranačkih izbora odlazi iz Općinskog javnog tužiteljstva i osniva vlastitu firmu «Jedinstvo-marketing» na čijem čelu je bio do 2001. godine. U Općinu Tuzla se vraća u lipnju 2001. godine kada je imenovan na dužnost pomoćnika načelnika za Službu za društvene djelatnosti, a potom nakon reorganizacije na dužnost pomoćnika načelnika za Službu za opću upravu i društvene djelatnosti koju obnaša sve do svoje iznenadne smrti 5. svibnja 2008. godine.

Radeći u sektoru za kulturu i društvene djelatnosti za vrijeme Franje Kovačevića pokrenute su skoro sve značajne manifestacije koje grad Tuzla sada već tradicionalno organizira. Uvijek je bio radoholičar i nikada nije posustajao, uvijek je imao ideja kako sveopću sliku još više poboljšati. Tako su među njegovim planovima koji su trebali biti realizirani u skorije vrijeme ostali nedovršeni Međunarodna smotra folklor, Festival dječje pjesme. Želja mu je bila da u gradu izgradi i koncertnu dvoranu, a jako puno se radio poslojima oko stadiona, uređenja Mejdana i sl, jer je bio poznat kao čovjek koji je posebno volio sport. Prisjećajući se zajedničkih trenutaka, kolege Franje Kovačevića su spomenule da je to čovjek koji je izrazito volio posao koji je radio i da se za njega maksimalno davao. Kako su rekli, od 2001. godine pa do danas, Franjo je samo jednom bio na godišnjem odmoru, a operaciju katarakte zakazao je za subotu kako ni jedan dan ne bi morao izostati s posla. O svemu tome uvijek je šutio pa nitko od njegovih čak ni najbližih suradnika nije znao da on ima bilo kakav problem ili da je imao neki zdravstveni problem. Nastojao je pomagati svima, a nikoga ničim ne opterećivati. Neki kažu da je u ratu sve što je imao dijelio onima koji su bili u potrebi, posebno je bio slab na djecu. Poznat je kao čovjek koji je volio kulturu i sport. U vrijeme dok je Franjo Kovačević bio u Općini Tuzla zadužen za oblast sporta, kulture, socijalne i dječje zaštite, ulaganja u navedene oblasti su uvećana za oko dvadeset puta. Tijekom svog života bio je aktivan u radu kulturno-umjetničkih društava i sportskih organizacija. Bio je predsjednik KUD Mitar Trifunović Učo, sada KUD Bosna, te Upravnog odbora KUD-a Mitar Trifunović Učo. Obnašao je razne dužnosti u Sportskom društvu «Sloboda», Odbojkaškom klubu «Sloboda», Rukometnom klubu «Jedinstvo», kao i Košarkaškom klubu «Sloboda». Bio je predsjednik KK «Jedinstvo» u vrijeme kada su naše košarkašice bile prakinje Europe. Bio je oženjen i ponosni suprug svojoj Nermini i nježni otac svojoj kćerki Mireli.

Posljednji ispraćaj Franje Kovačevića obavljen je ispred Komemorativnog centra u Tuzli, a sahrana na gradskom groblju Trnovac. Sprovodne obrede je predvodio fra Zdravko Anđić, gvardijan i župnik. Obitelji, prijateljima i suradnicima Franje Kovačevića, iskrene izraze sućuti upućuje uredništvo i suradnici Hrvatskog Glasnika.

Priredila: Ankica S. Č.

glasnikova  
SKANDINAVKA

| AUTOR:<br>ROBERT<br>STRAUS               | MJERA ZA<br>POVRŠINU<br>(CHV) | FILMSKO<br>PLATNO                    | PRIBOR ZA<br>PREĐENJE<br>VUNE | JUŽNO-<br>AMERIČKA<br>DEVA | IME<br>GLUMICE<br>GARDNER                       | SASTAVNI<br>VEZNIK | PŠENICA<br>KOJA SE<br>SJEJE U<br>JESEN | PUN<br>SNAGE<br>SPOSOBAN | UŠTAVLJENA<br>OVCJA<br>KOŽA                        | POKRAJ.<br>NAZIV ZA<br>OČA, ČACA | OSNOVA,<br>PRAPO-<br>ČETAK | PRVI<br>VOKAL     | UPITNA<br>RIJEČKA    | RANILU<br>NJEKAKO<br>FRIJEDRIH | JEDNA OD<br>BOČNIH<br>POVRŠINA | DRŽAVA U<br>SREDNJOJ<br>AMERICI | SPISI             |
|------------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------|--------------------------|----------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------|-------------------|----------------------|--------------------------------|--------------------------------|---------------------------------|-------------------|
| RUDNIK<br>MANGANO-<br>VE RUDE U<br>BOSNI |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            | VODENA<br>LASICA  |                      |                                |                                |                                 |                   |
| ŠTO JE<br>FILMSKI<br>SNIMLJENO           |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            | STRANA<br>SVIJETA |                      |                                |                                |                                 |                   |
| STRAH PRED<br>JAVNI<br>NASTUP            |                               |                                      |                               |                            |                                                 | EVROPSKA<br>DRŽAVA |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   | LUKA U<br>ITALJI     |                                |                                |                                 |                   |
| OČEŠĆEN I<br>IZBJELJENI<br>PAMUK         |                               |                                      |                               |                            | UZDAH NE-<br>GODOVANJA<br>"HRVATSKI<br>GLASNIK" |                    |                                        |                          | KOMISIJA<br>U N. ZA<br>AZIJU                       |                                  |                            |                   | OTOK KOD<br>FILIPINA |                                |                                |                                 |                   |
| OSOBNJA<br>ZAMJENICA                     |                               |                                      |                               |                            | POHVALA,<br>PRIZNANJE<br>SPRIJEČAVATI           |                    |                                        |                          | UMJETNOST<br>ARANŽIRANJA<br>CVIJEĆA<br>"KILO-CIKL" |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 | PODRUGLIV<br>STAV |
| OZNAKA<br>ZA<br>REPETICIJU               |                               | DONJI UD<br>JEDAN<br>MOLUČKI<br>OTOK |                               |                            |                                                 |                    | NOJNA<br>BARKA                         |                          |                                                    |                                  |                            | PREVIJAJ<br>RANA  |                      |                                |                                |                                 |                   |
| STARO-<br>GRČKI<br>HRAJ                  |                               |                                      |                               |                            | KUHINJSKA<br>POSUDA<br>SVIBANJSKI<br>BLAGDAN    |                    |                                        |                          |                                                    |                                  | DESNA<br>PRITOKA<br>UNE    |                   |                      |                                |                                | ELEMENT<br>TRIDIJ               |                   |
| AUTO<br>OZNAKA ZA<br>IZLAND              |                               |                                      | "POST<br>SCRIPTUM"            |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| MIRISNA<br>BILJKA,<br>MILODUH            |                               |                                      | ŠIŠATI OVCE                   |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| OGANJ,<br>PLAMEN                         |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| RIMSKI<br>BROJ<br>5.000                  |                               | VRŠAK<br>BRDA                        |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| SASTAV,<br>STRUKTURA                     |                               | KAVEZI                               |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| DESNA PRITOKA DRINE                      |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| GLAVNI GRAD KOSOVA                       |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| POVIŠENO<br>ZARAVNJE<br>ZEMLJIŠTE        |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| RANILU ČE-<br>ŠKI SAHISTA<br>RIKARD      |                               |                                      |                               |                            | IMAMETIČI<br>SO-TI DAN<br>POSUJE<br>USKRS       |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| "INTERAT.<br>THEATRE<br>INSTITUTE"       |                               |                                      |                               |                            | POKLANJATI<br>RASPLODNO<br>GOVEDO               |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| "SAHOVSKI<br>KLUB"                       |                               |                                      |                               |                            | LUKA,<br>GLUPAN                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| SAG,<br>CILIM                            |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| NAJTAJNE<br>SLOVO                        |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| NAJVEĆA<br>AFRIČKA<br>RIJEKA             |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |
| GORKA<br>MATERIJA                        |                               |                                      |                               |                            |                                                 |                    |                                        |                          |                                                    |                                  |                            |                   |                      |                                |                                |                                 |                   |



Hrvatski Glasnik

Glasiolo  
Hrvatskog kulturnog društva  
"Napredak" Župe Soli  
List za kulturu i  
društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak, Tuzla • Za izdavača: Dr. sc. Miroslav Petrović, predsjednik HKD Napredak • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel • Urednik: Ivica Kovačević • Lektor: Renata Jukanović • Uredništvo: Zdravko Anđić, Nikola Čiča, Vlado Kerošević, Ivica Kovačević, Juraj Novosel, Anika Stjepić • Čosić • Urednik fotografije: Martin Antunović • Unos teksta: Kata Čajić • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2/II • Tel/fax: 035/257-038 • E-mail: napredak@inet.ba • Tehnička priprema, repro i štampa: "PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla • Račun: 132-100-03108521-25 kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla - HKD Napredak, Tuzla - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.



89 MHz





# PLIVA

## Članica Barr grupe

PLIVA Hrvatska d.o.o. Predstavništvo u Bosni i Hercegovini  
Trg heroja 10, 71000 Sarajevo  
Tel.: + 387 33 72 35 35, Fax.: + 387 33 65 39 86

### HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA



#### ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje



#### VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu



Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo  
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

Od svih banaka,  
samo je jedna  
moja banka

*Znam zašto.*

NLB Tuzlanska banka d.d., Tuzla  
Maršala Tita 34, 75000 Tuzla  
T: 035 / 259 259  
F: 035 / 250 596 i 250 597  
E: info@nlbtuzlanskabanka.ba

NLB  Tuzlanska banka

ISSN 1840-1260



9 771840 126007